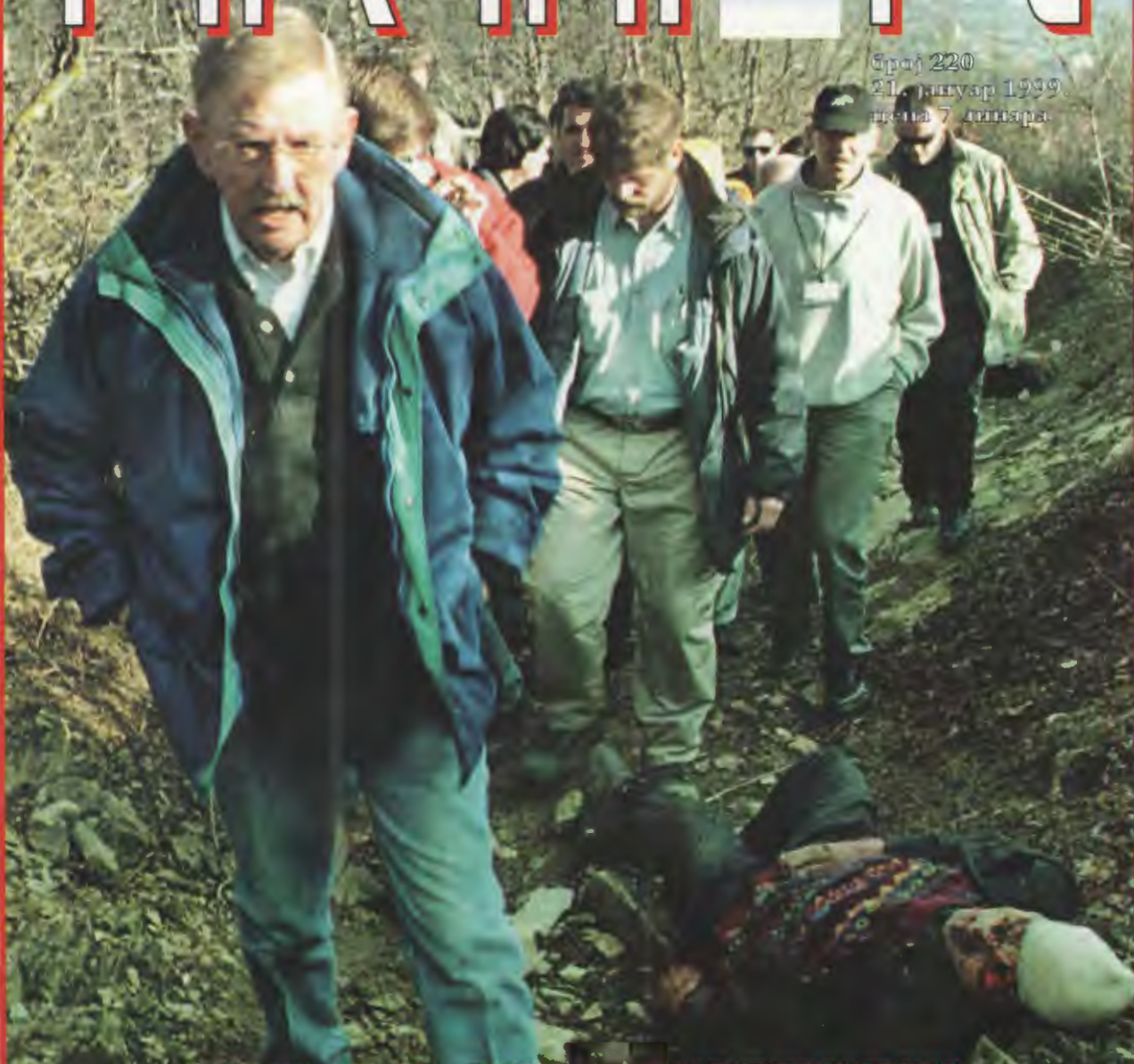

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ

Број 220
21. јануар 1999.
Цена 7 динара.

ДРЖАВА НА ПРЕКРЕТНИЦИ КОСОВО ИЗГУБИЛО ВОКЕРА

ИТАЛИЈА 2200 ITL, ФРАНЦУСКА 6,30 FFR, ШВАЈЦАРСКА 5 CHF, АУСТРИЈА 40 ATS, СР НЕМАЧКА 5,80 DEM, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 BEF, ХОЛАНДИЈА 4 HFL, ГРЧКА 500 GRD, НОРВЕШКА 25 NOK, ДАНСКА 25 DKK

С Л О Б О Д Н Е Н О В И Н Е

J.K.P. "ГРАДСКЕ ПИЈАЦЕ" - БЕОГРАД

Београд - Живка Карабиберовића бр. 3
тел. центр. 3406-450, 3406-451 и 3406-452; директор: 422-566, 422-991 и 403-384
факс: 401-928

ЗЕЛЕНИ ВЕНАЦ

КАПЕНИЋ ПИЈАЦА

КАПЕНИЋ - МПЕЧНА ХАЛА

БАЊИЦА

Јавно комунално предузеће "Градске пијаце" Београд, као градска установа, основано је 1962. године и све до 1989. послује као друштвено предузеће од посебног интереса за град.

Од јануара 1990. "Градске пијаце" послују као јавно комунално предузеће којем је делатност одржавање и опремање пијаца, као и издавање простора и објеката за продају пољопривредно-прехранбених производа, на велико и мало.

ВИДИКОВАЦ

БЕРАМ ПИЈАЦА - УПРАВНА ЗГРАДА

Пословни простор је организован у оквиру 38 пијачних објеката, од чега је 35 на ужем градском подручју, а три су у приградској општини Младеновац.

ДАНИЦА ДРАШКОВИЋ

**Три јахача
косовске
Апокалипсе**
Стр. 8-9

**МИЛАН КОМНЕНИЋ, НОВИ
МИНИСТАР ЗА
ИНФОРМАЦИЈЕ У САВЕЗНОЈ
ВЛАДИ**

**Бај-пас за Црну
Гору и Косово**

Стр. 12-13

КОСОВСКА ДРАМА

**Шеф мисије
Вокер као
"косовска
лисица"?!**

Стр. 14-17

ЧАНКОВА РЕПУБЛИКА

Шта је следеће?

Стр. 18

**ДУШАН МИХАЈЛОВИЋ,
ПРЕДСЕДНИК НОВЕ
ДЕМОКРАТИЈЕ**

**Редослед: Ругова,
Ђукановић,
Велики
Штеточина...**

Стр. 20-21

**ЈОШ МАЛО О ЈЕДНОМ
ФАЛСИФИКАТУ**

**Како су др Воја,
др Боја и др Раја
сазнали за
Интернет**

Стр. 22-24

**ЦРНА ГОРА ДОЧЕКАЛА
ПРАВОСЛАВНУ НОВУ
ГОДИНУ**

**Од чега ће сада
живети
"реформисти"**

Стр. 26-27

**ЧУДНА ВОЈСКА ЈОШ
ЧУДНИЈЕ ДРЖАВЕ**

**Политичари,
попови и топови**

Стр. 28-29

*Нови чланови Савезне владе:
Милан Комненић,
Вук Драшковић,
Милан Божић и
Александар Ненадовић*

**СА ИЗБЕГЛИЦАМА У КАМПУ
"КРЊАЧА"**

**Свукуда исто као
никуда**

Стр. 30-32

**ИНЦИДЕНТ ПРИЛИКОМ
ДОДЕЛЕ БОЖИЋНИХ
ПАКЕТИЋА**

**Одрасли стампедо
у дечје име**

Стр. 33

МИЉУШ И ШЕШЕЉ

Бајка за јеретика

Стр. 36-37

**БРЧКО: ПОЧЕТАК КРАЈА ИЛИ
КРАЈ ПОЧЕТКА**

Ко ће се брчкати

Стр. 40-42

ОТАЦ АВАКУМ РОСИЋ

**Кад свећа постане
политички случај**

Стр. 44-45

СЛУЧАЈ ЈЕДНЕ ПЕТОКРАКЕ

**Лењин и Стаљин
у Доњем Зуничу**

Стр. 46-47

**ГОРАН СУЛТАНОВИЋ,
ГЛУМАЦ И УПРАВНИК
БЕОГРАДСКОГ ДРАМСКОГ
ПОЗОРИШТА**

**Позоришне
илузије, борба
непрестана**

Стр. 54-55

Вокер

Од свих Вокера једино још Џони Вокер нема ништа против Срба и чак их, у овим тешким временима, нарочито због Вилијема Вокера, успешно смирује.

Но, шалу на страну.

Шеф верификационе мисије ОЕБС на Косову и Метохији Вилијем Вокер остаће, вероватно, у Србији, најупамћенији светски (и белосветски) дипломата (?) укључен у решавање југословенске кризе и њених репова.

Многа имена из текстова са насловних страница домаћих и иностраних медија посвећених збивањима на тлу бивше Југославије, од лорда Питера Карингтона, преко Торвалда Столтенберга, Џејмса Овена, Садако Огате, Роберта Гелбарда, Елизабет Рен, Јиржи Динзбира, Кнута Волебека или Ричарда Холбрука, до Кристофера Хила, прекриће, бар овде, вео заборава, али ће се име Вилијема Вокера, на историјском попису оних који су Србији и Србима наносили непроцењиву штету, дуго памтити.

Извештај овог америчког генерала о догађајима у селу Рачак, у општини Штимље, где су српске полицијске снаге извеле легалну и легитимну акцију против једне албанске терористичке банде одговорне за многе гнусне злочине, покренуо је нову лавину притисака, уцена и претњи међународне заједнице нашој земљи.

Оно што је Вилијем Вокер послао "тамо где треба", а што је обиловало грубим фалсификатима, одмах је, по већ много пута виђеној методологији производње криза, "разрађено" у западним медијима, а потом је, у вештачки створеној клими "ургентности", стављено на столове НАТО, Савета безбедности УН и других међународних организација.

Обишавши село Рачак без обавезне пријаве државним органима Србије и Југославије, само са страним новинари-

ма и новинарима косметских сепаратистичких редакција, а забрањујући нашим истражним органима да утврде шта се заиста десило, амерички генерал на "дипломатском" задатку "видео" је у Рачку оно што је желео да види, односно оно што је, у том тренутку, у име планираних нових притисака на Србију и Југославију, морало да буде "верификовано" и предочено јавности.

Испало је, тако, да су албански терористи, ликвидирани на борбеним поло-

посту", где је, на основу "верификације" Вилијема Вокера, написано, дословце, да је у селу Рачак "убијена и једна тромесечна беба али да то не може да буде потврђено", што је, заиста, посрнуће новинарства без преседана.

Догодило се, каже "Вашингтон пост" другим речима, оно што се није догодило.

По тој драматургији, "Вашингтон пост", би узгред, могао да објави и да је Бил Клинтон у тоалету Овалног салона Беле куће "задавно ванбрачног сина са Моником Левински, али да за то нема потврде", наравно када би био "доследан" у свом схватању информисања.

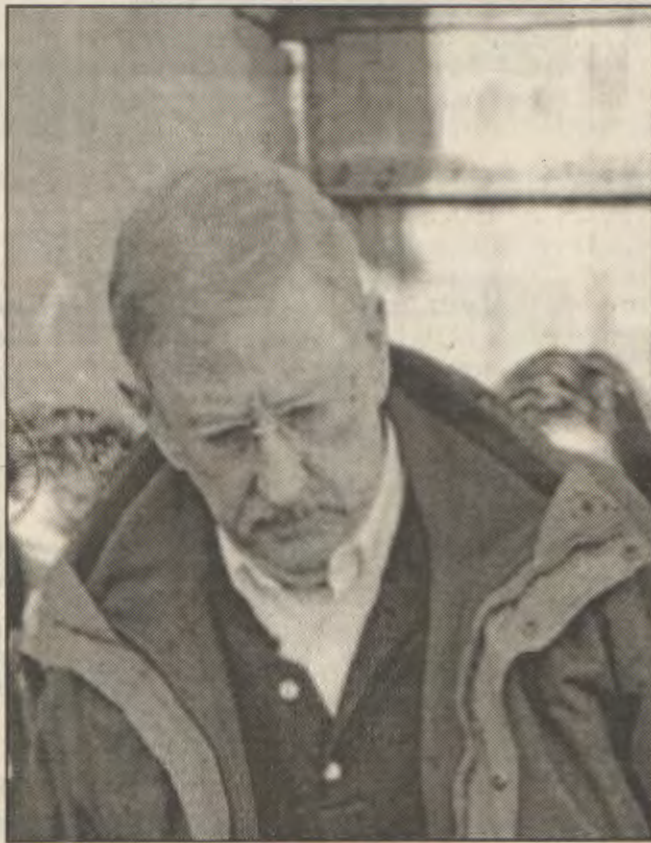
Какве ће све последице произвести извештај шефа верификационе мисије ОЕБС на Косову и Метохији Вилијема Вокера о догађајима у селу Рачак за сада је неизвесно, али је до краја извесно да је нанета огромна штета Србији и Југославији и да је Вилијем Вокер, служећи пре свега циљевима Америке, компромитовао институцију међународних мисија на кризним подручјима и довео у питање ту врсту укључивања водећих међународних организација у кризне ситуације.

Поновила се, на неки начин, прича из Ирака, где је шеф мисије УН за контролу наоружања Ричард Батлер радио, заправо, за Америку и њене обавештајне службе, а не за УН, о чему, већ недељама, као о прворазредном скандалу, аргументовано сведоче његови најближи сарадници.

Ма како да се ствари буду развијале, Вилијем Вокер је Србији и Србима покушао да зада мучки ударац, и по томе ће, сигурно, бити упамћен.

Његово протеривање је, зато, и очекиван и логичан потез.

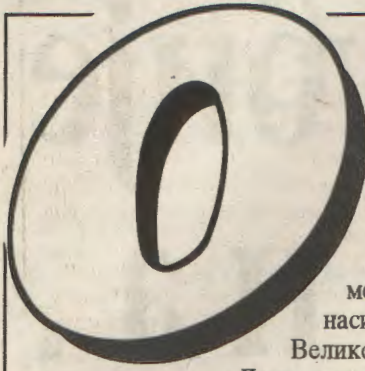
Таква судбина би га, уосталом, снашла у свакој нормалној земљи, која држи до себе и своје части.

јајима са најмодернијим оружјем у рукама, "недужни цивили", па још и да су "масакрирани", што је, дабоме, одмах изазвало жељене и пројектоване међународне реакције.

Прљави драматургија у овој врсти превара и подвала дошла је до пуног изражаја чак и у озбиљном "Вашингтон

Одлука

Одлука Председништва Српског покрета обнове да са четворицом министара партиципира у власти Савезне државе пада у временима угроженог опстанка Србије и Југославије, можда чак и драматичнијим од оних када су нацисти, фашисти, хортијевци, усташе и балисти комадали земљу а Срби непомирљиво ратовали између себе, подељени на партизане и равногорце.

На Косову и Метохији званично нема рата али се већ месецима убија. Необалисти, пресвучени у такозвану ОВК, насиљем покушавају да остваре циљеве Призренске лиге о Великој Албанији уз помоћ оних истих великих сила које су им Лондонском конференцијом 1912. године створиле државу, откидајући старе српске земље око Скадра и уз Бојану, где су некада столовали српски краљеви. Сада господин Роберт Кук из лондонског Даунинг стрита, за лојалност НАТО пакту, опет обећава арбанашким мудацима српски Албион, матицу и срце нације - Косово и Метохију заједно са манастирима Пећком патријаршијом, Високим Дечанима, Девичем, Грачаницом, споменицима једне високе цивилизације којим су Срби обогатили светску културну баштину, којих се и да хоће не могу одрећи, чак ни онда када сила бога не моли.

У Војводини домаћи властелин, Ненад Чанак, такође, тражи од господина Кука и великих сила, Војводину Републику. Као властодржац Новог Сада наређује да се парцелише земља "од Мишелука до Таторског брда" за будуће дипломатско насеље јер очекује да ће Војводина убрзо добити статус Републике.

Таква су очекивања и санџачког талибана Сулејмана Угљанина, да Рашку земљу, као Санџак, однесе у мираз Алији Изетбеговићу.

Шумадијом кружи једна фантомска коалиција која рачуна на своју Републику између две Мораве, до подно Авале.

У Тимочној крајини Хајдук Вељка, неки Власи, који себе називају Румунима, одлазе уредно на специјалне курсеве у суседној нам држави да увежбавају државне послове јер и они рачунају на своју Републику.

У Црној Гори Новак Килибарда, доскора највећи Србин међу бјелашима, носилац караџиновог Ордена Немањића, који је храбрио "јуначка срца" на похару Конавала, сада као највећи антисрбин међу зеленашима, осуђује агресију србијанске војске и полиције на Косову и позива Црну Гору да се дистанцира од Србије и Југославије.

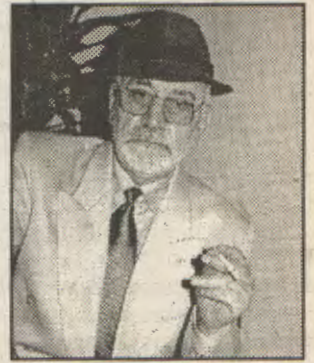
Док кућа гори споља и изнутра, самозвани лидер такозваног "Савеза за промене" Зоран Ђинђић не скрива намеру да ускоро позове грађане Србије на велике демонстрације, не би ли некако у пожару и крви узео власт у држави, које онда више неће бити и над народом, којег исто тако неће бити.

Један други "демократа", Сали Бериша, истовремено позива цео арбанашки народ, без обзира на партијске боје, да се уједини у заједнички фронт против Срба ради остварења највишег националног циља - уједињења Косова са Албанијом.

Зоран Ђинђић је званично председник Демократске странке у Србији. Сали Бериша је председник Демократске странке у Албанији. Обојица у опозицији.

Вук Драшковић каже да Српски покрет обнове као најјача опозициона партија мора да уђе у Владу јер су држава и нација у највећој опасности у овом веку и додаје - "када кућа гори сви укућани морају да је спасавају." У ситуацији када нам за два месеца истиче рок у коме може доћи до споразума или до правог рата на Косову и за Косово, Српски покрет обнове као велика партија неће бити изван борбеног строја своје нације и своје државе. СПО улази, дакле, у одбрамбени строј своје отаџбине а не у Владу, како би се зауставило свеколико понижење српског народа.

Последња вест гласи да ће црквени суд највероватније покренути поступак за изопштење Војислава Шешеља из Српске православне цркве, те националне штеточине која где год да се појави Срби изгубе рат и образ.

Богољуб ПЕЈЧИЋ

*Одлука
Председништва
Српског покрета
обнове да са
четворицом
министара
партиципира у
власти Савезне
државе пада у
временима
угроженог опстанка
Србије и
Југославије, можда
чак и
драматичнијим од
оних када су
нацисти, фашисти,
хортијевци, усташе
и балисти комадали
земљу а Срби
непомирљиво
ратовали између
себе, подељени на
партизане и
равногорце.*

сваком случају је добар знак.

Време улице, као места на коме се "ствара историја", мора, управо због историје, чији смо "воз" пропустили, да остане иза нас.

Пре неколико месеци Ричард Холбрук је изјавио да власти у Тирани контролишу једино седиште Владе и неко-

Кад Љатиф убије Душана,

Појачане активности владајућих и опозиционих странака и учестале међусобне оптужбе, које по интензитету и вокабулару подсећају на периоде највећих друштвених тензија, најављују да улазимо у раздобље свакојаким изазова и изненађења.

На политичкој сцени се, опет, чују крупне речи и жестоке квалификације (издајници, диктатура, страни плаћеници, сталинизам, жуље, фашизам, пета колона) а крупне речи и жестоке квалификације као "оружје" у политичком деловању по правилу само продубљују конфликте и кризе.

Све је извесније, у сваком случају, да ће година пред нама бити "година расплета", али је до краја неизвесно шта ће неизбежни "расплети" захватити и какве ће епизоде имати.

После рањавања двојице верификатора ОЕБС на Косову и Метохији, портпарол ове мисије Монс Ниберг је изјавио: "Пуцњи су очигледно дошли са простора који контролише ОВК, али не можемо да кажемо ко је пуцао."

Овом изјавом Монс Ниберг и ОЕБС извели су "слалом бешчашћа" за дуга памћења и помињања.

Па, ко је могао да пуца на верификаторе "са простора који контролише ОВК", како Монс Ниберг признаје?

Папуанци? Ванземаљци? Пуноглавци? Или, можда, Шпанци?

Нико разуман, наравно, нема ништа против присуства ОЕБС на косметским просторима, јер то, под условом да ОЕБС делује у духу својих прокламованих начела и циљева, може само да нам иде у прилог.

Невоља је, међутим, што у међународној заједници, па и у ОЕБС, још постоје људи попут Монса Ниберга, који за све лоше што се догоди желе да оптуже Србе, а када то, ипак, због убојитих чињеница, не могу да учине директно, прибегавају разним двосмисленостима и смицалицама.

Ускоро ћемо, можда, од Монса Ниберга, на трагу његових "верификација", чути, рецимо, да је Душан убијен из пиштоља чији је обарач повукао Љатиф, али да се не зна ко је убица!

Потенцијални организатори "догађања народа" у Црној Гори очигледно су, за сада, одустали од својих намера.

Неко им је, можда, дошапнуо да би улично рушење власти у Подгорици, ако би добило легалитет и легитимитет, отворило, бар теоријски, простор да се и у Београду легализује и легитимизује такав вид "политичког" деловања.

Извесно смиривање прилика у Црној Гори, односно поводом Црне Горе, у

лико околних квартова, а да у целој Албанији влада потпуни хаос.

Ту његову изјаву, која је, можда, "површни снимак стања", а можда и намерна дезинформација, демантовала је, и демантује, реалност.

Немогуће је, наимае, да је Албанија у стању какво идентификује Ричард Холбрук ако се дипломатске акције Тиране савршено и готово свакодневно поклапају са збивањима управо на терену.

На северу некадашње "земље бункера"

налазе се многобројни логори за обуку косметских терориста, који се убацују на Косово и Метохију, али и за обуку припадника других терористичких организација, што је "јавна тајна" и о чему исцрпу документацију поседују све владе западних држава, па и сви важнији западни медији.

По логорима о којима је реч вршљају многи "инструктори", од пензионисаних припадника разних обавештајних служби и армија, до активних обавештајца и официра Албаније, што не би било могуће без знања Владе у Тирани и њеног активног учешћа у свему томе.

Посебно убедљив доказ да албанске власти врло добро знају шта им се збива "у кући" свакако је уочљива синхронизација упада терориста на територију наше

сећају многа "злопамтила", био, својевремено, Хамдијин "кадар" у Сарајеву, и то, очигледно, не уме да сакрије.

Од држава насталих на просторима бивше Југославије, па и од свих некадашњих социјалистичких земаља, Хрватска има најстабилније и најбоље односе са српском (и црногорском) "мајчицом" Русијом и најчвршће међудржавне уговоре са Кремљом, укључујући и уговор о војној сарадњи.

Видно приближавање Загреба и Москве, које је "закуцано" посетом Фрање Туђмана руској престоници уз највише почасти (одржао је, чак, и предавање на тамошњој најелитнијој Војној академији) изазвало је отворене протесте Вашинг-

куства из актуелних ратних криза широм планете, које, по мишљењу младих Немаца, убедљиво показују антицивилизацијске димензије "остваривања одређених идеја и циљева оружаном борбом", а још више бесмисла војних опција у разрешавању конфликтних ситуација.

Нове генерације, које животну филозофију темеље на изазовима високих материјалних, технолошких и културних домета својих средина, дубоко су пацифистичке, јер на сваком кораку виде да су мир и цивилизно друштво минимални услови да се материјални, технолошки и културни домети увећавају, а да их ратовања, па и претње ратовима, погубно разарају.

У сиромашним и неразвијеним земљама овај процес је знатно спорији, мада и у

ОЕБС не зна ко је у б и ц а

земље са разним "резолуцијама" и "демаршима" Тиране, у којима се, без увијања, тражи војна подршка међународне заједнице косметским сепаратистима.

Немогуће је, дабome, утврдити да ли је Ричард Холбрук своје "снимке албанских прилика" пласирао у јавност верујући само импресијама или је играо неку игру, али је ван сваког спора да власт у Тирани није неупућена у прљаве и опасне работе у Албанији и да не може да избегне одговорност за њих.

Привредници тврде да је економска политика за ову годину добро пројектована (валутна и ценовна стабилност, растерећење привреде, смањење јавне потрошње, пораст производње) али да је за реализовање овакве економске политике нужно пуно укључивање наше земље у међународну заједницу.

Од основа за бољи живот деле нас, једноставно речено, крупни унутрашњеполитички и спољнополитички потези и заокрети.

Политички погледи, реторика и понашање мандатара за састав Владе српског ентитета у Босни и Херцеговини Бране Миљуша неодољиво подсећају на политичке погледе, реторику и понашање Хамдије Поздерца, што може да изненади само неупућене.

Фаворит радикала у српском ентитету у Босни и Херцеговини је, наиме, како под-

тона, али се Фрањо Туђман "није дао збунити" и јаке везе са Русима означио је, у грубом одговору Америци, као унутрашње хрватско питање и израз хрватских државних и националних интереса.

Колико је ствар отишла далеко казује и податак да ће се хрватски официри, будуће, школовати (и) у Русији, што у одмеравању степена руско-хрватског пријатељства из рачуна (јединог могућег пријатељства међу државама) представља значајан и вишезначан детаљ.

Наши спољнополитички стратеги, који будућност Србије везују за савез са Русијом и Белорусијом на анахроним принципима "сродности народа" очигледно не прате стварна кретања на међународној сцени.

Прошле године је у Немачкој око сто седамдесет хиљада младића одбило да служи војни рок.

Они су искористили законско право да своју обавезу, уместо у касарнама и с пушком у руци, испуне добровољним радом на одређено време у разним хуманитарним организацијама.

Слична ситуација је забележена и у другим развијеним европским и ваневропским државама.

Истраживачи феномена "мањка патриотизма" код немачких војних обвезника утврдили су да се, као главни разлог незаинтересованости за служење војног рока и обучавања за војне вештине, наводе ис-

сиромашним и неразвијеним земљама млади људи све израженије почињу да трагају за вредносним реперима својих вршњака из богатијег дела света.

Све ово не значи, наравно, да ратова у будућности неће бити, али је, у сваком случају, најаву квалитетно нових погледа на живот и квалитетно нових социјалних и политичких утемељења генерације која ће, неминовно, носити одговорност за кључна кретања у првим деценијама долазећег века.

Сви погледи и све идеје Удружења за заштиту и просперитет фудбала, на чијем се челу налази фудбалски великан Велибор Васовић, често у "дуплом пасу" са незаборавним Петром Кривокућом, у служби су рехабилитације и ревитализације нашег најпопуларнијег спорта.

Људи окупљени око ове асоцијације углавном су, и професионално и социјално, остварени до максимума, па их, у оправданим критикама постојећег стања, али и персоналног састава руководства ФСЈ, не мотивишу личне амбиције или приватни разлози.

Прави, жељени и благотворни резултати њиховог деловања су, међутим, до краја неизвесни и вероватно их и неће бити у догледној будућности.

Памет, стручност и залагања за опште добро немају, ето, код нас, чак ни у фудбалу, никаквих шанси.

Медиокритетска филозофија "не таласај" у свим областима живота, па у питањима везанима за "најважнију споредну ствар на свету", има, изгледа, овде, у круговима који је апсолутизују, значај и снагу филозофије опсе...

ТО ЈЕ ТО

Три јахача

КОСОВСКЕ

Апокалипсе

Наравно да је мојуће тајно финансирање разних ствари и активности људи у свету, али јавно деловање и против стратешких интереса свој народа и нације, без обзира на то ко је тренутно на власти, може се илатити и куити само у Србији и у тим слабостима је и снаја Шешеља и иорази који се не моју сиречити и које нам нису нанели ни Хрвати ни Муслимани ни Албанци нејо ми сами.

Чини се да наша влада ради све послове осим оних за које је бирана и одговорна, па није ни чудо што се овако тешко, и све теже, живи у овој земљи. Три потпредседника владе, као три мускетара, ових дана по телевизијама Србије ратују са целим светом, хватају шпијуне ЦИА-е и саму ЦИА-у, откривају у њеним намерама да ту владу мења, како, кажу, пише у супертајном документу који су они једва открили на Интернету. Уместо да се бави привредом и финансијама, што је ресор коловође те тројке Војислава Шешеља, уставним питањима или здрављем грађана, они су се бачили на Америку, да јој ломе кичму и тако народу олакшају беду у којој живи, пошто се ни привредом ни финансијама не знају бавити ни променити било шта што су тако бучно објављивали у

изборној кампањи. О лову на шпијуне и непријатеље владе наше земље који, кажу, ништа друго не раде него кују планове против легално изабране власти, ова три ратника, задригла, распојасана и бахата, личе све више на три јахача наше апокалипсе, јер некако много очекивано делује несрећа и страдање педесет људи у селу Рачак у јеку њиховог парадног шпартања по градовима Косова, са гомилом ошишаних горила од којих они нису видели народ нити народ њих, осим преко телевизије. Ритуално и злослутно било је и заседање владе у Приштини, смишљено да некога заплаши, а некога охрабри, а донело је само нове несреће, претње НАТО пакта и целог света, поново и по ко зна који пут згранутог над злочинима и убијањима људи у нашем, већ седмогодишњем рату са свим суседима. Раздрљени и

Даница ДРАШКОВИЋ

влашћу узнесени вођа целе акције хватања света у тајним намерама и плановима против наше земље и владе, за којим као кучићи иду остали потпредседници и министри, и сасвим недипломатски на штету свога народа примитивно нападају цео демократски свет, док полицијске снаге бахато и да ли случајно гранатирају село Рачак, уз велике жртве на албанској страни, неодољиво личи на црног гаврана наше нове Косовске битке, који се радује смрти и храни крвљу жртава албанског лудила и наших грешака. Његова политика и мржња којом бљује на све стране, тако законито доноси само несрећу, беду, рат, сукобе и губитке нашој земљи и народу, да се чини много пречим потражити и тајне планове и непријатеље у његовом правцу, док не буде касно. Ситна ће бити и ЦИА и Америка према свему што се ваља иза тога брда, па би боље било и влади и држави да што пре одбаце његову мржњу као оружје и политику, јер то никада није била снага овог народа и са њом нико и никада победио није. Онај који пропагира мржњу сигурно, и без икакве провере нема ни корена ни порекла у Србији.

Несрећа је што у оваквим временима таквим људима помажу разне околности да буду убедљиви и да заведу народ уз помоћ грешака и демократског света и његове политике, а и наших слабости. Документ о наводној финансијској помоћи америчке владе опозиционим медијима, студентима, синдикатима и коме све не у Србији, који су тако гласно и сласно читали потпредседници владе на првом каналу РТС-а по десет пута дневно, није наравно ни тајан а ни документ ЦИА-е, али ипак постоји и може га свако наћи и прочитати на Интернету. То није ни одлука америчке владе о помоћи, већ само предлог неке фондације, али неспорно је да америчка влада помаже и финансира неке организације и медије у Србији, који, кажу, доприносе демократским променама. То и сам амерички амбасадор у Београду каже у демантију поводом оптужби потпредседника владе Србије, уз опаску да ништа није тајно и да је у прошлој години на те помоћи разним корисницима у Србији потрошено 15 милиона долара. Не знам зашто је било потребно све то што је јавно, познато и признато проглашавати тајним планом ЦИА-е, како су наши паметни потпредседници урадили када се и ово јавно могло сасвим лепо и оспоравати и коментарисати. Али чини се да они знају да народ не би тако снажно осудио ту помоћ када је јавна па су се зато представили као инспектори и ловци на скривене непријатеље земље.

Не спорећи праву америчке и сваке друге владе на свету да помаже кога хоће и колико хоће, ми који смо толике године утрошили на демократске промене у Србији морамо да се запитамо јавно ко је добио ту помоћ и на шта је утрошио, када ми нисмо, иако је неспорно да те промене у

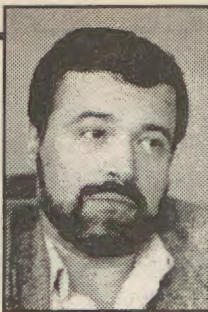

Srbiji bez naše странке и њене политичке снаге у народу тешко да ће се десити. Никада за све ове године нисмо добили ни један лист папира, ни један компјутер, ни један једини долар за било шта, иако нам је 9. марта 1991. године, на пример озвучење било кључни фактор успеха или неуспеха протеста. Нисмо га имали и нисмо могли комуницирати с народом након напада полиције и та ситница је можда пресудно утицала на даље догађаје у земљи, али много таквих ситница и неимања је и касније спречавало многе догађаје и промене за које смо се борили. А за цело то време неко је добијао и новац, и опрему, и папир за новине и шта све не. Тај неко није баш ништа учинио за демократске промене, нити ће икада учинити, или променити нешто у Србији јер за то нема ни снаге ни угледа у народу, па се објективно питамо зашто америчка влада помаже оне који не могу ништа променити уместо оних који могу. Закључак је да та влада заправо и не жели никакве промене у Србији, да јој одговара оваква, слаба, сиромашна, разједињена, завађена и изолована држава, са режимом који што дуже траје све више слаби, јер само у таквој Србији може остварити своју дугорочну политику која тежи разбијању сваке снажне државе на Истоку и Балкану ради јачања америчког утицаја у овом региону. Да није тако, да жели заиста демократске промене у Србији и Југославији сигурно не би финансирала искључиво

оне људе, медије и организације, политичке, синдикалне и остале без икакве снаге које се свих ових година толико труде да исцепкају, ослабе и разједине оно што је било озбиљна претња режиму, и које све заједно и појединачно воде отворено ационалну политику, борећи се јавно и гласно за интересе свих других народа осим оног коме припадају. Наша странка и политика није добила помоћ ни подршку америчке владе само зато што смо сматрани и оцењени националистима, упркос томе што смо се и борили и за демократске промене и водили антиратну политику, јер је и једно и друго било у интересу нашег народа и државе у тим годинама али не и у интересу стратешке и стварне америчке политике у овој земљи. Критеријум за помоћ Америке, основни и скоро једини је потпуни недостатак националног осећања и жеље да се остваре наши национални интереси у процесу распада државе и свако онај ко је под маском опозиције овој власти и режиму бранио од Срба друге народе са којима смо живели или живимо у окружењу, квалификовао се за помоћ и подршку те владе. Ружно је то и тужно у тренутку када без обзира на режим и власт наша држава очито губи и део своје територије у борби са Албанцима који хоће етничку чисту и велику Албанију, а код њих нема ниједног медија, ни једне организације, и ниједног појединца који се са том националном политиком не слаже нити би америчка влада такве

људе, организације и појединце на Косову финансирала. Значи да је политика те владе јасно непринципијелна, плаћати растурање националне снаге и јединства Срба под фирмом борбе против власти у Србији, и плаћати стварање националног јединства и снаге Албанаца за стварање етнички чисте велике Албаније, такође под фирмом борбе против власти у Србији, са крајњим резултатима поразним за наш народ и државу. Поразно је и то што за такве циљеве било која влада може наћи и платити било кога само у Србији и нигде више у свету, јер незамисливо је наћи и платити Енглеза који ће се борити јавно и организовано за ирске интересе, или права Фолкландана, као што нико неће моћи организовати и финансирати радио или било какву партију у Америци која ће се јавно борити за права Мексиканаца у Калифорнији и њено отцепљење од Америке, иако у Калифорнији живи преко осамдесет одсто Мексиканаца. Наравно да је могуће тајно финансирати разних ствари и активности људи у свету, али јавно деловање против стратешких интереса свог народа и нације, без обзира на то ко је тренутно на власти, може се платити и купити само у Србији и у тим слабостима је и снага Шешела и порази који се не могу спречити и које нам нису нанели ни Хрвати ни Муслимани ни Албанци него ми сами.

**У СУСРЕТ СВАКОЈ
ШТЕТИ И НЕСРЕЋИ**

Милан БОЖИЋ

Како преживети до петка после подне

*Оно што политичка елита ове земље мора да учини јесте да
почне да ради на било каквом дугорочном стратешком
политичком пројекту. Он можда може да се испостави и као
лош, али не сме се догодити да га нема.*

Један британски политичар - није, разуме се, калибра каквог Дизраелија или Гледстона које ми Срби вазда обожавамо да, истинито или измишљено, сад свеједно, цитирамо већ много ситнији, чак непостојећи, име му је сер Хамфри и лик је из познате телевизијске серије "Да, министре," творац је једне значајне политичко-филозофске мисли.

Наиме, сер Хамфри, тачније сценариста који је глумцу ставио у уста те речи, даје у једном тренутку, свом министру коме је такозвани "стални подсекретар" што је у империји гордог Албиона титула највиших државних функционера који се у министарствима никада не мењају и који за своје каријере "виде леђа" десетинама министара, значајан савет.

Савет гласи:

"Не узбуђујте се, господине министре, шта ће бити са дугорочним последицама одлуке коју смо данас донели. Оне ће можда бити и лоше. Али, посао визионара, пророка и филозофа је да разматрају политичке последице одлука које данас донесемо, на живот у следећем веку. Посао политичара је да преживи до петка после подне. Онда почиње викенд, и живи смо до понедељка."

Духовитост сер Хамфријевог опсервације је несумњива.

Наиме, савремени политичари заиста живе у атмосфери сталног стреса изазваног дневнополитичким одлукама. Како им је мандат скоро увек ограничен, на пар година највише, они стварно живе "од данас до сутра" и вештина им је, несумњиво, да преживе до викенда, "до петка после подне" да дословно пренесемо сер Хамфријево кабинетско мудровање.

Међутим, то је срећа или привилегија политичара данашњих високоразвијених земаља Западне Европе и Северне Америке. Јапана, можда.

Јер тамо су главне стратешке одлуке већ

одавно донете.

Тамо су, у ствари, "визионари, филозофи и пророци" већ обавили свој посао и скоро се са сигурношћу, мале не до у годину, зна како ће се живети у следећем веку.

Тамо су, заиста, потребни политичари, са вештином свакодневног преживљавања који, у ствари, већ донете стратешке одлуке претачу у дневно политичке тактичке одлуке усмерене, разуме се, ка остварењу поменутих дугорочних циљева, поступно, са сталном, можда малом али стабилном, стопом раста.

Сер Хамфри је, дакле, свог претпостављаног добро посаветовао рекавши му да се брине о својој судбини и каријери. Да цитирам још један имагинарни лик савремене стриповске подкултуре, Бају Патка: "Чувај центе синовче, а милијарде ће се ионако саме чувати."

Несрећа овог тла, за које чак ни не знамо да ли је још увек Југославија или је сведено на Србију па чак и мање, јесте да још увек "производи историју". Да ли неспособношћу својих компатиота или лошим слагањем стратешко-политичких карата од стране светских моћника или са оба чиниоца руку под руку, свеједно, ми морамо да обављамо и посао, иако смо само учесници дневно политичке игре, "визионара, пророка и филозофа".

Земља и нација су на раскрсници са сви које могући путеви делују једнако опасно.

Управо зато поједини потези политичара владајућег естаблишмента коме, од ових дана и ми сами из СПО припадамо, делују веома опасно. Баш као да су смишљени да тим политичарима омогуће преживљавање "до петка после подне", а шта ће се десити следећег викенда, свеједно је.

Тако су, прво, "три мускетара", како се већ усталио чаршијски жаргонски израз за три потпредседника српске владе, извела "операцију ЦИА".

Пошто су се докопали, иначе јавног, документа у коме лобисти разних америчких организација за подмићивања којеквих тобожњих независних медија и пропалих

режимских дисидената, лобирају за повећање финансијске помоћи својим штићеницима, њима се чинило да је недовољно да потпишу организацију (некакав "Институт за мир") која иза тога стоји. Зато су у заглавље папира распалили "ЦИА".

Мотив је јасан.

Срби воле да иза сваког, сада већ крајње непопуларног, америчког мешања у наше послове, стоји каква завера, шпијунажа или ти ЦИА па примитивнијем бирачу то делује пријемчивије и употребљивије.

То што се интелектуална јавност побунила против фалсификата ионако је небитно. Јер, ко верује верује а ко није веровао само се уверио у свом неверовању.

Код ширег бирачког тела ефекат о постојању "домаћих издајника" и "Цијиних плаћеника" је постигнут.

Дакле, преживело се "до петка после подне".

Међутим, са друге стране, ударили су у једну од две једине, како је то иронично волим да кажем, "просрпске" организације у Америци. Јер, ЦИА и Пентагон, који ако дође до какве војне интервенције у Југославији морају стварно да "раде" и да се излажу ризицима, понајмање у Америци желе војно решење косметске кризе. Као што је фараонов лекар у Египту примао плату када је фараон здрав а укидала му се када би се владар разболео и није обнављала све док не оздрави, тако и ЦИА и Пентагон свакако највише воле да примају плату а да не раде. Зашто их, дакле, изазивати?

Преживљавање по петка после подне, тако, може донети непријатељство или бар жељу за осветом моћног војно-обавештајног лобија у САД.

Параноичнији човек би могао да помисли да је ова акција "три мускетара" скоро намерна, да јој је циљ да намерно испровоцира радикалне мере САД и свих њених сателита, у које се данас, на жалост, сврстава читав свет, против нас како би, рецимо, ојачала тврђу, радикалнију политичку опцију.

Иако би лично волео да их оптужим за тај ефекат - узгред оптужба да је сам ефекат изазван је непотребна јер се то, после наводних масакара по Космету већ види - бојим се да се уопште не ради о намери већ о кратковидости.

Не сумњам да је бар неко од "три мускетара" гледао знамениту телевизијску серију са сер Хамфријем, али сумњам да им је идеја проистекла одатле.

Пре би се рекло да се ради о спонтаном синдрому преживљавања до петка после подне изазваном стварним одсуством стратешке визије будућности или бар имања одговора на питање: "Шта да се ради?"

Није, наравно, лако одбранити и Космет, и земљу и нацију.

Да је лако тај посао би већ био завршен.

Оно што међутим политичка елита ове земље мора да учини јесте да почне да ради на било каквом дугорочном стратешком политичком пројекту. Он можда може да се испостави и као лош.

Али не сме се догодити да га нема.

Ако се то догоди, онда ће заиста изгледати да намерно идемо у корист своје штете.

У МЕЂУВРЕМЕНУ

Прослављена Српска Нова година

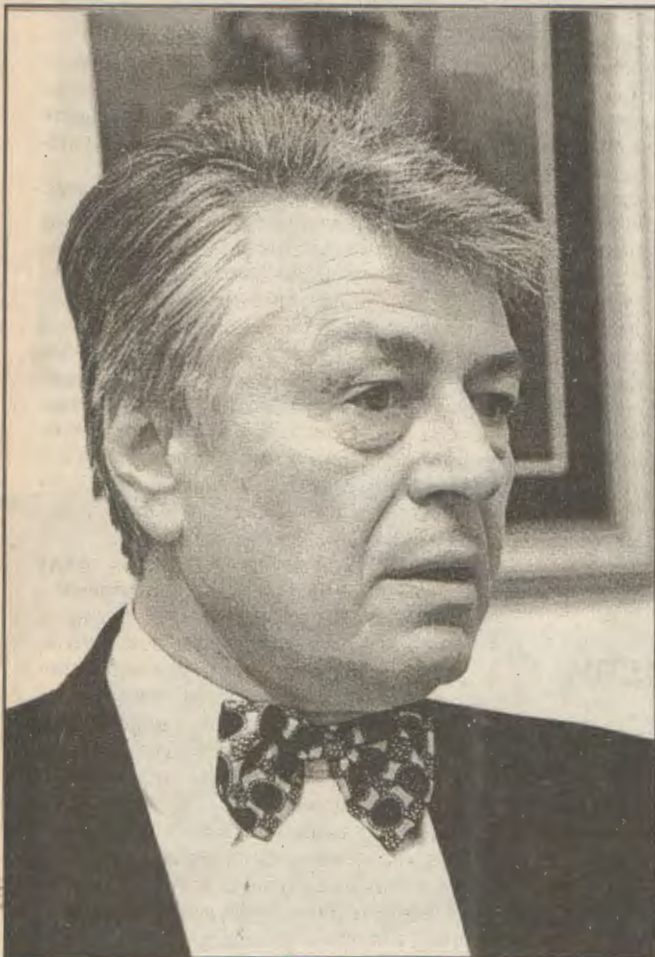

БЕОГРАД, ПОНОЋ, ТРГ СЛОБОДЕ, 13.1.1999.

**МИЛАН КОМНЕНИЋ, НОВИ МИНИСТАР
ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ У САВЕЗНОЈ ВЛАДИ**

Бај-пас за Црну Гору и Косово

“Дужни смо да схватимо да у политици и међународним односима нема пријатељстава, него да постоје само интереси. Према нашој процени, Србија и Црна Гора требало би да имају такву владу која ће свој смер усклађивати са доминантним смером пре свега европске и америчке политике, а не да се наша политика стално сучељава са доминантним правцима у савременом свету”

Милица ЂОРЂЕВИЋ

Како је дошло до тога да СПО са четири своја представника уђе у савезну владу, и зашто баш у овом моменту?

односи између Србије и Црне Горе и терористичка побуна на Косову не остављају много за избор - морамо покушати да помогнемо снажењу савезне државе, али на начин који ће дати позитивне резултате.

Тим основним побудама могу се додати још неке: Косово и Метохија су понајмање тери-

Све консултације које су се догодиле у последњих неколико месеци г. Драшковић је изнео на седницама Председништва СПО, на којима се изгласала одлука о учешћу у раду савезне владе. Као што је познато, Момир Булатовић је, још када је дошао на место премијера, ставио на увид предлог да СПО уђе у владу. Не бих желео више да коментаришем, али у владу нису ушли радикали, јер нису "на гласу" код појединих међународних чинилаца. Не може се чак ни говорити да је реч о преговорима, него о одговорном политичком процењивању укупне ситуације у последњих годину дана.

Још пре избора у Црној Гори савезна власт је била преостатак републичких власти. Међутим, доласком Милошевића на чело савезне државе, клатно власти се очигледно креће ка јачању савезних институција, владе и скупштине, у духу старе изреке "Где је Цезар, ту је и Рим". Дакле, када бисмо ускогрудо следили само страначке разлоге, СПО би био далеко од помисли да уђе у савезну владу. Али,

торијално питање. У културној и верској традицији нашег народа Косово и Метохија нису пука чињеница, него осовина наше самосвести и државотворне мисли.

Од наших будућих политичких партнера добили смо уверавања да ћемо на међународном плану моћи да у разговору са светом уградимо политички престиж и оцену међународних чинилаца о нашој странци и њеном председнику, да је реч о политичкој организацији која не жели заваде са светом, него тежи сарадњи, економској и политичкој отворености. Пре свега, са САД као једином суперсилом, али и са Европском Унијом и са Русијом.

Које је услове СПО поставио да би ушао у владу, или - шта би морало да се догоди, да СПО напусти савезну владу?

Ако се не буде поступило у складу са поставкама које су произашле из програма странке, одмах ћемо напустити владу. То су: престанак антагонизма са светом, преусмеравање свих наших политичких активности ка томе да се успостави стварни дијалог, да престане прича о међународним заверама, о томе како су овде сви анђели а да споља демони нагрћу, да се питање Косова реши пре пролећа. Г. Драшковић и ја били смо код патријарха Павла, који се као mudar човек није бавио конкретном политичком чињеницом, али је предосетио из наших речи да се двоумимо, да нисмо сигурни да ћемо испунити наде које се полагају у нас. Али, посаветовао нас је да смо дужни да учинимо све да останемо овакви какви јесмо, како бисмо сутра могли да учинимо и више од тога. Ако је Патријарх могао недавно, не размишљајући о свом овоземном животу, да обиђе манастир Девич, онда смо и ми дужни заложити нешто, мењати мерила. Улазак СПО у савезну владу је нови лист у нашој политичкој активности, иако нам је, као опозицији, много лагодније било седети са стране и убедљиво критиковати поједине потезе који нису били од користи држави. Овако, у изнудници смо да вучемо потезе чије ће дејство бити сврсисходно и лековито, и одмах дати плода.

НОВА СЛИКА О СРПСКОМ ЧОВЕКУ

Шта СПО нуди како би поправио статус владе, коју су неки домаћи политичари назвали "вештачком"?

Не желимо да уђемо као неосетна сенка у владу којој предстоје озбиљни задаци. Покушаћемо да дамо нови ритам не само у четири ресора које смо добили, него да дамо нову крв прилично успаваној савезној администрацији, европско осећање за политику, да патриотизам изразимо у складу са духом времена, а не гусларским и анахроним облицима. Покушаћемо да променимо страшну карикатуру коју је свет створио о српском човеку, менталитету, политичком карактеру. Таква представа није баш без икакве кривце са српске стране, и траје од распада СФРЈ до данас. Потребно је да преиспитамо у чему грешимо, да ли смо пркосни, или смо инације, да ли терамо уз нос великом и јаком свету, зашто немамо озбиљне политичке савезнике.

Дужни смо да схватимо да у политици и међународним односима нема пријатељстава, него да постоје само интереси. Према нашој процени, Србија и Црна Гора требало би да имају такву владу која ће свој смер усклађи-

вати са доминантним смером пре свега европске и америчке политике, а не да се наша политика стално сучељава са доминантним правцима у савременом свету.

Колико ће, према Вашем мишљењу, СПО моћи да утиче на квалитет савезне владе?

Ако се та влада заобилази, ако савезни министар за информисање само ставља потпис на поједине документе у чијем је обликовању учествовао можда као секундант, онда од посла нема ништа. Ми желимо, уз сву свест о политичкој реалности, да остваримо слово Устава које каже да спољну и унутрашњу политику савезне државе води савезна влада. Мислим да сте ме разумели. Нека председник Милошевић буде, као и до сада, посредник преко кога ће се неизбежни и нужни, а по Србе често и неповољни притисци одвијати, али, савезна влада је место где би требало да се креира политичка стратегија. Нису странке непријатељни него само политички ривали.

На који начин ће СПО покушати да поправи односе између савезне владе и актуелне власти у Црној Гори која још увек, каже, нема легитимне федералне представнике?

Као шеф посланичког клуба у савезној скупштини, у неколико наврата трудио сам се да призovem памети људе које су обузеле претеране политичке страсти. СПО је јасно рекао да је за нас изборна воља народа у Србији неприкосновена, па се то односи и на Црну Гору. Жалимо што г. Ђукановић није прихватио недавно понуђену формулу да предложи савезног премијера. Нећемо се упустити у црногорске кавге, али хоћемо да помогнемо да што пре те кавге престану, да они који прихватају савезну државу као своју заједно раде на њеном снажењу, нарочито на њеној одбрани. Црна Гора једнако као Србија сноси одговорност за будућност Косова. Ко мисли другачије, бојим се да не процењује добро.

Улазећи у Владу, свесни смо да су надлежности недефинисане упркос уставним нормама. Црна Гора се оглушује у последњих неколико месеци о одлуке савезне владе, али и одавде ка Црној Гори иду непотребно арогантне и препотентне стреле. Ствара се зла крв. Учинићемо све да успоставимо политичко-емоционални бај-пас између Подгорице и Београда, али нећемо да будемо средство за пендетирање туђих бушних ципела.

ПОПРАВКА ШТЕТЕ

Да ли је на помолу савезни закон о информисању, и да ли ће њиме успети да се санирају последње републичког закона?

Савезна влада ће тражити сазивање вероватно у фебруару. Као први конкретан потез даћемо у процедуру нови савезни закон о информисању, који ће значити савремено, толерантно преобликовање укупног информативног простора. Основе тог закона већ се налазе у фасцикли коју видите, у сировом стању. Консултоваћемо правне зналце да помогну у формулисању норме која неће распалити јавност као што је то учинио постојећи у републици Србији. Подсетићу да се републички закони усклађују са савезним. И у том погледу смо добили уверавања да ћемо моћи да поправимо нешто што је нанело огромну штету нашој земљи. Ако у земљи желимо слободно друштво, основни предуслов је сло-

бодна мисао и слободна реч. Према томе, новинари са пуном одговорношћу требало би да пишу отворено и једноставно, пошто су аргументи, када је о Косову реч, на нашој страни. Још је почетком века у закону краља Петра записано да је штампа слободна. Зато не можемо ући у наредни миленијум са онако опасним санкцијама које проистичу из републичког закона. Нема потребе за стварањем још дубљих подела у нашем конвулзивном друштву. Никакве користи нема у томе што је кажњено неколико редакција, али је штета велика - уместо да се свом силином изнесе суштина албанског сепаратизма на Косову, да се сва пажња светских политичара и медија усмери на несумњив бандитски карактер сукоба на Косову од стране Албанаца, свет смо привукли да се бави стањем наших јавних гласила, да указује и на друге несрећне законе, као што је Закон о универзитету.

Ових дана прибавио сам законе о информисању који се, било одвојено, било у саставу општих законских аката, примењују у Француској, Немачкој, Италији и САД, како би се што боље регулисала изванредно осетљива област јавног живота државе: ово је век информација, и на информацијама се заснивају готово сви односи у савременом друштву. Законске одредбе појединих демократских земаља нису ништа мање ригорозне од појединих одредаба наших закона. Међутим, код нас је зло у томе што се закон примењује зависно од воље појединих политичких моћника.

Да ли ће ступањем на снагу савезног закона о информисању београдски листови однедавно регистровани у Подгорици моћи да се врате, као и да се спречи прогањање црногорске штампе?

Закон се не саставља да би се решили појединачни инциденти, мада добар закон спречава да се такви инциденти уопште и појаве. Не сматрам природним да листови који се припремају у једној федералној јединици бивају осујећени да се продају у другој. И не само листови, него и роба уопште. То није жеља грађана, нити већинс политичких чинилаца. Реч је о прегањању између гарнитура или појединаца. Рачунам да је због све већих опасности које су се надвиле над земљу устукнути такве сујете, и да ће у први план изаћи разборитост и обреновићевска прагматичност у вођењу политике, са свешћу да нема поправног испита. Спољна политика увек је израз унутрашњих односа, чији је сегмент и информисање.

КОСОВУ - ЧЕТВОРОСТЕПЕНА ВЛАСТ

На који начин би свежа крв у савезној влади могла да донесе промене?

Нови људи уносе нове навике, СПО можда уноси и мало утопијског оптимизма. Са друге стране, последњи је час да се сузбије нарастајући дефетизам у духовима људи. Друштво прожима помиреност са судбином, резигнација, малодушност. Људи не верују да се кола могу извући из блата. Оно што нас у Српском покрету обнове највише боли јесте да се људи односе са застрашујућом и ружном равнодушношћу када је реч о судбини Косова и Метохије. Г. Драшковић као потпредседник владе, и ја, у министарству за информације, већ имамо конкретне идеје како да

привучемо пажњу посматрача, новинара, посредника, да их позитивним односом придобијемо да бар буду објективни, уз помоћ међународних веза и контаката које поседујемо. Поштоваћемо форме функционисања Владе, али ћемо, посебно г. Драшковић, увести вид спонтаног, сталног контакта са међународним чиниоцима. Уласком СПО у савезну владу желимо да дамо политички електрошок власти на свим нивоима, и зато очекујем чешће сазивање свих скупштина.

Које су то идеје, и за какво решење косовског сукоба ће се СПО залагати?

Судбина наше земље сада зависи од игре међународних фактора. Ма шта ми мислили, Милошевић је кључни човек, јер свет намањује неке неважне субјекте на опозиционој сцени, али даље игра преко Милошевића улогу и у Републици Српској и у СРЈ. Ако је реч о томе да поред Милошевића остане један број чинилаца који непосредно могу да утичу на обликовање односа света према нама, онда су то спољни послови и међународна активност. Г. Драшковић ће у наредних неколико месеци обићи неколико светских центара где се обликује политика и војна стратегија. Непосредно ће изложити наше аргументе у погледу Косова, и указати зашто наша земља треба да се врати у Уједињене Нације, да буде примљена у Савет Европе, у ОЕБС, ММФ. Решење ових политичких питања је услов да се нашим грађанима што пре обезбеди економска и социјална помоћ. Сматрамо, штавише, да и питање Косова треба решавати кроз економију, давањем концесија страним предузећима за поједине објекте на Косову, као што је својевремено био рудник Бор био уступљен Французима.

Уложеним капиталом и непосредним интересом те земље ће помоћи стабилизовању Косова, јер су оне осим свог политичког угледа уложиле и нешто опипљивије. То је једна од идеја. Такође, изнећемо међународној заједници зашто би Косово требало да се организује на принципу четворостепене власти: на првом нивоу кантоналне или општинске власти, на другом покрајинске, потом републичке, па савезне. Двodomне скупштине спречиле би да већински народи прегласавају мањинске. И до сада смо утицали да се побољшају Хиллови предлози који су далеко од тога да се српска страна њима задовољи.

Ако се деси да косовска криза крене наопако, ко ће бити позван на одговорност?

Мислите ли да бисмо били амнестирани од историјске одговорности пред потомством, уколико бисмо седели и као у римском цирку гледали један део народа у улози глдијатора, а ми са стране посматрали и износили академске замерке? Бојим се да нисмо имали избора. Свесни смо одговорности, а у рукама осећамо привид власти.

СПО је дуго оклевао. Овим потезом желимо да започнемо процес политичког понашања и логике и на другим нивоима.

Очекујете ли ускоро промене и у републичкој влади?

Немам никаквих поузданих сазнања, али, уколико би наше присуство у савезној влади дало брзе и конкретне резултате, уверен сам да ће та "позитивна зараза" да крене и ка републичкој власти.

КАКО СЕ ПОНОВО ЗАКУВАЛО

Почели и тешком артиљеријом

Очиљедно је да је тзв. ОВК одлучила да не чека "боље метеоролошке услове" за наставак акција против државе. Како је подигнута тензија (према дневним саопштењима Медиа центра из Приштине).

8. ЈАНУАР 1999

Данас пре подне око 10 сати, у месту Бирач, општина Сува Река, на припаднике полиције који су патролирали путем Сува Река - Штимље, албански терористи су извршили оружани напад из ручних бацача и аутоматског оружја. У нападу су убијена три полицајца, а тешко рањена четири полицајца и два цивила. Убијени су полицајци Стевановић Милош (1970) из Суве Реке, Томашевић Драган (1968) из Варварина и Бошковић Горан (1972) из Бруса, а рањени Андрејевић Небојша (1977) и Тасковић Зоран (1972), обојица из Суве Реке, Савић Јовица (1970) из Пирота и Стојановић Дејан (1974) из Варварина. У терористичком нападу рањени су и цивили Муамед Јашари из Суве Реке и Ахметај Гани из Призрена, који су се својим возилом кретали иза полицијског возила. Полиција је узвратила ватру и терористи су се разбежали. Полиција је блокирала читав терен и интензивно трага за терористима.

Око 11 сати у близини Старог Трга, албански терористи напали су војни коивој који је снабдевао намирницама јединице Војске Југославије. У том нападу, отето је 8 припадника Војске Југославије, који су се налазили у неборбеном возилу марке "Пух". Киднаповани су старији водник ВЈ Драган Југовић, десетари Иван Костић и Александар Милашиновић и војници Роберт Чекановић, Никола Цвијовић, Марко Павловић, Ненад Јовићевић и Александар Суботић. Полиција и припадници Војске Југославије предузимају акције за ослобађање отетих припадника Војске Југославије.

9. ЈАНУАР 1999.

Припадници Министарства унутрашњих послова Србије предузимају мере за безбедан повратак Срба и Црногораца у село Перане, општина Подујево. Срби и Црногорци су, под притиском албанских терориста, били приморани да напусте своје домове у овом селу. У више наврата они су захтевали да им се омогући повратак у село и нормални услови за живот и рад.

Од јутрос и путни правац Приштина-Урошевца није под блокадом. Током ноћи, Срби из села Преоце, повукли су своје страже и уклонили блокаду овог пута, која је била постављена из револта због убиства мештанима њиховог села Небојше Денића. Денића, који је био радник обезбеђења Угљенокопа Белаћевац, убили су албански терористи на радном месту пре три дана. Саобраћај на путу Приштина-Урошевца

одвија се нормално.

Око 14 сати и 30 минута, на полицију која је обезбеђивала повратак Срба и Црногораца у село Перане, албански терористи су отворили ватру из минобацача, митраљеза и аутоматских пушака. У том нападу су лакше рањени полицајци Бобан Здравковић и Дејан Видојевић из Приштине. Полиција је одговорила на напад и нападачи су се повукли према оближњем селу Брадаш.

Око 13 сати, у близини села Дашиновац, општина Дечане, албански терористи су аутоматским пушкама и минобацачима напали редовну патролу полиције. Полиција је одговорила на ватру и у сукобу су погинула тројица нападача, који су били у маскирним униформама са ознакама сепаратистичке "Ослободилачке војске Косова". Код њих су пронађени ручни бацач, аутоматска пушка и снајперска пушка америчке производње "црна стрела". На место догађаја изашли су чланови верификационе мисије ОЕБС-а, али су терористи отворили ватру и на верификаторе. Полиција је, да би заштитила чланове верификационе мисије, отворила ватру према нападачима који су се разбежали. Међу полицајцима и члановима верификационе мисије нема повређених.

10. ЈАНУАР 1999.

Прошле ноћи, око поноћи, на путу Пећ-Косовска Митровица, код села Прекале, тешко је рањен Рајко Јеремић из Истока. На његов аутомобил, маскирани нападачи су отворили ватру из аутоматског оружја. У аутомобилу су, поред њега, били троје малолетне деце и супруга, која је лакше повређена. Јеремић је пребачен у Приштинску болницу и лекари се боре за његов живот.

Јутрос, око 8 сати и 30 минута, у селу Сливо, на путу Урошевац-Штимље, у терористичком нападу на редовну полицијску патролу, тешко је рањен полицајец Светислав Пржић из Гвилана. Напад је извршен аутоматским оружјем, из заседе, потврђено је Медиа центру у Команди полиције у Приштини. У потрази за нападачима полиција је блокирала шири простор села Сливо.

11. ЈАНУАР 1999.

Данас, око 16 сати, испред свог стана у Приштинском насељу "Сунчани брег" смртно је рањен главни уредник "Косовског информативног центра" Енвер Маљоку (1954). Он је пребачен у Приштинску болницу где је подлегао повредама. Према првим налазима истраге, Маљоку је смртно рањен хицима из пиштоља. Полиција трага за починиоцима овог злочина. Енвер Маљоку је био један од блиских сарадника председника Демократског савеза Косова-Ибрахима Ругове. На Маљоку су, средином прошлог лета, такође у близини његовог ста-

на, непозната лица испалила два хица из пиштоља, али је тада остао неповређен.

Прошле ноћи, око два сата после поноћи, у реону граничне карауле "Дева", западно од Ђаковице, већа група наоружаних Албанаца илегално је из Албаније прешла на територију Југославије. У окршају са југословенским граничарима један терориста је погинуо, а остали су се разбежали на територију Албаније. Југословенски граничари

су на лицу места пронашли четири аутоматске пушке, две снајперске пушке, два митраљеза, два ручна бацача и већу количину муниције и војне опреме, потврђено је Медиа центру у Команди Приштинског корпуса Војске Југославије. Међу југословенским граничарима није било повређених. Чланови Верификационе мисије ОЕБС-а су изашли на место инцидента.

12. ЈАНУАР 1999.

Покрајински секретар за информисање Косова и Метохије Ивица Михајловић изјавио је Медиа центру да су "у току преговори чији је циљ ослобађање осам припадника Војске Југославије које су киднаповали албански терористи. Очекује се да убрзо припадници Војске Југославије буду безусловно ослобођени." Покрајински секретар за информисање је изјавио: "Брутално убиство новинара Енвера Маљоку у Приштини је још један злочин терориста који су против мира на Косову и Метохији. Верујем да ће истражни органи врло брзо расветлити овај злочин и открити починиоце."

13. ЈАНУАР 1999.

Јуче, у пододневним сатима, код места Дашиновац, општина Дечане, полицијско возило је налетело на противтенковску мину коју су албански терористи поставили на путу. Од експлозије миње лакше су повређена три полицајца. Полиција предузима енергичне мере ради спречавања минирања путева у овом делу Метохије, које врше албански терористи.

Осам припадника Војске Југославије, које су пре пет дана отели албански терористи, ослобођени су и данас око 16 сати и 30 минута стигли су у Косовску Митровицу.

14. ЈАНУАР 1999.

Један полицајец је тешко рањен, а тројица су лакше повређена у полицијском аутомобилу који је јутрос, око девет сати, налетео на противтенковску мину коју су на сеоском путу Рзниц-Горњи Ратиш, општина Дечане, поставили албански терористи. Тешко је рањен полицајец Милорад Дубак, а лакше повреде су задобили полицајци Милан Мугоша, Милош Стошић и Петар Рудовић. Они су пребачени у пећку болницу, и према изјавама лекара, ван су животне опасности.

Око 16 сати и 30 минута, у једној продавници спортске опреме у центру Призрена, убијени су Бујар Годени (1961) и његов братанац Едмонд Годени (1980). Они су убијени у продавници која је власништво Фатмира Годенија, брата убијеног Бујара. Према првим налазима истраге, они су убијени, највероватније, малокалибарским пиштољима. Пуцао им је у главу. Породица Годени је једна од богатих породица у Призрену и, према информацијама општинских власти у овом граду, била је лојална Србији.

15. ЈАНУАР 1999.

Полиција је јутрос блокирала село Рачак, општина Штимље, да би ухапсила чланове терористичке групе која је пре пет дана, код села Сливово напала полицијску патролу и

ПОСЛЕ ОСЛОБАЂАЊА ОСМОРИЦЕ ВОЈНИКА ЈВ "ОВК" ТРАЖИ ОСЛОБАЂАЊЕ АЛБАНСКИХ ПОБУЊЕНИКА

Како отворити врата

Мелиса Ели (АП), Приштина

14. јануар 1999.

Албански герилци су после окончања акције ослобађања осморице југословенских војника захтевали да влада заузврат ослободи заробљене албанске побуњенике. Упркос тврдњама југословенских власти да је пуштање војника било безусловно, албански медији извештавају да припадници ОВК треба да буду пуштени у року од 10 дана што је, по њихови речима, био део договора који су постигли посредством међународних званичника.

"Они морају бити пуштени," рекао је Јакуп Краснићи, представник ОВК која тражи ослобађање деветорице Албанаца ухапшених 14. децембра 98. у сукобу са југословенском војском близу албанске границе.

Под надзором америчких и европских посредника, окончана је драма која је трајала пет дана. Југословенска војска претила је нагомилавањем трупа и тенкова близу села на северу Косова где су војници били заточени. Припадници ОВК су војнике Косова предлазили међународне посматрачке мисије, који су их затим преbacили у Косовску Митровицу. Тамо су их повидима радости и загрљајима дочекали остали војници ВЈ и чланови породица.

Војник Војске Југославије Александар Суботић који су родитељи дочекали у војничким баракама у Косовској Митровици, око 40 км северно од Приштине.

Када је официр Драган Југовић узео у наручје своју трогодишњу ћеркицу, отворена је флаша вискија која ишла од руке до руке.

Војници су одахнули, али су били веома исцрпљени. Рекли су да припадници ОВК према њима нису лоше поступали. "Хвала

убила полицајца Светислава Пржића, потврђено је Медиа центру у Команди полиције у Приштини. Чланови ове терористичке групе су на подручју Урошевца извршили више терористичких напада у којима је убијено и седам припадника албанске мањине, тврди исти извор. О мерама које је предузела полиција обавештена је Верификациона мисија ОЕБС-а.

Најмање 15 припадника терористичке "Ослободилачке војске Косова" је погинуло у данашњим обрачунама са полицијом у близини села Рачак и засека Петрово, општина Штимље, потврђено је у Команди полиције у Приштини. Полиција је запленила веће количине оружја, муниције и војне опреме. Заплена су три митралеза, више десетина аутоматских пушака, неколико минобацача. Полиција је наставила потеру за разбијеним

группама терориста. Око 15 сати, у рејону села Горњи Ратиш, општина Дечане, на полицијску колону која је вршила редовну смену, а у којој су на свој захтев били и чланови верификационе мисије ОЕБС-а отворена је снајперска ватра. Том приликом погођено је возило КВМ ОЕБС-а, које је било на челу колоне и рањени су Мартин Фил и Дејан Зојага, чланови верификационе мисије. Припадници полиције су указали помоћ рањеним члановима верификационе мисије и помогли при евакуацији осталих возила ОЕБС-а. Рањени Мартин Фил и Дејан Зојага су пребачени у Приштинску болницу и налазе се ван животне опасности.

группама терориста.

Око 11 сати, у насељу Сипоље, код Косовске Митровице, пет полицајаца је рањено у нападу на полицијско патролно возило. Рањени су Ненад Симовић, Љубинко Анђелковић, Дејан Радосављевић, Марко Ристић и Станимир Букић. Они су пребачени у болницу у Косовској Митровици, где су Симовић, Анђелковић и Радосављевић задржани на даљем лечењу. Полицијско возило је погођено из ручног бацача...

Богу што се све ово завршило и што смо остали живи," рекао је један војник, који није желео да се представи.

У среду, 13. јануара, после преговора са лидерима ОВК у њиховом упоришту у Ликовцу, у централном делу Косова, Вилијам Вокер, шеф Верификационе мисије на Косову, објавио је да ће југословенски војници бити ослобођени... и потврдио да су у последњи час, као део договора, дали одређене "гаранције" представницима ОВК. Вокер је преговоре оценио као "фер и умерене".

Војска југославије и српски званичници инсистирају на томе да је ослобађање војника било безусловно. Али, постоје коментари према којима је договор постигнут "да би се сачувао образ".

"Желимо да верујемо да ће се ускоро остварити обећања која смо добили у преговорима," изјавио је Јакуп Краснићи, не улазећи у детаље. Он је запретио да ће ОВК објавити све детаље преговора ако српска страна не испуни свој део договора.

Изасланик Европске уније за Косово и Метохију, аустријски дипломата Волфганг Петрич, који се у преговорима прикључио Вилијаму Вокеру

и америчком изасланику Кристоферу Хилу, рекао је да су побуњеници упорни у захтеву за ослобађањем деветорице герилаца. "Припадницима ОВК могли смо само да обећамо да ће југословенска страна дати свој до-

Неки од осморице бивших таоца разговарају са родбином у војничким баракама у Косовској Митровици.

принос у процесу грађења међусобног поверења," изјавио је Петрич Аустријској новинској агенцији.

Југословенске власти одбијају да за узврат ослободе припаднике ОВК. "Терористи остају терористи и после ослобађања таоца," изјавио је потпредседник Савезне владе Никола Шаиновић државној новинској агенцији Танјуг. "Борба против тероризма се наставља."

Чланови верификационе мисије су инсистирали да прате редовну смену полиције у овом региону, када се догодио овај груби терористички напад.

18. ЈАНУАР 1999.

Око 11 сати, у насељу Сипоље, код Косовске Митровице, пет полицајаца је рањено у нападу на полицијско патролно возило. Рањени су Ненад Симовић, Љубинко Анђелковић, Дејан Радосављевић, Марко Ристић и Станимир Букић. Они су пребачени у болницу у Косовској Митровици, где су Симовић, Анђелковић и Радосављевић задржани на даљем лечењу. Полицијско возило је погођено из ручног бацача...

Шеф мисије Вокер као - "КОСОВСКА ЛИСИЦА"?!

"Да ли сте Ви у могућности да на основу ваљаних података које ће ови људи да Вам изнесу, решите све случајеве? Ми знамо да можда неки од отетих више нису живи, али родбина има право да сазна каква је била њихова судбина и, наравно, ко су починиоци тих злочина". Вокер је и даље ћутао. "Гледао ме је извесно време, а онда ми рекао да он не дозвољава да неко виче на њега. То је мене зајанило, како се у тренутку снашао да би избегао одговор", описује један од својих сусрета са шефом мисије ОЕБС посланик из Приштине Ранђел Нојкић.

Александар ЦВЕТКОВИЋ

Према изворима са Космету, полицијска акција усмерена према јаким упоришту тзв. "ОВК" у селу Рачак код Штимља била је дуго припремана, а уследила је након убиства полицајца Пржића из Косовске Витине. Следећи трагове терориста специјалне снаге МУП Србије дошли су до села Рачак. Али, и "дочек" регуларних снага државе Србије од стране одметнутих Албанаца био је паклен. Наиме, у овом селу стационарале су се јаке снаге "ОВК" и чим су јединице МУП-а ушле у Рачак, отворена је паљба из свих расположивих оружја. Сукоб са трагичним последицама није се више могао избећи.

Р. Нојкић

В. Вокер

Етнички чисто албанско село Рачак, иначе, од раније је било познато српским снагама безбедности као база терористичке групе "Ослободилачке војске Косова" јер су ови, према свим индицијама одатле кретали у све учесталије нападе на полицију дуж пута Приштина-Штимље-Призрен. Из тог и околних села, како се основано сумња, били су и организатори досадашњих отмица Срба са прос-

тора Суве Реке и Ораховца.

На основу оперативних процена МУП Србије у нападу из заседе на колону возила полиције учествовало је неколико стотина наоружаних Албанаца. Оно што је при том карактеристично јесте чињеница да су они овога пута, за разлику од неких ранијих сличних ситуација, били далеко савременije опремљени у наоружању, јер су употребљене не само аутоматске пушке него и минобацачи и хаубице. Самим тим, отпор је био веома жесток и полиција је на тај акт агресије морала једнаком мером да узврати.

На вишедневно трајање борби посебно утиче и географски положај села Рачак, јер је околни терен брдовит и опасан шумом, што за дејства полиције представља отежавајућу околност. Забарикадираним припадницима "ОВК" у селу због тога је лакше дотурана помоћ из позадине, што су они максимално користили.

Угледне политичке личности косовских Срба оцењују да су српске снаге безбедности начиниле грешку тиме што су се после извршене операције у селу Рачак одмах повукле, уместо да су обезбедиле локацију и на лице места доведле верификаторе ОЕБС и истражне органе државе Србије. Тај пропуст, по општој оцени, оставио је простор за манипулације које је део западних медија по инерцији и без детаљније провере тврђи из албанских извора преузео, да би уследили оркестрирани напади појединих политичких кругова са Запада.

НИЈЕ РАЗУМЕО

Међутим, у свему је најинтересантнија улога мисије верификатора ОЕБС, предвођених пензионисаним америчким генералом Вилијемом Вокером. Сада се, према казивању косовских Срба испоставља да оштре реакције званичника српске државе имају и свој предисторијат, о чему јавност није била досад детаљно обавештена.

Када су косовски Срби осетили непосредну и отворену пристрасност шефа мисије ОЕБС?

У покушају да организују састанак Срба чији су најближи отети током протеклих месеци више пута су угледнији представници српске

заједнице заказивали пријем код господина Вокера. Али, наилазили су, како сами кажу, само на низ непријатности. Прво су се у суботу, 12. децембра најавили и писменим путем затражили а надлежни у мисији ОЕБС су дали свој пристанак, да се у понедељак, 14. децембра породице несталих састану са господином Вокером. Сутрадан, дан уочи заказаног састанка, службеници мисије су их обавестили да је господин Вокер непланирано морао да отпутује у Београд, да би се састао са Слободаном Милошевићем. Међутим, из средстава информисања они сазнају да је до тог сусрета дошло тек у уторак, 15. децембра. Уследио је нови покушај заказивања за 16. децембар, али је и то отказано. Састанак су, на крају и на једвите јаде успели да организују 17. децембра.

Како су косовски Срби схватили "одакле ветар дува"?

Када је један од учесника састанка рекао да он готово сасвим сигурно зна и где је и ко је отео његовог оца, господин Вокер је да би показао добру вољу и заинтересованост да се тај случај реши, одговорио: "Одлично, ако Ви то знате, дођите код мене-идуће недеље, дајте ми податке и ја се надам да ће у року од петнаест дана Ваш случај бити решен, или даћемо макар имати информације шта је са Вашим оцем".

"С обзиром да сам посетио око 80% породица несталих и отетих и углавном знам све те њихове појединачне приче, ја сам се јавио за реч и с обзиром да је он изразио спремност за решавање конкретног случаја, скренуо сам му пажњу да су и остали примери веома слични, иућећи му да саслуша оне који су такође били киднаповани и ослобођени а налазили су се међу нама, на том састанку. Сугерисао сам господину Вокеру да већина тих људи тврди да зна и где су их држали и ко их је киднаповоао, јер су то углавном биле њихове компшије. А то су ваљани подаци, рекао сам још, на основу којих може да се дође до решења за судбину отетих. Поготово у случајевима где су у кратком раздобљу и на истим местима отимане на десетине људи. Господин Вокер као да је то пречуо, јер је једноставно избегао да ми да било какав одговор. Наставио је да разговар са присутнима, док га они нису опоменули на оно што сам ја говорио. Он се оправдао тиме да није разумео моје питање", присећа се Ранђел Нојкић, посланик Српског покрета обнове из Приштине.

ДА ЛИ ЈЕ ВОКЕР ЗНАО УНАПРЕД

Нојкић је Вокеру на то поновно питање у још одређенијој форми: "Да ли сте Ви у могућности да на осиову ваљаних података које ће ови људи да Вам изнесу, решите све случајеве? Ми знамо да можда неки од отетих више нису живи, али родбина има право да сазна каква је била њихова судбина и, наравно, ко су починиоци тих злочина". Вокер је и даље ћутао. "Гледао ме је извесно време, а онда ми рекао да он не дозвољава да неко виче на њега. То је мене запањило, како се у тренутку снашао да би избегао одговор".

После тог бурног сусрета шеф мисије је формирао некакво одељење које има задатак да наводно прикупа податке о несталим српским цивилима, али од онда до данас ниједан од тих случајева није решен, нити су саопштени нови подаци. Иако су се верификатори и господин Вокер више пута лично контактирали са главешинама "ОВК", "Није вредела ни спремност рођака који су се понудили да пођу са вер-

ификаторима на терен и помогну у откривању те мистерије. Али до сарадње, ипак, није дошло.

Други пример односа међународних посматрача тиче се ослобађања војника Војске Југославије. "Приликом доласка у главни штаб терориста у Ликовцу знате шта се догодило са српским новинарима, да су понижавани и на крају под пратњом отерани. Али има још нешто што сам ја сазнао пре неколико дана. Дајући интервју за "Б92", новинарка која је са мном разговарала рекла ми је да новинари ове станице, с обзиром на одличне везе њиховог директора са шефом мисије ОЕБС, увек имали могућност да иду са верификаторима и праве тонске записе. Али, оног дан када је експа кренула на преговоре са терористима у њиховом главном штабу, од српских новинара то је било дозвољено новинарима "Блица", "Гласа" и ТАНЈУГ-а, али новинарима "Б92" није било дозвољено. Шта то значи? Да ли је господин Вокер унапред знао шта ће се тамо догађати, да ће бити хапшења, малтретирања и спровођења? Као што знате, новинари су се извукли, али су доживели поменуте непријатности.

С друге стране, кад год је прављен некакав коивог новинара, кад је српска страна водила на лице места, никада није ниједај албански новинар проблема и то господин Вокер одлично зна. И овог пута, када је он ишао у Рачак, српским новинарима није био омогућен приступ, па су сасвим основане наше сумње у могућу режију с албанске стране. Очито је да постоје два аршина на овим просторима, када је у питању деловање господина Вокера и његов

однос према Албанцима" закључује Нојкић.

Овај посланик у републичкој Скупштини међутим замера и актуелним домаћим властима што се нису довољно ангажовали и инсистирали на тешкој сарадњи са ОЕБС-ом, јер би се тиме онемогућило овакво навијачко понашање његових представника. Тако би се аргументовано могло презентовати где господин Вокер није адекватно реаговао, а био је са наше стране на време упозорен.

ТРЕБАЛО ЈЕ ПУСТИТИ ЛУИЗ

"Ево вам још једног примера: када господин Вокер обилази српску страну он са собом води људи из обезбеђења и сараднике из ОЕБС-а, који су углавном албанске националности. Нико ме то не смета, и нико му није пребацивао зашто се они налазе у његовој пратњи. Али, Србима у његовој близини није место. Да ли сте чули и можете ли замислити да неко од представника српске власти иде у обилазак локација "ОВК"? Боже сачувај! Али, ја замера српској власти што није ни покушала да то уради, да са таквим захтевом изађе пред господина Вокера".

Спречавање уласка тужиоца Хашког трибунала, госпође Луиз Арбур, у СРЈ, на Косову углавном не сматрају мудрим потезом, из врло практичних разлога које образлаже Раићел Нојкић:

"Ја се слажем да она треба да истражи случај у селу Рачак, али не само тај већ и све случајеве злочина почињених према Србима, од Клечке до отимања српских цивила. Уз ма-

ло мудрију дипломатију, где бисмо се унапред договорили, у Хагу или Бриселу, шта ће на Косову да се ради, да се равноправно третирају обе стране. Зашто истражитељи не би отишли до Албаније за коју је јавна тајна постојање логора за обуку терориста на северу те земље, близу границе са СРЈ. Све то, када би се темељно припремило, могло би да донесе значајне поене нашој земљи и поправи њен положај у међународном јавном мњењу. Чак и ако би се дошло до неких по нас неповољних података, убеђен сам да би се о албанској страни откриле много мрачније истине" оцењује Нојкић.

Овако, клима крајње неизвесности о даљем току догађаја обележених заостравањем односа са светом, створила је код становника српске националности у насељима на Космету узнемиреност, коју обилато користе Албанци појачаним анонимним телефонским претњама и сличним облицима психолошких притисака. Ипак, највећи број оних који су улазак у нову годину дочекали на Космету, чврсто су решени да ту и остану. Према оцени господина Нојкића, ако има појединачних примера исељавања реч је о породицама које немају дубље корене на Косову и Метохији или избеглицама из Хрватске и Босне. Из села са претежно српским живљем, међутим, Космет није нико напустио и тамо влада јединствено расположење да се вишегенерацијска постојбина и завичај бране - до последњег.

КАКО СУ "РАЧАК" ВИДЕЛИ СТРАНИ ИЗВЕШТАЧИ

Би-Би-Си, 17. јануар

Не очекује се брза реакција НАТО

Надања Западних сила да се овако нешто неће догодити, нису се остварила. Било је потребно само неколико сати да се због зверског чина у селу Рачак поново распламса криза на Косову. САД и Европска унија оштро су осудиле најновији инцидент на Косову. Међународна заједница апеловала је на сукобљене стране да не врше одмазду, али је Ослободилачка Војска Косова (ОВК) већ позвала већинско албанско становништво да их подржи и прикључи им се у борби против, како га они називају, фашистичког режима у Београду.

Амерички државни секретар Медлин Олбрајт разговарала је са својим колегама из Велике Британије и Француске о предузимању хитних мера у разрешавању најновијих догађаја на Косову..

Војна опција

Американци су затражили ванредно заседање сталних чланова НАТО. Али, још увек се не очекује одлука о војној интервенцији. Најновији масакр је показао колико је тешко спречити насиље у том региону само уз помоћ иенаоружаних међународних посматрача. Ипак, на Косову се после три месеца налази упола мањ број припадника мировних снага него што је првобитно планирано.

Западне силе ће вршити снажан притисак на господина Милошевића да истражитељима Хашког суда да ратне злочине дозволи приступ на Косово. Он до сада није признавао њихову компетенцију. Само политичка сагласност Срба и Албанаца о аутономији Косова довела би до решења кризе.

Овај масакр још више је удаљио сукобљене стране од могућег договора за разрешење кризе.

НАТО сазвао хитно заседање због најновијих догађаја на Косову

АП, 17. јануар

Амбасадори НАТО сазвали су хитно заседање Савета у недељу, 17. јануара, да би се постигао договор о обустави ватре на Косову. После најновијег напада српских снага на албанско село Рачак, у коме је страдало 45 људи, претња српским властима ваздушним нападом НАТО снага, поново се јавља као могуће решење.

Амбасадори НАТО разматрали су неколико начина за обуставу насиља на Косову, укључујући и могућност да у Београд пошаљу главнокомандујућег снага НАТО у Европи, америчког генерала Веслија Кларка и председника Војног комитета генерала Клауса Наумана. Уз присуство три будућа амбасадора НАТО (из Пољске, Мађарске и Чешке Републике), 16 амбасадора НАТО разговарали су и о могућем ваздушном нападу на српске циљеве.

Генерални секретар НАТО-а Хавијер Солана осудио је масакр који се догодио прошлог викенда, изражавајући "огорченост и згражавање" због "намерног и безосећајног убијања обичних цивила". Он је рекао да НАТО "неће толерирати обнову жестоких сукоба" на том подручју. Званичници кажу да је Солана, откако се ситуација на Косову погоршала, у блиској вези са Русима, који гаје симпатије према Србима.

Посматрачи ОЕБС-а и званичници НАТО до сада су били опрезни у осудама због кршење договора о обустави ватре, стављајући до знања да су и Албанци имали удела у провокацијама.

Овога пута су без оклевања окривили српску страну.

Председник Клинтон је изјавио да је последња српска офанзива на Косову "јасно кршење" договора о обустави ватре. Срби тврде да је на полицију отворена паљба док су покушавали да ухвате албанске герилце осумњичене за учешће у убиству једног српског полицајца.

На лицу места: Рачак

Најновије у издању СРПСКЕ РЕЧИ

Капитално дело из затамњене

српске прошлости

Први пут на једном месту

РАТИ МИР ЂЕНЕРАЛА

командант
Југословенске војске
у Ошатици и
Равногорској
покрећу
армијског генерала
Драгољуба Драже
Михаиловића
у два тома
обухвата
документацију писану
генераловом руком:
пресеци војне
организације,
равногорски
антиосовински
фронти, однос према
српцима у
босанском региону,
савезницима, будући
политички концепти
федеративне
Краљевине
Југославије, планове
за стварање
Балканске уније,
разноврсне наредбе и
прогласе, остале
војне телеграме.
Ексклузивно:
комисијан запис
саслушања генерала
пред истраживачима
УДБ-е 1946, део
завршне генералове
речи на суђењу према
шпијунском снимку.

Цена
500,00 динара -
тврди помет
400,00 динара -
броширани
помет
Посебна
погодност за
чланове
СРПСКЕ
РЕЧИ:

Специјални помет
од 50% за ово
издање важи до
краја 1998. године за
све пометине
директно на
редакцију СРПСКЕ
РЕЧИ, Вука
Караџића 8, Београд,
ТЕЛЕФОНИ:
011/ 620-891,
628-242, 620-968

ИЗАБРАНИ РАТНИ СПИСИ

VOJVODINA
NAŠA DIKA

LSV
REPUBLIKA

SLUŽBA ZA INFORMISANJE
LIGE SOCIJALDEMOKRATA VOJVODINE
DOKUMENTACIONI CENTAR

Novi Sad, 22. decembar 1998.

KATALOG:
REPUBLIKA VOJVODINA

LSV LIGA
SOCIJALDEMOKRATA VOJVODINE

21. 12. 1998
Novi Sad

JP "ZAVOD ZA IZGRADNJU GRADA"

PREDMET: Planiranje prostora za
diplomatsko - konzularna
predstavništva u Novom Sadu

Poštovna gospodo,

Izvršni odbor Lige socijaldemokrata Vojvodine je nakon niza kontakata
ostvarenih sa predstavnicima diplomatskog kora, ocenilo da postoji interes za otvaranje
diplomatskih i konzularnih predstavništava u Novom Sadu, s obzirom da očekujemo da
će Vojvodina dobiti status republike u budućnosti.

Da bi se ovaj interes realizovao, neophodan preduslov je planiranje
izgradnje odgovarajućih objekata. Smatramo da je najadekvatnije lokacija za izgradnju
diplomatskih objekata na potezu Mišeluk - Patarsko brdo, te vas molimo da u
odgovarajućem planskom aktu i programu za 1999. godinu, uplanirate navedene objekte
na ovom potezu.

Očekujemo da ćete ovo ozbiljno uzeti u razmatranje i predvideti
mogućnost za sprovođenje u delu ovog predloga.

S poštovanjem,

Faksimil Zahteva Izvršnog odbora LSV podnetog u decembru 1998. godine
Zavodu za izgradnju grada, radi planiranja komunalnog opremanja buduće
diplomatske kolonije u Novom Sadu, glavnom gradu Republike Vojvodine.

Шта је следеће

**ДУШАН МИХАЈЛОВИЋ,
ПРЕДСЕДНИК НОВЕ ДЕМОКРАТИЈЕ**

Редослед: Ругова, Ђукановић, Велики Штеточина...

"Улазак СПО-а у савезну владу могао би бити догађај од преломног значаја за укупну ситуацију у нашој земљи. У сваком случају, био би то храбар и одговоран потез, врло несебичан и за свако поштовање. Али, ефекти тог потеза су под знаком питања, зато што их једноставно не може и неће бити, ако улазак највеће опозиционе партије у власт не промени битно курс владајуће политике. Хоћу да верујем да ће СПО и Вук Драшковић лично имати снаге и воље да елиминирају појубни утицај Великог Штеточине и да кормилу нашег залугалог брода усмере ка мирним и сигурним водама".

Александар ЦВЕТКОВИЋ

Како ће по вашој процени бити главни ефекат недавног јавног наступа тројице високих државних функционера и тзв. афере "тајних планова ЦИА-е за рушење режима у Србији"?

Наш народ има лепу изреку за такве појаве - "тресла се гора, родио се миш". Јадна је она тајна служба којој Велики Шепртља открива строго чуване тајне. Цела игралишта са документом са Интернета обиће се творцима о главу, али и свима нама, као уосталом и све што предузима Велики Шепртља.

Како тумачите чињеницу да се најмоћнија светска сила тако оштро напада у тренутку када се тражи излаз из све компликоване косовске кризе, у чему запажену улогу играју управо представници америчке администрације?

Свађа са америчком администрацијом не треба и не користи Србији и Југославији. Нама треба сарадња да би брже решили актуелне проблеме, и пре свега, створили услове за нормализацију односа са Вашингтоном и Европском унијом, односно за скидање тзв. спољњег зида санкција. Бојим се да ће се "оштар напад" данас-сутра претворити у безусловно попуштање под узвратним ударцима, ако не доживимо и нешто много горе од тога што је већ виђено много пута.

Поред уобичајених констатација да окретањем ка међународној сцени српска власт жели да скрене пажњу са домаћих збивања,

Мислите ли да поменута конференција за штампу представља најаву неке озбиљније политичке хајке према наведеним "иностраним експозитурама у Србији", како су оне побројане у наводном документу америчке тајне службе?

И за ово наш народ има добру изреку: "свако чудо за три дана". Мислим да ће се брзо заборавити "тајни документ ЦИА-е", и да неће бити некакве посебне хајке на наведене "инострани ексспозитуре у Србији". Очекујем да ће се неке друге ствари променити у понашању свих учесника ове афере.

НЕ ПОШТУЈЕ СЕ ФЕР-ПЛЕЈ

Упућује ли све ово на евентуалну припрему терена за неке од ненајављених, дакле превремених избора (напоменимо да се најчешће говори о локалним), па странке владајуће коалиције покушавају да већ стекну почетну предност на стари, опробани начин?

Припреме за изборе су почели сви. Владујућој коалицији не треба луксуз још једне провере своје позиције у бирачком телу, али пошто ванредне изборе тражи опозиција уз подршку појединих иностраних чинилаца, онда није лоше унапред их обесхрабрити. Јасно је да у тој тучи и једни и други не поштују правила фер плеја, и да се скоро сви користе свим средствима да би дошли до циља, а то је власт у овој земљи. Истина, достојанство, част, правда, поштење и слично, само

су невине жртве ове беспопштедне туче. Најопасније је то што мало ко схвата вредност и нужност поштовања демократских институција и процедуре, ма како они слаби и лоши били. Заборавља се чињеница да начин доласка на власт нужно обележава и начин владавине.

У јавност је "процурило" да постоје планови за скору реконструкцију савезне владе. Јесу ли изгледи за то овог часа реалнији него пре неколико месеци, када су такође вршене консултације мандатара Булатовића са шефовима странака?

Кад овај број вашег листа буде пред читалцима то ће већ бити познато, и прва фаза реконструкције савезне владе биће завршена.

Да ли су са Вашом странком вођени разговори о таквој перспективи, и какав је став унутар Нове демократије по том питању?

Са Новом демократијом господин Булатовић није водио такве разговоре. Став Нове демократије је увек конструктиван и нама није питање хоћемо ли или не у владу, већ какав је програм те владе и какве су реалне могућности за његово извршавање. По нама, увек је боље преузети део одговорности а не вечито "грдити капетана у потоку". То значи да је за Нову демократију приоритет да та влада нормализује односе са међународном заједницом и да нормализује односе у федерацији. Али, о томе нисмо званично разговарали, па нема потребе за детаљима.

И досад су активности савезног парламента и владе упадљиво заостајале за њиховим републичким панданима. Да ли би, према односу снага у садашњем сазиву Савезне скупштине а после стабилизације у случају постизања договора о саставу владе из ширег политичког спектра, могле настати позитивне промене у том смислу? Знамо да се од овог највишег законодавног тела СРЈ још очекује доношење већег броја важних системских прописа, усклађивање републичких са савезним уставом...

Слажем се са Вашим оценама о раду и очекивањима од савезног парламента. И ми у Новој демократији се залажемо да ово највише законодавно тело почне да успешно обавља своју дужност и да то да позитивне ефекте на решавање најактуелнијих кризних жаришта у земљи.

ХРАБАР ПОТЕЗ

Уколико би се догодило да се у савезној влади нађу представници СПО али не и СРС, која је коалициони партнер СПС у Влади Републике Србије, шта би, по Вама, то значило у пракси - на свим нивоима, од локалног до савезног?

Улазак СПО-а у савезну владу могао би бити догађај од преломног значаја за укупну ситуацију у нашој земљи. У сваком случају, био би то храбар и одговоран потез, врло несебичан и за свако поштовање. Али, ефекти тог потеза су под знаком питања, зато што их једноставно не може и неће бити, ако улазак највеће опозиционе партије у власт не промени битно курс владајуће политике. Другим речима, ако Велики Штеточина остатаке и даље перјаница и портпарол власти, онда је јасно - од промена, спасавања Косова и Метохије, од помирења са светом и економско-социјалног просперитета, нема ниш-

та. Жртва, сама по себи, није довољна. Страдаће СПО, а проблеми ће се драстично усложити, и не видим ко би могао после тога да их решава на миран и демократски начин, политичким средствима. Хоћу да верујем да ће СПО и Вук Драшковић лично имати снаге и воље да елиминишу погубни утицај Великог Штеточине и да кормило нашег залуталог брода усмере ка мирним и сигурним водама.

Затегнутости између република-чланица федерације, с друге стране, иако донекле сниженог интензитета, нису и отклоњене. Може ли се у затеченим друштвеним околностима очекивати постизање неког трајнијег договора Србије и Црне Горе о функционисању заједничке државе - тј. да се и то не заврши уз "помоћ" са стране?

Ако се заваде "два ока у глави" онда сте разроки. Како то није добро и нормално, мора се све учинити да се проблем у функционисању федерације што пре отклони, и све врати у оквире савезног устава. Супротна опција била би трагедија и за српски и за црногорски народ, њихову државност и цивилизацијску перспективу. Што се тиче "помоћи са стране", одговорићу опет народним искуством: "туђа рука свраб не чеше".

У ком правцу је усмерена политичка енергија Нове демократије у интервалу када нема скупштинских заседања?

Нова демократија сваком даном у сваком погледу по мало напредује. То значи, има више чланова, све бољу инфраструктуру, још бољи маркетинг, и да је све спремија за самостални излазак на прве редовне изборе на свим нивоима. Поред тога, трудимо се да делујемо и на унутарполитичком и на међународном плану у правцу решавања отворених проблема демократским путем, упозоравајући да сила никоме не може решити проблем, нити добра донети.

Закони о информисању и универзитету од дана њиховог усвајања њима циљану популацију држе у својеврсном ванредном стању. Докле се та неконструктивна тензија може одржавати и која ће бити цена свега тога?

Цена за, како Ви кажете, "својеврсно ванредно стање и неконструктивну тензију" је већ превисока. Ове свињарије, да се благо изразим, одвеле су нас много корака назад од онога што нам је потребно данас, исто толико колико ваздух који дишемо и хлеб који једемо, а то је мир, демократија, економски просперитет, социјална стабилност. Тога нема, и неће га бити, без сарадње са међународном заједницом, а свима је јасно да су ови закони много корака уназад.

НА ТРЖИШТЕ

Неповољна кретања у привреди, евидентно је, тренутно нису на "дневним реду", али је такође извесно да нико озбиљан нема ни трунке илузија о догледном побољшању стања југословенске економије. Поред даљег реалног пада животног стандарда крајем прошле године грађани су оптерећени новим пореским обавезама. Јесу ли садашње пројекције прилива средстава за финансирање потреба (све скупље) државе уопште остварљиви?

Ови безуспешни покушаји Великог Шепртље да, имитирајући дахије, намакне сред-

ства за буџет од осиромашеног народа и упронашћене привреде, логична су последица концепта који је он донео у владајућу економску политику. Схватање да је једино влада способна и поштена, и да једино она може да реши наше економске и друге проблеме, опасна је глупост са трагичним последицама које већ осећамо на својој кожи. Држава је свуда најлошији привредник, гори од најгорег приватника и сељака, једноставно зато што они не могу своје промашаје и губитке да фактуришу никоме, а држава то преко пореског система учини свим пореским обвезницима. Србија није једно предузеће а влада њен колективни директор. Проблеми се једино могу решити ако се уместо на државу, као лажног месију, ослонимо на хиљаде предузетника, добрих србијанских домаћина, и на нашу памет и вештину, пушта-

јући тржиште и конкуренцију да одлучује уместо државе ко је лош а ко добар. То се бар зна, да је добар и велик у економији онај ко прави профит, као што се зна и шта бива са онима који праве губитке.

Принципијелни ставови Ваше странке су махом познати, међутим, шта би били најактуелнији конкретни предлози Нове демократије за искорак ове земље у будућност?

Најактуелнији предлози Нове демократије су: прво, почети дијалог са Руговом; друго, наћи компромис са Ђукановићем; и треће, ослободити се Великог Штеточине. Реализација ова три предлога омогућила би нам скидање спољног зида санкција и почетак успешне економске и политичке демократијације.

Како су др Воја, др Боја и др Раја сазнали за Интернет

Ако је баш морало да се објави, мојло је и овако: "Амерички институт за мир предложио је својој влади да уложи 35 милиона у српске независне медије, невладине партије и организације, синдикате, изборне комисије, судије и алтернативне образовне мреже, пошто сматра да народ у Југославији заслужује бољу власт од садашње. Доказ да се влада САД отворено меша у послове домаће владе може да пронађе свако ко се укључи у Интернет и уише адресу www.usip.org, иде стоји кратак текст предлога поменутог института, а зове се Промоција демократије у Југославији". Текст се "скине" за оне којима Интернет није на дохват руке, јавно прочита, умножи и подели новинарима без коментара, па нека новинари докажу да влада националној јединства није у праву када брижљиво тражи и налази стране илаћенике међу српским народом. Међугим...

Милица ЂОРЂЕВИЋ

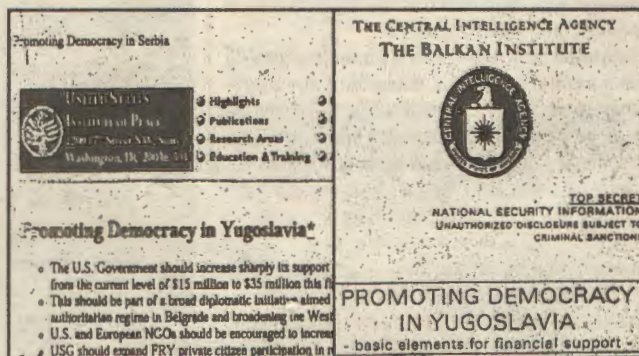
Тројици потпредседника Владе није, изгледа, пало на памет да би истина могла да изазове бољи пропагандни ефекат, ако је уопште до ефекта. Пред камерама државне телевизије и ТВ "Браћа Карић", Ратко Марковић, Војислав Шешељ и Милован Бојић текст предлога Америчког института за мир прогласили су "тајним документом" америчке "тајне службе". Уместо заглавља Института, на првом од папире које су потпредседници ширили пред камерама некако се нашло заглавље и амблем ЦИА, смерница "Институт за Балкан" и напомена која би се на српски језик превела као "строго пов".

Испод наслова "Промоција демократије..." додато је и "основни елементи за финансијску подршку". Потом се на вишечасовној конференцији за новинаре произвољно, али зато детаљно закључивало оно чега у тексту нема.

Текст је преименован у "ценовник ЦИА за издајнике", а ухваћен је док је путовао од седишта ЦИА до Конгреса САД, како је објаснио коментатор "Политике", потписан као Р. Ђук. Шлагворт родољуб-

ном пражњењу дао је др Марковић, када је закључио да су "ови чиноци (тј. организације за које је предложена помоћ) доларски рангирани према улози коју треба да одиграју у намењеном рушењу" режима у Београду, и да кратки текст говори "све о савременом светском поретку". Пошто је владу САД персонализовао, и генерализовао као "Америку, најмоћнију, најбогатију земљу, понесену у својој охолости" итд, закључио је да је "на нашем примеру видеља (та Америка) да има и од ње богатијих земаља. Ми имамо богатства која ни Америка не може да купи, зато што нема толико долара да плати колико она вреде. Та богатства су част и образ". За др Шешеља вредност документа је у томе што је влада први пут добила папир из кога се види колико ко добија, по ставкама, те да да је реч о службеном документу највишег степена поверљивости, јер пише на њему - "топ сикрит", а пише и да је "од значаја за националну безбедност САД". Такође, стоји и напомена да је неовлашћено ширење (документа) подложно кривичном гоњењу. И поред тога, новинарима се даје овај документ у руке јер, "не само што је од толиког значаја за безбедност Америке, већ је од великог значаја за светску историју" - њиме се открива "комплетно понашање САД" већ виђено у неочучованским земаљама, па и у свету. ("Сви знамо како су тамо мењали владе, и како те, од стране Американаца доведене гарнитуре изразито српску и антијугословенску политику спроводе").

Ни ЦИА ни америчка влада до закључења броја нису захтевале одмазду, али се идеја о кривичном гоњењу могла пронаћи на истој адреси одакле је могло да се прекопира и заглавље "тајног документа". Када се откуца www.odci.gov/cia/ појављује се наслов сајта The Central Intelligence Agency, и стилизовани орао, али и формална напомена за кориснике: "Улазите у званични систем владе САД, који

Изглед оригиналног документа (лево), и Шешељевог фалсификата (десно)

може бити употребљен само у овлашћене сврхе. Неовлашћене измене било које информације пласиране у систем могу се завршити кривичним гоњењем".

СУБВЕВЗИЈА ДО СУБВЕВЗИЈЕ

Потпредседнику Шешељу документ је дошао као поручен да докаже ко је крив што Србији није добро већ дуже време. Рецимо, највише (по 10 милиона долара) предложено је да добију медији и политичке странке. "Они признају" да плаћају "неке политичке лидере у Србији и СРЈ, и чак да спремају изградњу друге генерације тих лидера. Неки су им се превише израубовали, неки су им за отписивање, неки су им за отпад". Сукоби партијских и сту-

дентских вођа дешавају се јер се "отимају ко ће више пара шчепати". Ипак је остало нејасно ко кога ту бије и зашто: амерички најамници између себе, најамници патриоте, или патриоте најамнике, јер је добро обавештени вођ радикала изнео неколико различитих примера у једном даху: пре неколико година су се потукли "вајни плаћени студентски лидери" око мобилних телефона и компјутера - "То је деловање против државе новцем"; а недавно је "један такав примерак" (плаћеник ЦИА), "кажу да се зове Борис Карајичић, после (путовања у САД) тврдио да му је неко организовао батине у Београду. Можда га је и неки комшија препознао као страног плаћеника па се намргодио у пролазу, можда је негде неку зашку добио по заслуги, па нема разлога да држава било шта ту ради, јер наш народ не трпи издају". Дакле, судије могу да буду и комшије - патриоте, пошто праве судије нису патриоте, или бар нису они којима је намењено милион долара ("очигледно је да раде за ЦИА"). Признао је Шешел и да је ситуација у економском и социјалном погледу тешка, "али је она добрим делом створена западњачким субверзивним ударима на независност и интегритет наше земље", и да је крајњи циљ тих "квислинга" да олакшају Американцима да се докопају Космета, "да би отргли тај део Србије од државе матице".

Поводом пет милиона долара за алтернативну мрежу образовања, др Бојић је подсетио да нема земље која, у околностима у којима се налази, више улаже у студентски стандард и образовање. На такве алтернативне универзитете, зна боље Шешел, "ЦИА одмах доводи специјалне агенте да држе предавања". Плус још једна неправда: творци документа, утврдио је Бојић, одвајају за студентске организације чак два милиона, а "потценили су наше раднике и пензионере који трпе терет кризе". Према Бојићу, "такозвани поборници јавне речи" већ су добили милионе, и "то су они који не желе да схвате да лаж чак није забрањена новим Законом о информисању", али и да закон има свој ценовник. А шта ће Влада учинити да спречи улазак долара, сад кад већ зна да стижу? Неће ни спречавати, рекао је Шешел, него ће "жигосати ове активности и подводити их под правне норме". А количина стране помоћи, вели, није исцрпљена у 35 милиона долара, биће и додатних донатора, за које "ми знамо ко су - Сорос и сличне фондације".

ДОСТУПНО ОД ПОЛОВИНЕ ДЕЦЕМБРА

Према томе, ако је утврђено да постоји кривица, и ко кривицу врши радећи нам о глави, како ће се влада поставити? Неће, рећемо, протеривати америчке дипломате, пошто, према Бојићевим речима, Србија никада у историји није прибегавала освети, јер освета доноси краткотрајно задовољство, а и "драстичне мере" на би биле "целисходне ни сврсиходне у овом моменту". Шешел је додао да су дипломатске активности у надлежности савезне државе, а Влада Србије је надлежна за питање безбедности на својој територији. Док је Шешел тражио рушитеље безбедности међу "својима", осморци војника који су чували безбедност још била ослободила ОВК. Када је новинар АФП потпредседницима поставио рутинско питање како су успели да дођу до крајње поверљивог документа најразвијеније светске обавештајне службе, добио је одговор да му то нико ни у једној земљи не би открио.

Колико сутрадан тзв. независни новинари су потпредседницима своје владе задовољно саоп-

ПРЕВОД "ТАЈНОГ ПЛАНА ЦИА"

Влада Сједињених Држава требало би да значајно да увећа подршку демократизацији у Југославији и да садашњу суму од \$15 милиона повећа на \$35 милиона у овој фискалној години.

Ово би требало да буде део широке дипломатске иницијативе, чији је циљ да се подрже алтернативе ауторитарном режиму у Београду и да се прошири круг контаката са Западом.

Сједињене Државе и европске невладине организације требало би подстицати да повећају своје присуство у СРЈ; Влада САД требало би да прошири учешће грађана у СРЈ у регионалним програмима.

Нагласак би пре свега морао да буде на развоју нове генерације лидера, који поштују политички плурализам, тржишне реформе; владавину права и толеранцију.

Овај напор требало би да садржи и јачање свести јавног мњења да народ Југославије заслужује бољу власт од садашњег ауторитарног режима.

Сједињене Државе би требало да усмеравају своје савезнике према политици снажне и непоколебљиве подршке демократској Србији, као што је то урађено у осталим земљама средње и источне Европе.

УСРЕДСРЕЂИВАЊЕ НА
ДЕМОКРАТСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ
ОТВОРЕНИМ МЕДИЈИМА - 10 милиона
долара

Проширити круг публике тако што ће се обезбедити неопходна побољшања инфраструктуре, као и квалитетни забавни и информативни програм

Обезбедити савете, техничку подршку и професионално образовање

Основати фондове за правну заштиту и фондове за одбрану прогоњених новинара и медија.

Објављивати случајеве репресије.
ДОМАЋИМ НЕВЛАДИНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА - 5 милиона долара

Одговорити на локалне потребе за обуком НВО

Основати фондове за балканске регионалне мреже у којима би били врхунски интелектуалци и медијске организације

Формирати правне тимове који ће бити спремни и вољни да бране НВО и медије на суду

Образовати више мултиетничких НВО чији ће рад бити усредсређен на разноврсна питања (људска права, еколошка заштита околине, економски развој)

Промовисати удруживање НВО, како би се лакше одбраниле од репресије, да би се на одговарајући начин укључиле у изборне активности, као и ради професионалног развоја (адвоката, новинара, наставника, академика)

РАДНИЧКИМ УДРУЖЕЊИМА - 1 милион

Промовисати учлањање у синдикате, укључујући и пензионере и незапослене

Помоћи успостављање веза са европским синдикалним организацијама и организацијама студената у Југославији

Помоћи прогоњеним вођама синдиката

новцем из новооснованих фондова за одбрану и одговарајућим акцијама **ОБРАЗОВАЊУ - 1 милион долара**

Помоћи формирање алтернативне мреже образовања

Помоћи професорима који су отпуштени јер су одбили да потпишу нови уговор о раду

Развијати алтернативне наставне материјале у којима би се наглашавала демократија и разрешење сукоба **НЕЗАВИСНОМ СУДСТВУ - 1 милион долара**

Обучавати судије како би судски поступци били у складу са међународним стандардима

Помоћи онима који су отпуштени или изложени политичким притисцима

Подржати комбиновани међународно - домаћи програм надгледања судских процеса **ПОЛИТИЧКИМ СТРАНКАМА - 10 милиона долара**

Ширити обуку политичких странака у организовању чланства

Промовисати збијање редова у опозиционом политичком блоку

Подстицати удруживање партија са невладиним организацијама, које би требало да предузимају, упоредо са режимом, нестраначке задатке: активирање учешћа омладине, едукацију гласача, и надгледање медија

Стварање "друге генерације" страначког вођства из покрајина, на општинском нивоу и из области које раније нису биле активне, као и рад на активностима генерација наследница

Обезбедити подршку локалним владама како би задржале положај одговорне опозиције

ИЗБОРНИМ КОМИСИЈАМА - 1 милион долара

Обучавати чланове комисија за спровођење јавне административне процедуре

Финансирати изборну технологију која ће онемогућити фалсификовање избора

Подржати процедуре које се односе на попис и регистрацију бирача

ОМЛАДИНСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА - 2 милиона долара

Промовисати рад демократских студентских организација

Финансирати путовања у иностранство студентског вођства

Подржати студијске програме и боравке у Европи и САД

ОБРАЗОВАТИ МЕЂУНАРОДНУ ГРУПУ ЗА ПОДРШКУ

Основати донаторску групу која би се редовно састајала и разматрала приоритете

Позвати југословенске невладине организације да учествују у раду те групе, и да дају своје мишљење о међународним програмима

Успоставити међународну саветодавну мрежу која ће демократски развој

(Крај текста)

Наставак текста скинутог са Интернета:

Молимо вас да примедбе на овај документ, који је састављен на основу расправе чланова УСИП Радне групе за Балкан, упутите Кристини Херман

штили да су пронашли документ. Свима је на располагању још од половине децембра, на Интернету је. Лавио се и аутор, научни сарадник Института, Данијел Сервер. Објаснио је да није реч ни о каквом плану за акцију, него о

предлогу који се нашао на конгресном саветовању пред Хелсиншом комисијом 10. децембра у Вашингтону. Штавице, предавању је присуствовао и лавијски амбасадор у Вашингтону, па да Србије морала да поз-

наје праву природу ствари. Амерички институт за мир се у свом електронском сајту представио као независна федерална институција коју је основао Конгрес, како би помагала нацијама да на основу сопствених потенцијала пронађу и успоставе мирна решења за међународне сукобе. Институт је основан 1984. године, располаже новцем из засебног фонда, који је установљен за, углавном, едукативне активности, као што се може видети и из текста Данијела Сервера: састављање програма, одржавање конференција, образовање тзв. радионица, сервисних библиотека, издавање публикација... На челу Института налази се тело које би се овде назвало управним одбором. Чланове именује председник САД, а избор потврђује Сенат. Дакле, није тајна да је реч о организацији владе САД која обавља посао за

који је плаћена, да саставља извештаје о актуелним сукобима на кугли земаљској и предлаже решења на основу елабората стручног особља и спољних сарадника. Од половине прошле године разматрали су се, на пример, мировни процеси у Кореји, финансијска криза у Азији. Пре реферата "Промоција демократије у Југославији", сарадници института су у септембру прошле године имали и предавање на тему "Хрватска после Туђмана", "Развој невладиних организација и изградња мира у етнички подељеним градовима у Босни"...

СВЕ ОБЈАШЊИВО И ЈАВНО

Међутим, "Политика" је још пар дана инсистирала на тајним каналима, па је објавила да је руској агенцији Итар-Тасс амерички дипломата, који је замолио да остане анониман, потврдио наводе ЦИА, али не баш тим речима него да су САД током прошле године потрошиле 15 милиона долара на "подршку демократским институцијама". Онда су тзв. независни узвратили ударац тзв. зависнима, и објавили званичну изјаву америчке амбасаде у Београду да је 15 милиона заиста уложено у програме демократизације, с тим да милионе нису добиле политичке странке нити појединци, него је реч о помоћи невладиним организацијама и медијима, које стручњаци Института препознају као "отворене", а потпредседници владе националног јединства квалификују као политичке противнике и зову их "такзовани независни". Јесте, мешају се, одмах су признали представници америчке владе преко новина нашој, тако да је вишак информација била изјава портпарола ЦИА, Ање Глишер, која је приметила да документ наше владе "нимало не личи" на документе њене фирме, нити, јој је познато да ЦИА има Институт за Балкан. Коначно, све и да је деманти ЦИА рутинска ствар, ко може да замери обавештајној служби што саставља тајне документе. Међутим, шта рећи за владу која се бави обавештајним радом, и то лоше, јер јавне документе проглашава тајним, док редовни послови стоје. А списак недовршених послова већ се налази у "ценовнику издаје". Најсвежији је случај Алтернативне академске образовне мреже, која ових дана тражи донаторе јер су јој потребне просторије за предавања, на шта их је управо натерао један од репресивних закона владе националног јединства. Ако се загребе у ближу прошлост, у вишемесечно натезање око изборних резултата које је трајало од краја 96 до почетка 97, није потребно даље објашњавати зашто је предложено и милионче за едукацију изборних комисија. И тако све до независних синдиката и политичких партија, које већ десету годину не успевају да промене једну те исту "демократски изабрану власт у Србији".

Др Сервер је приложио и списак организација у Српј којима је протекле године упућена помоћ, у ком износу, и за које потребе. Највише, 350.000, намењено је УГС "Независност", чији је председник, Бранислав Чанак, документ назвао делом "необавештених аматера, који не знају да смо ми одавно

чланови европских и светских синдикалних организација". А Драган Миловаковић, председник Асоцијације слободних и независних синдиката, сам је своју организацију препоручио за будућу доларску помоћ јер "у оваквој држави, упропашћене привреде, синдикалцима нико не помаже. С новцем прикупљеним од чланарине помажемо чланству да бар својој деци купе неопходне лекове". Најмање, између 30 и 49.000 долара добили су АНЕМ, агенција "Бета", дневник "Данас", недељник "Време" и црногорски лист "Вијести". Дан пре него што је јавност уопште сазнала за ове податке, секретар Дирекције ЈУЛ за информисање, Иван Марковић, на конференцији за новинаре саставио је усмени списак, на којем су се, уобичајено, нашле готово све медијске куће које се оглашавају у Србији, осим "Политике", "Вечерњих новости" и РТС. Назвао их је савезницима америчког притиска на нашу земљу, медијима који лажу. На мети су се нашли и политичари из тзв. Савеза за промене, који сами себи не би могли да направе бољу рекламу од оне којом их је частио портпарол ЈУЛ, када је говорио да је реч о све самим "бившима" у сваком погледу, те да је "документ", у коме се не помињу ни имена организација ни лична имена осим аутора, "очигледно веродостојан".

ИЛИ ГЛУПОСТ ИЛИ СМРТНО ОЗБИЉНА СТВАР

За овај део јавности који се заглавио на сазнајном нивоу истраге потурица, и шта ће да нам ради нови светски поредак, намера др Сервера да се против невештих намештајки реагује чњеницама јесте медвеђа услуга "плаћеничким" медијима. Случај тајног документа осталима, који су превазишли тему "куда иде пета колона", могао је да докаже оно на шта је упозорио новинар "Времена" и председник НУНС, Милош Васић, када је рекао да "тако безочну лаж још нисмо видели. У свакој нормалној држави због тога би пала влада". Група 17, према речима свог координатора Млађена Динкића, спрема се да тужи или Владу или само Шешеља, који је у документу препознао баш ову организацију, иако се економске групе децидирано не помињу. Помиње се ставка "независно судство", па је тужбу најавило и Друштво судија, јер је Шешељ и ту пронашао двојицу подмићених ("једног имамо у Врховном суду, једног у Уставном суду").

Сувише лако и брзо је, дакле, откривено шта је по среди. Направљена је и бесмислица: заменица директора Института за мир, Херијет Хенчет, поверила је новинару "Блица" да јој није јасно зашто је влада Србије урадила то што је урадила, када су она и сарадници Института у децембру обишли целу Србију, укључујући и Косово, као гости Компаније "Браћа Карих", чији је власник министар, и чија је телевизија једина од отворених преносила конференцију. Домаћи политички аналитичари протумачили су потезе Владе или као "глупости које не завређују да буду коментарисане (Огњен Прибићевић, политиколог), јер је и циљ да се јавности "скрепе пажња са питања одговорности за тешку ситуацију на Косову", или да су "намере смртно озбиљне, и последице могу бити и опасне" (Војин Димитријевић, стручњак за међународно јавно право, директор Београдског центра за људска права). Рецимо, да буду на брзину срочено оправдање за даље забране и ударе на старе и нове организације, све саме издајнице, али не земље, него власти у Србији.

АП: ФАШИЗАМ И СТАЉИНИЗАМ

Специјални амерички изасланик за Балкан Роберт Гелбард, је у среду 13. јануара оптужио "савезнике југословенског председника Слободана Милошевића" да су лажови. Они су објавили, наводно тајни, документ о Плану САД да сруше првог човека у Србији. "Нисам сигуран да ли је то фашизам или Стаљинизам. Вероватно је комбинација и једног и другог, када је реч о лажним информацијама".

Радио Б-92 цитирао је портпарола ЦИА која одбија тврдње да је тај документ аутентичан. Дневник Блиц цитирао је Данијела Сервера из Америчког института за мир у Вашингтону, који каже да је тај документ био доступан јавности и презентован на Интернету.

Роберт Гелбард је изјавио да није лично видео тај документ, а Амерички институт за мир описао је као "потпуно часну, невладину организацију".

За потпредседнике српске владе је рекао да су "људи који дају такве изјаве лажови и склони тоталитаризму. Њима нико на свету више не верује."

Џејмс Рубин, портпарол Стејт Дипартмента, овај инцидент је окарактерисао као "смешан, глуп и прилично смео покушај неких људи у Србији да споје два документа и тврде да су пронашли Свети Град... Овакво хистерично и параноично бунцање није ништа ново у том делу света," рекао је Рубин. "Мислим да се одмах види да је све то бесмислено."

САД нису криле да подржавају Милошевићеве противнике, посебно после увођења оштрих закона о медијима, и наметања државне контроле над српским Универзитетом.

РОЛТЕРС: "ДОКУМЕНТ" ЈЕ ФАЛСИФИКАТ

"То није документ ЦИА. Сигурно је фалсификат," изјавио је за Ројтерс представник ЦИА Марк Менсфилд.

"Ово је очигледан покушај да се омаловажи и осрамоти међународна заједница која улаже напоре у спровођењу демократије у Југославији. То су учинили они представници српске владе који се демократије плаше," изјавио је званични представник Стејт Дипартмента. Он је даље истакао да није тајна да су САД прошле године уложиле 15 милиона долара за промоцију невладиних организација у Југославији. "Ништа од тога није тајна," рекао је он.

С.Ј.

Играле се судије

Или зашто је наш правосудни систем тамо где јесте

Александар ТАСИЋ

Када је, рецимо, председник САД, у ситуацији да мора да се појави пред судом, па да исказ, ангажује адвоката који ће да га заступа, на крају буде и осуђен, браниоци овдашњег правног волонтизма то тумаче политичком естрадом, празном демонстрацијом квазидемократије. Ако, међутим, неке од њих овде запрети судски поступак позваће се на имунитет (уколико га има), покриће се партијском припадношћу и жестоко политички узвратити (најчешће "аргументом" да је тужилац - "страни плаћеник", што је само себи притисак на правосудје, довољан да амортизује опасност, или ће, једноставно, рећи: идем на суд, или - тужи ме!

ПРАВИЛА

Примери из последњих година, месеци па и недеља искристалисали су неколико правила. Прво и најважније је ко су странке - тужилац и тужени, без обзира да ли је реч о појединцима или организацијама или је у питању комбинација: појединац против организације и обратно. Друго, обично се у првом степену суди и ефикасно и, просто речено, по правди без обзира ко су странке, али сигурно с обзиром на знање и искуство судије. У другом, а посебно трећем степену политика утишава у право и ствари се постављају на жељена места. Последњи коректив је извршење. Уколико, наиме, политички слабија странка прође снагом правних аргумената све инстанце проблем је како да на крају поентира. Јер, друга страна једноставно не жели да спроведе одлуку, а ако су државни органи задужени за спровођење пресуде индиферентни, цео поступак нема ефекта и победа је јалова. Сувишно је овде и помињати апсолутну неефикасност, инертност и калкулантски однос према предмети-

ма оних судова у које бирачко тело гледа са највећом знатижељом и поверењем. А то су уставни судови, Србије и Савезни уставни суд. Они не само што не реагују брзином и на начин како то захтевају догађаји, већ одлучују пост фестум, него нема ни ефикасног механизма за спровођење њихових одлука и онда кад су правремене и када би могле да постигну ефекат.

Констатације иза којих следе примери за илустрацију, ваља поткрепити чињеницом да се судијама, тужиоцима и адвокатима, мимо њихове воље, манипулише у политичке сврхе. Ето, самоорганизовање судија и независно удружење, режим у Србији игнорише и анатемише. С правом је ово Удружење прозвало потпредседнике српске владе да обелодане именом и презименом судије које су "страни плаћеници" на основу наводног документа ЦИА, или би у супротном требало да одговарају за кривично дело непријављивања починиоца кривичног дела, али је све остало без одјека. Али, када је иста та владајућа коалиција покушала ради себе да донесе такозвани закон о привилегијама, и донела га је једногласно, да би га - такође једногласно (!) после веома кратког време сама повукла, правдала се потребом да финансијски повећањем зарада заштити управо судије од корупције. Оправдање са горким укусом лицемерја. О улози судија за прекршаје кроз призму актуелног српског закона о информисању непотребно је писати. Тужиоци се не оглашавају по службеној дужности, онда када би требало, кад посумњају да је извршено дело које би, у име

народа и општег интереса требало испитати. Али, није редак случај да њихова реакција коинцидира са политичким иступом неког из режимског врха. Улога адвоката девалвирана је најновијим законом о адвокатури који с њима у исти ред, а када је реч о правној помоћи грађанима, сврстава и правне службе у општинама и све друге правнике који се професионално не баве овим послом.

ПРИМЕРИ

Ево како у прилог овим чињеницама говори пракса. Десетине новинара РТВ Србије отпуштено је још пре три, четири и више године. Сви су се обратили суду и добили, али нема примера да је неко од њих враћен захваљујући судској пресуди на радно место с којег је отеран. У међувремену је било жртава с обе стране. Неки новинари су умрли а на челу радија и ТВ Србије мењани су дирек-

тори већ према томе како су дували дневно-политички ветрови. Ипак, ствари још нису постављене на своја места иако су судије и судови рекли своје. И због тога нико са РТС не трпи последице.

Отпуштени професор Шумарског факултета у Београду, др Слободан Петковић, којем је суд поништио одлуку о отказу, покушао је 13. јануара да се врати на посао. Није успео јер је декан Душан Јовић забранио службеници факултета да заведе судску одлуку којом је професор враћен на посао.

"Славија банка" којој је Народна банка Југославије својевремено одузела дозволу за рад да би јој је вратила после годину и по дана без образложења, претрпела је због тога знатну штету. И као банка а и око 900 запослених радника. Нашао би се сада поред свега и страни купац за ову банку али је проблем како НБЈ да преузме обавезе старе девизне штедне које износе 785 милиона марака. "Славија банка" према неким наговештајима намерава да тужи НБЈ, али то - судећи по досадашњој пракси - не значи и да ће добити спор. Или, ако га добије неће га реализовати. Баш као што су бројне девизне штедише добиле судске спорове против банака у којима су имале девизне (и неисплаћене) штедне улоге, али нису могле да их наплаће. Сада им држава законом нуди решење: да им годинама - до две хиљаде и неке, враћа стару штедњу по мало, па ко дочека ако издржи и доживи. Пресуде судова не важе, трошкови за судске таксе и адвокате су бачене паре, правда је изгажена.

Најваљено је, даље, доношење јединственог савезног закона о информисању. Ако и када то буде било, престао би да важи овај рестриктивни српски закон - а какав ће бити тај савезни остаје да видимо. Уколико до тога дође, покренути поступак за оцену уставности садашњег српског "најбољег и најдемократскијег"

закон пред Уставним судом постао би беспредметан. Тако би Суд био политички слободан да констатује да закон, а што се до сада догађало у неколико случајева, док је примењиван у неким одредбама није био у складу са Уставом. То, међутим, не значи да ће сви које су по том и таквом закону осудиле судије за прекршаје и имовина им отишла у републички буџет аутоматски бити обештећени. Не аутоматски ни накнадно него неће уопште. Шта је било - било је.

Најзад, да не би све било политика, у августу прошле године дошло је до неспоразума између групе играча на срећу и "Народне лутрије" око исплате добитака. Заступник лутрије бранио се да је таква исплата супротна њиховом правилнику али на рочиште није донео правилник. Београђанин Арса Јоксиминовић, један од оштећених играча, израчунао је да би за улог од 8.600 динара 12. августа 98. требало да добије 100.000 динара што је по тадашњем курсу марке било око 15.000 ДЕМ. "Спор можемо добити на суду, али је јасно да је губитак у одлагању исплате, а ја очекујем да ћу добити свега пола освојене суме, без обзира на камату", каже он. И није далеко од истине; а ни близу правди.

ЦРНА ГОРА ДОЧЕКАЛА ПРАВОСЛАВНУ НОВУ ГОДИНУ

Од чега ће сада живети "реформисти"

Прослава православне нове године коју су, мјесецима уочи 13. јануара, бучно и уз ратну реторику најављивали Ђукановићеви њисци страначких саопштења, коалициони њривјесци и одани медији, окончана је без иједног исцљеног метка. Црна Гора је, тако, срећно ушла у још једну нову годину, на чијем се ѡчетку већ ѡставило ѡправдано ѡитање: а од чега ће сада, када је све ѡпротекло у савршеном реду и миру, живјети "реформисти" Мила Ђукановића. Једноставно, узме ли се у обзир све оно што су "ђукановићевци" саопштили у најавима 13. јануара, доима се несхватљивим да бројне ѡлицејске снаге нису имали ни мрву основа да зараде варијабилу.

Несбојша РЕЦИТЪ

Иако је дан касније изразила задовољство што је скуп присталица Булатовићевог СНП-а протекао у реду и миру, Демократска партија социјалиста одијенила је како је "чињеница да је ова вјерска светковина одржана у организацији црквене власти, црквених великодостојника, сачувала је од пријетеће политичке злоупотребе и омогућила присутним вјерницима да изразе на достојанствен начин своја интимна вјерска осјећања". Сазнање да је прослава прошла без инцидента, дежурни социјалисти, осим организацијом цркве, објаснили су и увиђањем да "Црна Гора није оно што је јуче била, посебно да није наивна да други пут повјерује политичким Данајцима". Упркос незадовољству због неостварених катастрофичних најави и нереда који би, вјероватно, додатно учврстили Ђукановићеву власт, ДПС је констатовала како је побједила "демократска и толерантна" Црна Гора.

Оно што владајућа црногорска коалиција никако није могла да објасни, јесте понашање митрополита црногорског Амфилохија, који се великодушно понудио да учествује у организацији светковине од које се у најмању руку очекивала реприза прошлогодишњег "настртаја на уставно уређење". Иако је било и оних који су уочи 13. јануара тр-

дили да је Амфилохије својим учешћем у организацији прославе учинио услугу Ђукановићу, јер, наводно, Булатовић у недостатку организатора не би ни одржао скуп, било је јасно да је митрополитова организација била тежак ударац Ђукаковићу. Наиме, иако су га због савезништва са Ђукановићем Булатовићеве присталице прошле године називали "Турчином", Амфилохије је ипак храбро стао између странака од којих се једна декларирше заштитником српских, а друга југословенских интереса. Дјелујући у духу истинског помирителца, Амфилохије се здушно потрудио да смири страсти између црногорских Срба и Југословена, у чему је у доброј мјери и успио.

ПРИМЈЕР У РЕГИОНУ

Задатак да због његовог преузимања одговорности за прославу Булатовићевих присталица према митрополиту одапне отровне стрелице, овога пута добио је Ђукановићев коалициони партнер др Новак Килибарда. "Није нам јасно како је наша црква дозволила политизацију ове прославе, а посебно нам нијесу јасни разлози који су утицали да митрополит Амфилохије пристане да са СНП, која га је до јуче називала Турчином и издајником, прослава Нову годину? Да ли је то добар избор, нека размисли и сам мит-

рополит Амфилохије", саопштила је Народна странка дан након прославе. Све је зачињено Килибарда који је потом изјавио како се уочи прославе тајно састао са Амфилохијем молећи га да одустане, да би га последије неуспјелог покушаја окарактерисао као човјека који "није ни тамо ни овамо".

Једини који су дан након прославе били задовољни, свакако су челници СНП-а. Иако одзив није био за респект, они су саопштили да је њихова странка "на величанственој прослави и дочеку нове године била заједно са народом". Наглашавајући да тамо није било лидера коалиције, иако су били позвани, СНП славодобитно истиче да "све процјене власти о тајном сценарију и скривеним намјерама о извођењу државног удара од стране СНП-а... не само да су пале у воду, него више говоре о апсурдном и трагикомичном моралу, карактеру и уопште озбиљности црногорског режима". По њима, ради се само о алибију да се сакрије отуђеност од сопственог народа, "као и да се сакрије страх од тог истог народа јер је режим свјестан да је издао државне и националне интересе и да их је обмануо

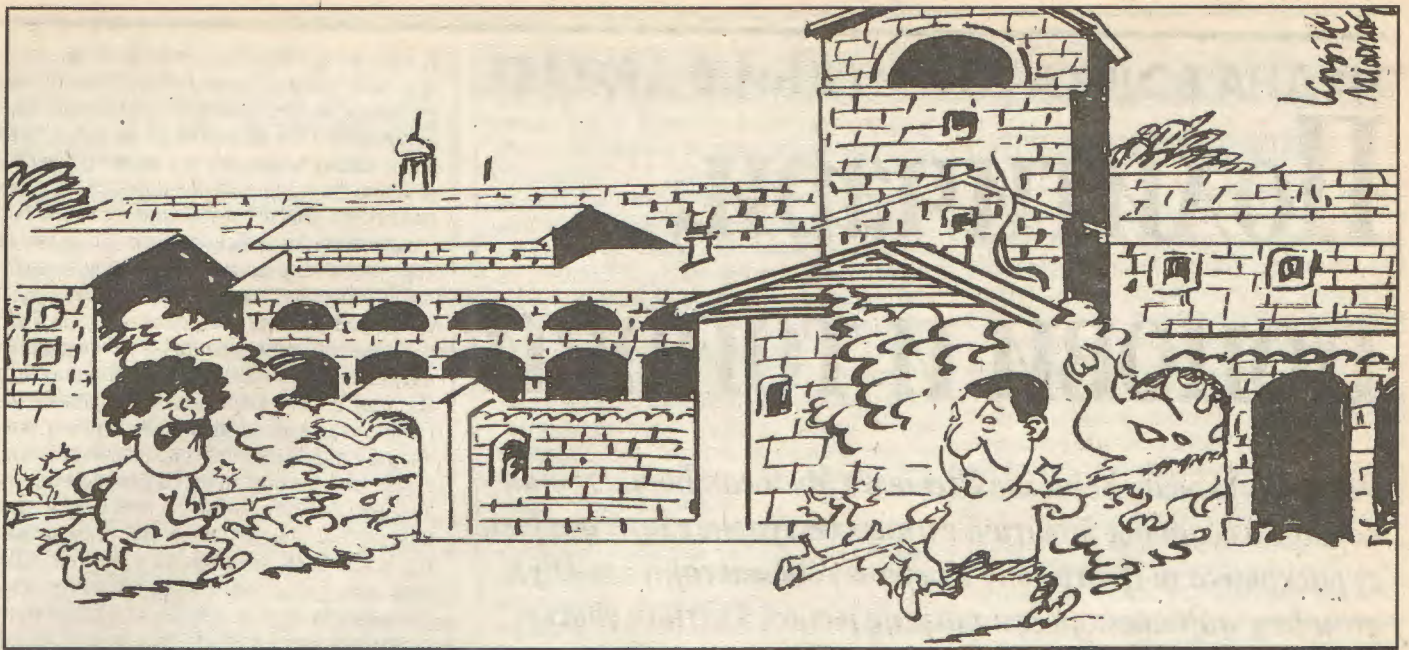
обећањима да ће га водити у бољи живот".

Наравно, у Подгорици су у оптицају и сасвим другачија тумачења чињенице да је прослава православне нове године протекла неочекивано мирно. Наиме, тврди се да су челници СНП-а очекивали да ће се на платоу испред цркве Светог Ђорђа окупити много више њихових присталица, као и да ће потом процијенити постоји ли критична маса за неки озбиљнији подухват. Да су се њихова очекивања испунила, наводно, догодило би се много више од репризе прошлогодишњих јануарских дешавања. Ипак, то је све у сфери нагађања и лицитирања на тему "шта би било да је било". Оно што је било голим оком уочљиво и што је зорно указало на опаку црногорску стварност, биле су полицијске снаге које су биле спремне да реагују у случају да ствари крену оним током како је то најављивано. За ту сврху било је ангажовано неколико стотина, можда и пар хиљада "специјалаца" који су данима уочи 13. јануара вриједно тренирали у хотелу "Златица" који је, од недавно, преуређен у центар за обуку "специјалаца".

"ОЗБИЉНА ОПАСНОСТ"

Иако крајње коректни и "са манирима", припадници црногорског МУП-а по неколико пута претресли су сваки аутомобил који се запутио у правцу Подгорице, а у моменту када је откуцала поноћ, очевицима су приредили сцену каква у Црној Гори никада није виђена. У близини бензинске пумпе код стадиона "Будућности", одједном, појавило се неколико стотина "специјалаца" са пуном опремом за разбијање демонстрација. Скупа са околним транспортерима полиције, дјеловали су заиста респектабилно и окупљенима гасили сваку жељу за било каквом акцијом која би могла да их натјера на интервенцију.

Када се подвуче црта испод свега што се десило тог, дуго и са зебњом очекиваног црногорског 13. јануара, много тога би се могло смјестити у изреку "тресла се гора..." Питање постављено на почетку - на чему ће сада Ђукановић, али и Булатовић градити своју политичку позицију, избија у први

план. Ради се, на име, о групацијама које тешко функционишу без изразито непријатеља и без експлоатације неког догађаја у коме су баш они "спашавали интересе, част и образ..." Ако се зна да је Ђукановић своју побједу на парламентарним изборима у мају 1998. године одрадио управо на тринаестом јануару у коме је "спасио Црну Гору", а Булатовић своје бирачко тијело зацементирао на истом датуму причом о "угроженом српству у Црној Гори", онда би се могло рећи да су те двије групације у озбиљној опасности. Ипак, узимајући у обзир умјешност владајуће коалиције у производњи непријатеља, као и перманентан сукоб са савезном владом у коме ни једна страна не жели помак из почетних позиција, нема никакве сумње да ће Ђукановић и његови саборци и убудуће "спашавати" Црну Гору. Њихова борба "са надмоћнијим и бројнијим" противником, свакако ће им добро доћи када буду објашњавали зашто се у Црној Гори не живи боље, зашто касне пензије, због чега нема дјечјих додатака, зашто су затворени гранични прелази са сусједима, гдје је обећани страни капитал...

Упркос страним званичницима који неуморно тврде како је Црна Гора "примјер у региону" и упркос Ђукановићевим најавама како ће његова партија "демократизовати Србију", у Црној Гори је већ свима јасно да је владајућа коалиција изиграла очекивања својих бирача и да се у мају лани послужила преваром. Једини је проблем што се грађани Црне Горе дијеле на оне који то уочавају и на оне који то не желе да признају. Због тога се челници актуелне власти жестоко труде да путем државних медија покажу стварност онаквом какву би жељели да виде. У те сврхе, медији у Црној Гори који су, сви од реда под Ђукановићевом контролом, неуморно лансирају слику о Савезу за промене као снази која хара политичком сценом Србије и којој недостаје само корак до освајања власти и омогућавања Ђукановићу да сједне у столицу првог човјека савезна државе. Штавише, Савез за промене жели се представити месијом, који скупа са Ђукановићем има свети задатак да Црну Гору и Србију спаси свих осталих пошаста и поведе их путем просперитета и благостања.

Да би бучно најављивана демократизација СРЈ и званично почела, потрудила се, опет, Килибардина Народна странка која је у госте позвала челнике Савеза за промене, преузевши и у овом случају одговорност за случај неуспјеха. На конференцији за новинаре уприличеној послје сусрета, Милан Панић је на тренутак заборавио да је управо гласовима Ђукановићевих посланика својевремено удаљен са мјеста савезног премијера: "Ми нећемо нуклеарну бомбу коју Црна Гора нема, ни злато које немате, али хоћемо оно што сте и ви урадили - демократизацију земље. Сигуран сам да ће и Србија кренути путем Црне Горе" - рекао је он. Активности своје и новостворене српске коалиције, извршни ДПС-овац Миодраг Вуковић окарактерисао је као "активну агресију у савезној држави" и објаснио да је до сарадње дошло ради заједничког наступа на савезним изборима до којих ће, рекао је, неминовно доћи током ове године.

ДОВОЉНО БЕНСЕДИНА?

Зоран Ђинђић је показао да је загладан у нешто даљу будућност јер је "наш први корак постизање консензуса о томе шта нас очекује после промена", док је др Новак Килибарда, иницијатор састанка, нагласио да "ускоро слиједи ренесанса демократских снага у Србији, која ће довести у ред односе федералних чинилаца, а посебно однос Црне Горе са федерацијом". У сличном тону биле су и изјаве осталих челника странака укључених у двије коалиције, а једини који је покушао да наруши свеопшти склад био је лидер маргиналене црногорске Социјалдемократске партије који је и овога пута покушао да симулира своје залагање за самосталну Црну Гору.

Конечно, пао је договор да у оквиру тростатног сателитског програма ТВ Црне Горе, тридесетак минута буде уступљено за емисију коју ће припремати независни новинари из Србије, чији ће задатак бити да "рукама и ногама" афирмишу активности Савеза за промене. Посебан значај у свему има чињеница да је сателитски програм црногорске телевизије финансиран средствима Европске уније, али и да читав пројекат удруживања "демократских" снага у Србији и

Црној Гори има безграничну подршку Запада. Чиме је то повјерење заслужено, вјероватно не знају ни они који на адресу тзв. реформиста шаљу све више порука охрабрења, упркос чињеници да не унутрашњем плану у Црној Гори и даље постоји аутократска, ничим ограничена власт Мила Ђукановића и његових послушника из тзв. коалиције.

Капитал који је новим савезништвом покушао извући Ђукановић, јесте афирмација његовог безброј пута изговореног заклинања у Југославију. Дружењем са онима којима је страна свака помисао на разбијање треће Југославије, Ђукановић је, покушао одагнати оптужбе да је "сепаратиста", али и показати Милошевићу да му оставља још само мало времена за дуго очекивани позив, јер ће, у супротном, своју активност подредити ставању свих карата на алтернативног партнера.

Они који су након сусрета "демократских" снага из Србије и Црне Горе похитали да објаве почетак краја Милошевићеве владавине, вјероватно ни сами не вјерују у такав исход. Ипак, чињеница да у то желе вјеровати, посебно "капитални пројекат" усталице Мила Ђукановића на Милошевићеву столицу, разлог су да Црна Гора у наредним мјесецима заборави на све израженије проблеме и здушно поради на трасирању пута "у боље сутра". Оно што је већ извјесно, јесте да Милан Панић постаје будућност Црне Горе, али она економска. Његов дил са Милом Ђукановићем учинио је да се осим помпезно отворених објеката ICN-а и куповине већинског пакета акција Института у Игалу, отвори простор да Панићев (?) капитал на велика врата ушета у Црну Гору.

Уколико се, пак, Ђукановићева и Панићева политичка надања изјалове, а сва је прилика да хоће, извјесно је само да ће ICN произвести количину бенсендина довољну да умири незајажљиве амбиције, поготово млађаног црногорског предсједника. Невоља је једино у томе што ће до озваничења њиховог неуспјеха грађани Црне Горе и даље живјети од обећања, а посебно што је бенсендин већ одавно постао један од кључних артикала у њиховој свакодневици.

ЧУДНА ВОЈСКА ЈОШ ЧУДНИЈЕ ДРЖАВЕ

Политичари, ПОПОВИ И ТОПОВИ

Ратко Марковић, Војислав Шешељ и Милован Бојић, тројац корифеја овдашње политичке и интелектуалне елите, до сржи су раскринкали Централну америчку обавештајну службу и домаће издајнике који се налазе на њеном платном списку.

Стипе СИКАВИЦА

Као и сваки мудар владар, наш Председник зна шта мисле и осећају његови поданици. Па ипак, копка нас ситно питање: да ли у Председникову категорију "сви грађани Југославије" спадају и "издајници", "петоколониши", "страни плаћеници" и остали "изроди" и "отпадници" отаџбине, којих је, по изјавама званичних власти у Београду, препуна СР Југославија?

То нам је, уосталом, тако пластично и убедљиво - на целокупној информативној мрежи, 12. јануара - презентовао тројац корифеја овдашње политичке и интелектуалне елите, потпредседници Владе Србије др Ратко Марковић, др Војислав Шешељ и др Милован Бојић. Они су до сржи раскринкали Централну америчку обавештајну службу (ЦИА), а нека се припреме сви овдашњи послушници који се налазе на њеном платном списку.

КАД ВРХУШКА ИНТЕРПРЕТИРА

Тешко је и замислити да је то епохално откриће прошло без удела војних обавештајних служби.

Узаман је ЦИА из своје вашингтонске централе демантовала београдски шпијунски тријумф, уз образложење да се марковићевско-бојићевско-шешељевска аргументација већ месец дана може ишчитати на веб сајту америчког Института за мир и да је доступна свакоме ко је прикључен на мрежу Интернета. Нека Они Тамо то окаче мачку о реп. Ако се Председник одлучио да у јавност истури своју најубојитију екипу са Шешељом као ударном песницом, онда је то поуздан знак да је операција од највеће државне важности и да нам се опет нешто крупно, а племенито припрема.

А како се правилно тумачи далекосежност Председникових најновијих порука, као парадигма нам могу послужити новопечени начелник Генералштаба ВЈ, генерал-пуковник Драгољуб Ојданић и министар унутрашњих послова Србије, г. Влајко Сто-

јиљковић. Овај потоњи је у петак, 8. јануара тек наступивше године са одабраном екипом сарадника, гостовао у Генералштабу. У заједничком саопштењу са тог плодног и пријатељског сусрета, генерал и министар су у први план истакли баш поменуто Председникову визију о "политичком решењу" косметске кризе, јер да су се за то стекли сви услови којима су Војска Југославије и Полиција Србије дале велики, после Председника

проблем није био тако тугаљив и драматичан, били бисмо отворили игру са почетним питањем: на шта асоцира "структура" киднапованих? По медијима су се повлачиле разне шпекулације, док је у званичној верзији Команде приштинског корпуса фигурирала група која је "службено возило ВЈ" (замислите: "службено возило ВЈ", како се терористи нису ошамутили кад су то видели!) превозила "намирнице", а отета је на релацији Косовска Митровица - Стари Трг.

Четвртог дана тешких преговарачких натезања о ослобађању отетих припадника ВЈ, један између киднапованих војника, очигледно онај који је знао језик страног новинара, и очигледно "патриотски недовољно освештен", изнео је пред ТВ камером сасвим другачију верзију догађаја, што сада и овде није битно. Занимљиво је, међутим, да кад год је тзв. ОВК насрнула на припаднике ВЈ, увек су то у званичним војним саопштењима била возила којима су војници и старешине превозили провијант. Из чега се намећу бар два логична закључка: прво, да ВЈ на Косову једва ишта ради осим што превози "намирнице" тамо-амо; и друго, да су припадници тзв. ОВК никакви ратници - заскачу сироте војнике наше интендантуре!

"ШТО СТАРИЈИ - ТО ПАМЕТНИЈИ"

Ако ипак поверујемо званичној варијанти догађаја, могућно је да тамо неко закерало приговори како му баш не иду под капу изјаве војних званичника о томе како је борбе-

можда и највећи допринос!

И све би прошло у најбољем реду да се у игру није умешала и несрећа. Наиме, тај петак, 8. јануара, био је црни петак и за Војску и за Полицију: тзв. ОВК, алијас "шиптарски терористи" убили су три полицајца, а киднаповали осам припадника ВЈ - старијег водника, два десетара и пет војника. Да

на готовост јединица ВЈ на Косову на "највећем нивоу у датим условима" крстари несигурним косовским друмовима без адекватне борбене заштите, да би потом наивно улетело у заседу! Где су и шта раде домаће обавештајне службе? Или у Војсци, баш као и у Држави, важи нека друга логика: обе ће испољити снагу и одлучност у ослобађању

талаца. Тако се и десило.

Петог дана свог заточеништва киднаповани припадници ВЈ ослобођени су, дакако, посредством међународних преговарача, са Вилијамом Вокером, шефом верификаторске мисије на Косову, на челу. Док су посредници у преговорима били шкрти у изјавама, једино истакавши да је чин ослобађања заточеника део "ширег договора" између њих и тзв. ОВК, официјелни спикер ВЈ је тврдио да су војници ослобођени без икаквих противуслуга и било каквог условљавања. Што ће рећи: ОВК, и међународна заједница са све НАТО-подршком, на смрт су се испрепадали пред ултиматумом што га је дан пре чина ослобађања пред камерама државне тв енергично издекламовао шеф Информативне службе Генералштаба ВЈ, пуковник Миливоје Новковић. Још је рано за научно доказивање колико је, после ове операције, порастао углед наше Војске, и на домаћем терену и у иностранству.

Томе је, нема сумње, допринело и сам генерал Ојданић који је баш у најкритичнијим тренуцима преговора стигао на прву борбену линију, што би се могло назвати његовим "борбеним крштењем" у улози начелника Генералштаба. Тиме је он демантовао све оне скептике који су истицали како му је највећи квалитет то што уме да рапортира "разумем" и онда кад ништа не разуме и да то "овери потпетицама у ставу "мирно". Ти исти скептици и данас цепидлаче и руже Врховну команду зато што она, по њима, иде мимо принципа који више или мање важе у свим савременим армијама у свету - а према којима се командна постава, нарочито на главним пунктовима војне хијерархије, за навља млађим, образованијим и у свему способнијим кадровима. У нас је обрнуто, односно, наше је важеће начело "што старији, то паметнији", те је отуда Момчила Перишића и заменио три године старији Ојданић. Биће да се и тиме доказује оригиналност домаће војне доктрине.

КОРИСНЕ НЕЈАСНОЋЕ

Оригиналност је такође показана и тако што су се пре неколико година генерали Драгољуб Ојданић (далековид човек!) и Благоје Ковачевић ("прекомандован" у дипломатију) обрели на Конгресу Социјалистичке партије Србије. То, међутим, не може бити никаква препрека Ојданићу да он - пошто је, рекосмо, ускочио у Перишићево седло - "смело и одлучно уђе у процес трансформације, деполитизације и дезидеологизације Војске Југославије", нити ће му сметати да осујети било какву накану "политичке злоупотребе ВЈ" - како је смену у Генералштабу пропратио један из оне генералске елите Штаба Врховне команде оружаних снага бивше Југославије, Вук Обрадовић.

Чим је заузео положај о којем је интензивно маштао последњих неколико година, Драгољуб Ојданић је свом врховном команданту сугерисао одговарајућа кадровска мерања на нижим спратовима војне хијерархије. Генерал-потпуковник Небојша Павковић и генерал-мајор Љубиша Стојимировић отишли су "у пакету за Ниш" као нова постава врха Треће армије: први на фор-

мацијски положај команданта, други на месту начелника Штаба. То би у неку руку могла да буде и награда за напоре и умешност у командовању што су их испољили у борбеним дејствима на Косову, посебице током прошле године: Павковић као командант Приштинског, а Стојимировић као командант Корпуса специјалних јединица, иако су се специјалци, истини за вољу, борбено ангажовали само према "развоју ситуације на терену", и то више инкогнито, што је посве у складу са карактером те борбене формације.

Тек што се згрејао на новом радном месту, млађани је Стојимировић скренуо на себе пажњу и домаће и међународне јавности једном "јаким" изјавом. Он је, пред стројем регрута децембарске класе и њиховим рођацима, у нишкој касарни "Бубањски хероји", оптужио западне земље да пружају "максималну подршку" "албанским терористима", да би гласно и јасно обзнанио како је СР Југославија суочена са "непосредном ратном опасношћу"! Ни више, ни мање, него - непосредна ратна опасност!

Ех, каква ли је наивчина потписник овог текста: он је држао да би тако крупна оцена, оцена највишег стратегијског значаја, да би се саопштила јавности - морала да прође кроз једну ригорозну процедуру, кроз напорну, паметну и одговорну дебат у стратегијским институцијама (војним и политичким) овог система. И да с том крупном оценом пред јавност изађе најодговорнији човек Државе. А генерал то одвали као "добар дан".

С друге стране, ако бисмо се ма и овлаштно држали потребе о деполитизацији Војске Југославије, није генерал позван (није то његов посао!) да извикује вруће политичке пароле, као да за такве задатке немамо довољно грлатих и квалификованих политичара! Али, дођавола, вратимо причу на "нормални домаћи колосек": сагласисмо ли се да су у нас "на снази" другачија правила игре.

Подсетимо се стога прошлогодишњег октобра, када су НАТО-бомбардери били окачени о небо над Србијом. Сазвана је седница Савезног парламента на којој је председник Савезне владе Момир Булатовић у уводном излагању изашао пред посланике са тврђом да се држава СР Југославија налази "у непосредној ратној опасности"! После је настало министарско варакање: једни су давали за право премијеру, други нису! У закључцима тог заседања Булатовићеве тврдње, међутим, није било! Тек који дан касније, г. Момир Булатовић замало па се хвалисао: како је баш његова администрација патентирала тај галиматјас који је г. председник Савезне владе савсим оригинално назвао - "корисна нејасноћа"! Да ли је и генерал Стојимировић поново лансирао "корисну нејасноћу", или је нешто треће посредни сазнаћемо (и осетићемо) овог пролећа, можда и пре.

ПОНЕШТО И НА СВОМ МЕСТУ

Е, па, не би баш било у реду да истичемо само Стојимировића и ту врсту његовог политичког ангажмана јер бисмо учинили неправду многим другим вишим официјерима који такође имају дара за политичко-патриотско-патетичну реторику коју обично исказују на војничким светковинама. Чини се да

је то ипак прилично стешњен канал за промоцију овог талента наших официјера. Стога слободни смо да предложимо једну идеју "на знање и разматрање": да се током године по службама, родовима и видовима Војске упрличне јавна надметања под општим називом "Бирамо најбољег политичког оратора", а завршни чин те велике представе имао би да се одигра о Дану Војске Југославије.

Дакако, основни критеријуми при избору најдаровитијих оратора требало би да буду маштовитост и сладострашће у разобличавању "спољних и унутрашњих непријатеља наше земље" као што су "нови светски поредак", "страни моћници", "домаћи издајници и чанколизи страних господара", итд.

Не мари што идеја није оригинална, што подсећа на параду бивше војске у којој се бесконачно бирало и проглашавало најбоље ово и најбоље оно, и било је, као што се видело, плодносно. Најпосле, ни генерал Ојданић није био оригиналан на обележавању Дана Прве оклопне бригаде, 22. децембра тек минуле године.

Штавише, у једном, није му било јасно у ком је времену, садашњем или прошлом; да ли се налази у београдској касарни "4. јул" или "Војвода Степа", мада је то једна те иста касарна.

Дакле, одсад ће касарна носити име прослављеног српског војсковође, а њени садашњи и будући станари, тј. војници, неговаће традиције Прве пролетерске бригаде. Биће да се због тога генерал Ојданић на поменутој прослави збунио, па се војницима, официјерима и њиховим гостима мало обраћао са "господо", мало са "другови". "Другарице" нису примећене у строју још добродржећих ратника Прве пролетерске.

Чудна војска у чудној земљи! Или, како би то рекао председник Скупштине Србије г. Драган Томић: "Ми смо земља - чудо једно право!"

И, на крају, две војно - политичке појединости из мање федералне јединице, колико да се зна да су веома стабилне и Савезна држава и њена Војска. Свејремено је овдашњом чаршијом струјала вест о томе како ће, после Перишићеве смене, са положаја команданта Друге армије "одлетети" генерал Радосав Мартиновић, као кум и осведочени Перишићев пријатељ, а да ће га заменити "ригидни и господару оданији" генерал Милорад Обрадовић. Смена је, говорило се, требало да буде у функцији немилосрдног обрачуна са Милом Ђукановићем и дефинитивног дисциплиновања Црне Горе. Као дан "Д" био је назначен 13. јануар, односно дан дочека Српске нове године, а кава је имала да се закува у Подгорици, и то под "равнањем" Момира Булатовића.

На срећу, ни једно ни друго пророчанство није се обистинило. Познати црногорски журналиста Драшко Ђурашковић, поводом наговештаване могуће несреће у Црној Гори, у једном је коментару рекао (ако смо добро упамтили) да по сценарију трагедије најпре долазе политичари, затим попови, најпосле и топови. На дочеку Нове године по старом календару, у Подгорици су виђени и политичари и попови. Топови су остали тамо где им је и место. Амин.

ПРВОГ ДАНА СРПСКЕ НОВЕ ГОДИНЕ: СА ИЗБЕГЛИЦАМА У КАМПУ "КРЊАЧА"

Свукуда исто као никуда

Поводом Српске Нове године, деведесеторо деце смештене у избежличком кампу у Крњачи добило је пакетиће које су за њих припремили Скупштина општине "Палилула" и Хуманитарна организација "Сиона". Од чега страхују и чему се надају њихови родитељи.

Љиљана ГОГИЋ

Јел неко видео прасе? Јесте ли видели да је овуда протрчало прасе?", упитао је Пеђолино, у избежличком кампу у Крњачи, дечаке и девојчице који су се тискали око њега.

"Нисмо", одговорили су у глас, збуњено.

"Па, каква вам је то Нова година без прасета?", наставио је да пропитује љубимац дечјих срца.

Прасета стварно није било, али је у једној од радничких барака предузећа "Иван Ми-

лутиновић" у Крњачи, које су 1993. године претворене у избежлички камп, стајала окићена јелка и, испод ње, брдо новогодишњих пакетића.

ТРАГЕДИЈА ПОСЛЕ ТРАГЕДИЈЕ

Тог дана, првог дана Српске Нове године, у организацији Скупштине општине "Палилула" и Хуманитарне организације "Сиона", пакетиће је добило деведесеторо деце која у том кампу живе. Један дечак нам се овако представио:

"Зовем се Владимир Ђокић, имам 12 година. Идем у шести разред, у школу "1300 каплара" и врло добар сам ђак, увек, од првог разреда", поносно каже Владимир, бусајући се у прса.

Пет минута касније, био је "Супермен" у програму који је Пеђолино припремио. Затим је дошао у ситуацију да брани млађег, болесног брата, кога је ударио неки старији дечак, извињавајући се, успут, "због ове неугодности".

Владимир је рођен у Сплиту, па за себе каже да је Далматинац, да му је тата пореклом Црногорац, а мајка Српкиња. У први разред пошао је у Аранђеловцу, где је породица Ђокић имала први смештај у избежличтву, али се 1995. године суочила са још једном трагедијом - Владимировог млађег брата ударио је ауто и од тог удеса остале су последице на једном његовом бубрегу и на мозгу.

"Живео сам у Сплиту, сад сам у Београду, а ускоро, преко Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице, мама, тата, брат и ја одлазимо у Холандију. Били смо предали захтев за одлазак у Аустралију, али су нас одбили", испричао нам је овај дечак, готово у једном даху.

И ДАН ЈЕ БИО СУНЧАН

Док је из мензе, на другом крају бараке, допирао тежак мирис куваног купуса, девојчице, од око четири године певале су и играле "ринге-ринге-раја", па је слика стварно била готово свечана. Дечаци, њихових година, и нешто старији, који су пажљивије

МИРЈАНА ВУЈОВИЋ И ГОРДАНА ТОДИЋ СА ДЕЦОМ

пратили шта Пеђолино ради са својом шареном капом и гитаром, широм отворених очију слушали су његова питања "Јесте ли ожењени?" и "претњу" да ће "поклоне добити само ожењени". Добили су пакетиће, свакако, сви. Јавиће му се, обећали су, када се ожене.

"Ово је, у ствари, прави доживљај за децу, да им се пакетићи поделе овде, где они живе. Пакетиће је добило 90 малишана, добили су их сви, јер није строго одређивана старосна граница, па су поклоне добила и деца од 15-16 година", каже председница Хуманитарне ор-

■ ПЕЂОЛИНО И "МЛАДОЖЕЊЕ"

ганизације "Спона" Мирјана Вујовић, најављујући акције у којима ће, за славе које предстоје, на дан Светог Јована и на дан Светог Саве, бити обрадована деца у избегличком кампу на Умки и деца на Врачару.

Гордана Тодић, председница СО "Палилула", општине која се о кампу у Крњачи брине, подсећа да је у сарадњи са "Споном" и прошле године била спроведена оваква акција, баш поводом Српске Нове године, али и да је уобичајен редован обилазак кампа и његових најмлађих житеља. "Ово је сада већ наша традиционална манифестација, била је представа и, што је најважније, деца су била радовна", истиче Гордана Тодић.

Руку на срце, и старији су, док је Пеђолинов програм трајао, били радосни. Дан је био сунчан, за јануар неуо-

■ СУЗАНА И РАДА ЂУРЂЕВИЋ

■ УСОБИ КОД ШУЉУРОВИХ

бичајено топао, па се напољу још дуго могла чути деџа граја. Мало касније, све се даље одвијало уобичајеним током.

■ АЛКЕ НА ЛАНЦУ ТУГЕ

У мензи смо затекли старицу Милку Мишић, из села Равно Рашће, општина Глина. У кам-

пу у "Крњачи" је свега три седмице, а у Србији ју је, како каже, било свуда.

"Имам ту кћер удату и зета, ту је у Београду. Немам мушке дјеце, само женске. Једна ошла прије, ту је у Калуђерици, друга је у Шумицама, ради у ГСП-у. Била је, ова прва, у Калуђерици, тамо је радила, у месници, удала се, родила два сина близанца и ја сад не могу више да будем... Била сам код њих, било ме свуда, била сам у Србији доље, гдје сам имала пријатеља...", каже ова старица. "Добро је овде, нас двије у соби, једног, ваљда, пуковника жена и ја. Они су из Сарајева избјегли, умро јој муж, вели. Био је и он ту, био је у пензији. Она има сина једног, отишо у Канаду, тако она мени прича..."

У животу Достане Маниго последњих година као да се алке нижу само у ланцу туге. У избеглиштву је избројала шест година и три месеца. Толико је прошло откако је са супругом и, сада већ деветнаестогодишњом, ћерком Оливером из Коњица дошла у Србију.

"Сад њу једну имам. Сина сам изгубила од 14 година, отровао га муслиман, комшија, умро дечко. Муж ми је, пре три мјесеца, погинуо код "Прогреса", овде доле, изашао из радње, ударио га ауто, погинуо, јуче сам ишла на суд. Сад њу имам болесну. Тешка беда. Не радим нигде, не могу од ње. Стално морам бити уз њу... Овде имамо хранилиште, ето. Где год поћеш, на пример, тражила сам за њу неку туђу помоћ и негу, нема ништа, као, ниси држављанин. Не могу ништа за њу добити. Обраћала сам се свуде, где год ућеш, кажу, немаш право. А њен ниво мозга је као код детета од шест година. Свуде је водим код лекара, нема где је не водим, и на ВМА, и на Бањицу. Има она велики степен сколиозе кичме, то је све, немам шта да причам. Немам мужа, нема ко да заради, само смо нас две. Од фамилије је све избегло, по Босни, свукуда", испричала нам је Достана Маниго.

КАКО СЕ ГОРЕ ДОГОВОРЕ

Избеглички камп "Крњача" управо је карактеристичан по томе што је у њему смештен већи број хендикепиране деце, мада су здрава деца, ипак, у већини. Господин, кога сви зову управник Жика, али који, у ствари, није управник и стога не жели да даје било какве "званичне изјаве", рекао нам је само да је у кампу тренутно смештено 520 особа, да их је било и 550, па и 580, као и да је око 80 одсто људи овде више од три године. Од њега сазнајемо да је број деце до 12 година око 80, а до 15 година око 110. Породице су смештене у трокреветним или четворокреветним собама. Највеће су собе од 12 квадрата, "друге су далеко мање".

Кувари и особље које ради у кампу запослени су у предузећу "Иван Милутиновић", којем закуп плаћа Комесаријат за избеглице. Наш саговорник закључује да је избеглицама, где год да оду, овде најбоље. Неки, како каже, имају своје аутомобиле, а други градску линију 108 могу да користе на сваких двадесет минута.

О тој, али и о другим погодностима кампа, причала нам је Љуба Шућур, која у једној од соба од 12 квадрата живи са мајком, ћерком и два сина. Са сузама у очима, она говори о будућности "које нема" и о прошлости, нег-

де, на другом месту, где повратка нема, због сувише снажног осећања страха.

"Из Старе Градишке дошли смо у овај камп месец дана после усташке агресије на Западну Славонију "Бљесак", маја 1995. Супруг ми је остао рањен и ни данас не знамо да ли је жив", почиње своју причу Љуба Шућур. "... Најтеже је кад су празници, кад дође Божић, Нова година, крсна слава... Једино нам је остала вера у Бога, да одеш у цркву... Овде су људи из различитих крајева, различитих менталитета. Има људи којима је заиста тешко, нарочито кад су без примања. И ја бих, најрадије, кад бих могла, изнајмила стан за 100-200 марака. О будућности ретко кад и размишљам, јер се бојим садашњости. О каквој будућности можеш да размишљаш кад си овде? У Хрватској нам је остала кућа, нисмо је продали, да би нешто решио, треба ти домовница. Стан нам је, наравно, усељен, као и кућа моје мајке. Уопште не размишљам о повратку, а оно што ме највише одбија од таквих размишљања јесте страх", уз узда каже Љуба, енергична и непосредна жена, додајући да су избеглице одавно сите празних обећања и лажне наде која им је давана. Нестало је поверења у институције, у људе...

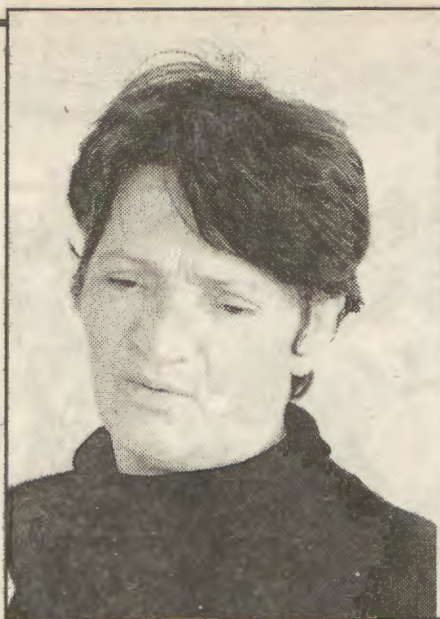
"Поверење смо изгубили, али добрих људи стварно има свуда. Да није тих добрих људи, не знам како би се живело. Где год да дођете, олако дају обећања. Поштеније је кад човек каже "покушаћу", или "ту не могу", него кад каже "у реду је". Ја сам имала случај, тражећи супруга, дошла сам до једне познате личности, рекао ми је: "У реду, јавићу вам", није ми ни питао како се зovem. То је понижавајуће. Кад доживите једно такво разочарење, више немате снаге да било где идете. У свим институцијама сам се распитивала, без успеха. Где год се окренете, то су институције система и биће онако како се политичари договоре", с неверицом закључује Љуба Шућур.

Посматрајући људе око себе, ова наша саговорница запажа да су године избеглиштва на њих утицале на различите начине, али да се као заједничка "особина" може издвојити стална жеља да се нешто добије и осећање да је то мало, да није довољно. Она напомиње да овде има и људи који живе боље од неких Београђана, који су принуђени да храну траже по контејнерима, што међу избеглицама из кампа у Крњачи није забележено као случај. "Људи се, ипак, некако сналазе, раде. Јер, никад сви нисмо једнако живели ни тамо одакле смо дошли, а нису ни сви једнако способни", каже.

ПРАВА ЈЕЗА

Многи становници кампа у Крњачи, као и других колективних избегличких центара уосталом, већ су сити новинарске знатижеље о њиховом животу и догађајима с почетка рата, као што ни домаће јавно мњење није спремно да, уз све актуелне проблеме са којима се суочава, прати шта се са избеглицама збива. А и њихов положај се, како сами истичу, годинама не мења. Постоје, ипак, макар и прикривени, вера и нада.

Рада Ђурђевић нам је рекла да су претходних година, изузев прошле, новинари долазили заиста често. "Долазили су и само испитују, толико су знатижељни за наше проб-

ДОСТАНА МАНИГО

леме да је мени више дојатило од те приче. Једноставно, не желим више да се присећам тога што је било... Двоје деце имам, они су различитог пола, купатило је ужасно, тоалет заједнички, деца се немају где окупати. Права језа. Нећу на то да мислим. Нас је овде четворо у соби. Овде смо од 92. Најпре смо били у Војводини, седам месеци, код рођака, који су и сами били избеглице. И њима смо досадили, па сам преко Комесаријата за избеглице тражила да нам нешто нађу и добили смо Зајечар, као најближе место Београду. Рекли су нам да немају ништа ближе. Ја сам то прихватила, јер није било другог излаза. Доле смо били пет-шест месеци. Деци је, међутим, било јако тешко за школу, нарочито за малу, која је у Загребу завршила пети разред".

"Требало је да идем у школу у Подгорицу, али ми је то предалеко, пошто бих морала да се одвојим од породице", допуњује своју мајку шеснаестогодишња Сузана, код које смо наишли на највише оптимизма.

У Београду, наиме, нема школе за инвалиде, а млада Сузана болује од церебралне парализе. Желела би да настави школовање,

НЕШИЋ МИЛКА

а на нашу констатацију да ће можда, ипак, одлучити да оде у Подгорицу, с осмехом додаје: "Имам друге планове!" Питали смо какве, али их она, још увек, чува за себе.

О повратку у Загреб у породици Ђурђевић не размишља се уопште. "Нема шансе!", категорична је мајка Рада.

"Имали смо тамо стан, који смо муж и ја, обоје текстилци, добили од фирме. Живели смо седам година у том, двособном стану, сасвим солидно. Никаквих проблема нисмо имали, нисмо осећали никакву мржњу. Међутим, кад је почео рат, постало је несношљиво. Претили су нам, говорили да смо четници. Онда су нас страшили путем телефона, називали и питали "шта чекате?" Кад су то чула деца, решили смо да идемо. Мислили смо да одемо негде у иностранство. Имам брата од ујака у Аустралији, предавала сам захтев да и ми тамо одемо, али смо два пута одбијени. Не знам шта да радим", слежући раменима вели Рада Ђурђевић, а ћерка је опет прекида: "Ајде, бре, немој да кукаш, биће боље!"

ПОСЛЕ БОЖИЋНОГ ИНЦИДЕНТА ПРИЛИКОМ ДОДЕЛЕ ПАКЕТИЋА

Одрасли стампедо у дечје име

Волонтери из хуманитарне организације "Спона" разочарани несхватљивим дешавањима на Тргу слободе. Спремили 8.000 пакетића надајући се да ће усрећити велики број деце, а одрасли прескакали заштитну металну ограду да би се домогли пакетића намењених малишанима.

Светлана БАРИЈАКТАРОВИЋ

Први дан Божића на Тргу слободе завршио се неславно. Упркос доброј организацији и несебичној помоћи волонтера из хуманитарне организације "Спона", све је кренуло другим током. Метална ограда, која је требала да обезбеди лакше спровођење акције није била препрека за необуздане грађане у њиховој намери да покупе пакетиће.

"Традиција је у Спони да за Божић и Српску Нову годину организује доделу пакетића на Тргу слободе. Ове године максимално смо се ангажовали, тако да је цела организација захтевала пуно новца и енергије. Велики број донатора одазвао се нашем позиву, тако да смо спремили 8.000 поклон пакетића. То је све требало организовати, упакovati, допремити," речи су Мире Вујовић, која је две године председник хуманитарне организације "Спона". "Да би се догађај одвијао без проблема сарадњи са предузећем "Београд-пут" поставили смо ограду. Све смо урадили што је било потребно. И ето, десило се то шта се десило. Хтели смо да обрадујемо малишане, имали смо заиста велику количину пакетића. Предвидели смо да ће свако дете које дође добити бар по чоколаду, уколико се све подели. Међутим, појавило се мање деце него одраслих. Већина је

дошла без деце, прескочили су ограду и газили мали број деце који је ту био. Дошло је до отимања, развлачења, гажења пакетића, тако да ме било страха да се некоме нешто лоше не деси."

Спона је основана пре шест година као хуманитарна организација за пружање помоћи избеглицама. Сада се за помоћ обраћа све већи број грађана, тако да се не може одредити којој социјалној структури припадају. Сви се обраћају јер су толико сиромашни, па им помоћ добро дође. Међутим, колико је кривице на страни оних који су грађане довели на ивицу беде, толико је кривице и на грађанима, који због личне користи не умеју да поштују нечији труд и пожртвованост, па су својим недоличним понашањем оставили горчину и страх код организатора да би се тако нешто и убудуће могло догађати.

Као добровољна организација, Спона нема стални извор прихода, већ се финансира од донатора и спонзора. "Наша средства су доступна свима који нам се обрате за помоћ. Средства никада не задржавамо, одмах планирамо акције и пружамо помоћ. Помоћ иде директно онима којима је најпотребнија."

Спона је своју активност развила и ван територије Београда. У време инфлације (1993), суботом и недељом путовали су у унутрашњост Србије, Крајину, Босну. Међу први-

ма су дочекали избеглице на тракторима из Крајине. Постоји пар случајева да су целе породице обезбедили од момента преузимања, налазећи им смештај и запослење.

"Препуштени смо да сами обезбеђујемо сва потребна средства. Чак не постоји сарадња ни са Црвеним крстом, иако се финансира из буџета. Каква је ситуација код њих, најбоље се види по томе што нама шаљу људе по помоћ, јер нису у могућности да им изађу у сусрет".

"У последње време, највећу помоћ нам пружају београдске општине. На првом месту је СО Стари град, на којој се налази Спона. Несебични су у пружању помоћи и градска предузећа, Пијачна управа и Паркинг сервис. Све је већи број приватних донатора, као и физичких лица, привредника. Тако су покљони за Институт за мајку и дете дар од једног приватника који је изразио жељу да покљони буду упућени на ту адресу (око 150 пакета). Некада је стизала помоћ од наших људи из иностранства, а сада скоро да је и нема. Ми контактирамо донаторе и спонзоре, свакодневно шаљемо писма и дописе којима тражимо помоћ. Обраћамо се свим организацијама, без обзира на страначку припадност њених директора. Иако наслућујемо чији су интереси заступљени, шаљемо писма и надамо се помоћи. На писма која смо послали Ц-маркету и Лекабети нисмо добили ни одговор ни помоћ. Ми смо у првом реду хуманитарна организација и не добијамо помоћ од странака. То је хуманитарна делатност и не гледамо уопште ко коме припада. То нисмо радили ни 1993. када смо делили хлеб и хранили Слобине гласаче."

У својој активности, Спона није заобишла ни људе из мионичког краја које је задесио земљотрес, као ни Косово, где су пре два месеца уручили помоћ од око 40.000 ДМ, углавном у храни, роби и цигаретама за полицију.

"На почетку 1999, после догађања првог дана Божића, планирали смо да обилазимо установе за сваки празник, а у предности су установе где су смештена деца". На тај начин организатори желе да спрече да се нешто тако ружно понови. Очигледно је да су деца најзахвалнија и да једино она умеју да цене пажњу и доброту волонтера из Споне.

ЕТО И ТО

ЦИА је извршила притисак на попу Момчила Ђујића, остарелог четничког војводу који годинама живи у емиграцији у Америци. Под претњом да ће га изручити Хрватској, поп Ђујић се одрекао Шешеља", изјавио је Милорад Мирчић, републички министар за односе са Србима ван Србије.

Признање Мири Марковић (почасни грађанин Бабушнице) стимулише спремност народа овог краја на безрезервну одбрану државног суверенитета земље", изјавио је Драган Божиловић, председник СО Бабушница.

Друштво за српски језик и књижевност Србије и Задужбина Десанке Максимовић, а под покровитељством Министарства просвете Србије, наградили су најбоље на такмичењу литерарних дружина и секција основних и средњих школа Србије плакатама и књигама на којима је остало написано колико коштају.

Овако изгледа временска прогноза Добравоја Живковића из Хидрометеоролошког завода Србије: "Ветар који дува последња два дана помогао је просушивању земљишта које је сада спремно за дубоку зимску обраду. Њоме ће се повећати запремина земље која као сунђер улија воду, а мраз најбоље мрви грудве земље, чиме јој даје и неку врсту "санитарне функције", јер редукује паразите у тлу".

Страсни риболовац Н.Т. из Подгорице "упецао" је на Скадарском језеру нераспакован, умотан у целофан, телевизор марке "самсунг", који захваљујући кутији пуној стиropора није могао да потоне. Срећни налазач је код куће утврдио да је телевизор потпуно исправан.

Према најновијим подацима Међународне организације рада Југославија је светски рекордер у незапослености. Незапосленост у СРЈ највиша је не само међу земљама у транзицији, већ и међу свим земљама света и износи 26,5 одсто радно активног становништва.

На Економском факултету Универзитета у Српском Сарајеву Љубомир Трифуновић из Бијељине одбранио је прву докторску дисертацију на овом факултету, на тему "Тржиште поморских лука јадранског базена".

Министар трговине Црне Горе Рамо Бралић најавио је да ће Црна Гора ове године отворити пет трговинских представништва у европским метрополама - Бриселу, Љубљани, Бону, Милану и Москви.

Према новом Закону о здравственој заштити странаца у СРЈ, лечење чланова посада страних бродова којима се на пропутавању кроз нашу земљу евентуално појаве симптоми венеричних болести, плаћа - савезна каса.

Јавни тужилац у Барију Ђакинето де Марко изјавио је да је 80 брзих моторних чамаца, који се користе за шверц цигарета између Пуље и Црне Горе, смештено у Бару и да је око 400 италијанских мафијаша нашло уточиште дуж црногорске обале.

Тек када је ових дана доспео у болницу због перфорације чира, Зајечарац Јован Вучковић (42) сазнао је да од рођења живи без левог бубрега. Никада није имао тегобе, а војску је служио у морнарици.

Милан Богдановић (18) је преживео пад са Панчевачког моста на железничку пругу. Са тешким повредама карлице налази се у Ортопедској болници на Бањици.

За осмодневно зимовање, школу младих планинара и превоз до Бељанице, чланови ПД "Бељаница" из Свилајнца треба да уплате по 120 динара, а добили су и обавештење да понесу: главицу киселог купуса, главицу белог и три главице црног лука, шољицу пасуља, килограм брашна...

Петнаест путника ауто-воза који је уместо на Бадње вече, због кашњења, на Божић кренуо из Београда за Бар остало је у Подгорици без својих аутомобила која су,

грешком, у два вагона отишла за Бар. У Подгорици је, опет грешком, остао вагон са аутомобилима путника који су отпутовали до Бара.

Београдске агенције за "пословну пратњу" непосредно пред новогодишње празнике увеле су праксу плаћања услуга чековима на одложено плаћање до месец дана.

Непознати провалници однели су из видеотеке "Фараон" у Дољевцу, власништво Жақлине Трајановске из Пожаревца, четири колор телевизора, два видео рикордера и - све порнографске видео касете, док су друге остале нетакнуте.

Близнакиње Ибрахим су рођене у болници "Ипократио" у Солуну. Једна је рођена 31. децембра 1998. године нешто пре поноћи, а друга само 15 минута касније, али у 1999. години. Тако мајка Гулер Ибрахим (22) има близнакиње са различитим годинама рођења.

Свих 17 чланова младе репрезентације Израела у фудбалу добило је позив за одслужење кадровског рока, али су војне власти омогућиле да бораве у касарни само 10 дана месечно и да за то време - заједнички тренирају.

Аустралијанац Џон Волингтон и Американци Дејв Линигер и Боб Мартин полетеће у васиону у балону из града Алис Спрингса, у централном делу Аустралије. Ако све буде ишло по утврђеном плану, овај балон ће се попети на висину од 39.620 метара од земље, где је почетак краја атмосфере. До сада се ни једна посада у балону није попела на ту висину. Неустрашиви путници у неизвесност биће обучени у руске васионске скафандере. Светски рекорд у летењу балоном постигнут је 1961. године и износи 35 хиљада метара.

Бил Карен, власник погребног предузећа из Флориде, нудио је бесплатно кремирање за све оне који у току новогодишњих празника због вођење у пијаном стању скончају за воланом. Понуда је важила до 4. јануара и укључивала је израду урне у облику аутомобила, камиона или мотоцикла.

Ове године, у јануару, пун месец ће бити два пута видљив, у фебруару ниједном, а у марту опет два пута. Тај феномен је последњи пут забележен 1915. године, саопштила је опсерваторија америчке морнарице "Џеф Честер".

Пушачи у Ирану, а има их око 12 милиона, потроше око 6,6 милиона долара дневно на дуван и милион на шибике, изјавио је заменик директора кампање против пушења Абдулхамид Омидвар. Оми-

двар оптужује државу да новчано потпомаже пушаче у Ирану јер је годишњи приход од такса на цигарете 94,6 милиона долара, док пушачи непосредно или посредно коштају државу 97,6 милиона.

Мајид Мусиси, један од најпознатијих фудбалера у Уганди, кажњен је сумом од 880 долара због убиства бициклисте и рањавања још једног возећи аутомобил у пијаном стању? Мусиси, фудбалер турског Дурданелспора, иначе први Уганђанин - професионалац у Европи, оптужен је за 10 различитих прекршаја пред судом у Кампали. Прошле године је био оптужен и за силовање, али оптужба није доказана.

Вијетнамска полиција која већ данима трага за једним човеком који се изгубио у шуми, верује да су га локални житељи убили и скували да би направили традиционални лек. До таквог закључка полиција је дошла јер је у шуми пронађен део људског скелета на којем су се видели остаци меса.

Година 1998. је рекордна по броју природних катастрофа, које су проузроковале смрт око 50.000 особа и штету у вредности од преко 90 милијарди долара.

Државни медицински институт у Ново-сибирску патентирао је јединствени метод узгајања ћелија људске коже. Нови метод омогућава да квадратни центиметар коже даваоца у року од десет дана нарасте у квадратни метар. Тако добијена маса ћелија наноси се на оштећену кожу у виду гела. Ћелије се "закорењују", почињу да расту и постепено се претварају у праву кожу. Тако пресађена кожа не оставља никакве ожиљке и не изазива реакцију одбацивања. Овај метод омогућава да се спасу и особе код којих је преко 40 одсто коже захваћено опекотинама.

Група нигеријских крадљиваца успела је да на аеродрому у Лагосу заустави један "Боинг 737" компаније "Кенија ервејз" који је управо слетео из Најробија и да пред збуњеним путницима украде сав пртљаг. Пилот је био принуђен да нагло заустави авион пошто су лопови поставили камење као препреку испред летелице.

Турски министар правосуђа издао је посебан декрет којим се забрањује традиционална провера невиности будућих турских невеста. Тако се Турска напоскон одрекла обичаја да мајке сваке године воде ћерке на редовни преглед химена, због кога је само у току прошле године неколико тинејџерки извршило самоубиство.

Након неуспеле хируршке интервенције лекара Роланда Санчеца из болнице у Тампи у америчкој држави Флорида, у којој је пацијенту ампутирао погрешну ногу, управа болнице одлучила је да му помогне. Сваког Санчезовог пацијента медицинске сестре су обележавале тако што су на удовима који нису за одстрањивање писале црвеним фломастером и великим словима реч "НЕ".

Председник Пакистана дао је војсци "одрешене руке" за хапшење, истрагу и покретање судског поступка против крадљиваца струје.

Више од 600 Италијана који су јако желели да у свемирском броду посете планету Марс су једном "агенту" који је организовао наводна путовања, дали по 10.000 долара. Најиме, он им је обећао да ће се баш они први одмарати на Марсу. Довитљиви туристички водич је поред Марса нудио и Месец у огласима објављеним у неколико италијанских листова. Италијанске власти верују да је овај повратник из затвора узео од лаковерних грађана више од шест милиона долара.

После 48 сати од страховите експлозије у кинеском аутобусу, која је однела 18 живота, ухапшен је 37-годишњи пољопривредник из западне провинције Лианонинг. Он је подметнуо експлозив ручне израде у средњи део аутобуса, да би путнике, како је званично саопштено, "у насталом хаосу опљачкао".

Син бившег цара Бокаса, двадесетосмогодишњи принц Карло Велики Бокаса прима француску социјалну помоћ и храни се по париским народним кухињама.

Амерички банкар Алан Гринберг поконио је 1,7 милиона марака за куповину "вијагре" - за мушкарце који себи не могу да приуште ову пилулу за потенцију.

Тројица полицајаца затечени су везани и пребијени у ћелији, а лопови су одбегли са пленом после скоро незапамћене пљачке која се догодила у полицијској станици у Кејптауну. Полицијци су били тотално затечени акцијом петорице маскираних људи који су их, под претњом пиштољем и уз добре батине, натерали да предају кључеве од сефа. Лопови су однели 15 пиштоља, четири аутоматске и четири обичне пушке, преко 700 метака, две радио станице, девет заштитних прслука и око 600 америчких долара.

Један немачки аутопут је био засут са 77.000 немачких марака у металним новчићима након удеса једног комбија за превоз новца. Пут је био затворен више од сата јер су полицајци лопатама скупуљали кованице.

Седморо Египћана удавило се у околини Каира када је покушало да спаси пиле које је упало у бунар дубок 15 метара. Полиција је навела да су фармер, његова сестра, двојица браће и двојица старијих фармера са суседног имања упали у бунар у покушају да помогну младићу који је у њега ушао да спаси пиле.

Хондураски лекари извадили су тумор тежак 37 килограма из стомака једне 25-годишњакиње за коју се месецима мислило да је трудна.

Водећи тајландски универзитет Махидол из Бангкока планира да клонира слонове чији број у Тајланду све више

опада. Слон је национални симбол Тајланда, а биће клонирани првенствено мужјаци са дугим кљовама.

Једној породици у холандском граду Монстер, у близини Хага, на Бадње вече експлодирала је ВЦ шоља. Неко је убацио истарду у канализациону цев која пролази испод њихове породичне куће. Срећом, нико у том тренутку није седео на шољи.

Страни туристи могу унети у Сингапур само три пакетича жвака, иначе ће бити кажњени јер међу младим Сингапурцима влада права поама за овим, у Сингапuru, забрањеним производом. Продаја и жвакање жвака забрањено је још 1992 године да би се спречили најмлађи суграђани да их лепе по вратима возова у скупом метроу, што је изазивало кашњења јер осетљиви сензори нису хтели да затворе врата. Плашећи се довитљивости младих у набавци овог производа сингапурске власти су се досетиле да санкционишу коришћење жвака казном до годину дана затвора. Увоз жвака је забрањен тако да несавесни трговац може да заглави у затвору или да плати казну у вредности од 6.500 УСД долара.

Доберман Сидни из града Ел Пасо уместо кости откопао је, своје газди у дворишту нове куће, завежљај са 45.000 долара. Полиција мисли да тај новац има везе са дрогом, али по тамошњим важећим законима, паре остају проналазачу уколико се у року од три месеца власник не јави. С обзиром на порекло новца они не верују да ће се власник појавити.

Један 61-годишњи Немац је подигао из банке своју животну уштеђевину - преко 100.000 марака које је намеравао да уложи у другу штедионицу због веће камате, али је због заборавности све изгубио. Врећу са новцем је ставио на кров свог аутомобила да би откључао врата, потом је сео у возило и кренуо пут банке заборавивши на новац на крову.

Сваке године ниво Мртвог мора на граници Израела и Јордана опада за 80 центиметара. Разлог за то није само велико испаравање, већ и велико црпљење воде из једине притоке - реке Јордан. Научници и еколози тврде да само брзо решење може да спасе Мртво море.

После више од десет година упорног трагања немачки археолог Едгар Пуш открио је палату фараона Рамзеса Другог испод наноса муља реке Нил у Египту. Ова палата стара је око 3.250 година.

Истраживачи Немачког археолошког института у Каиру су открили најстарије писмо на свету. У горњем Египту пронашли су 270 глинених таблица и посуда старих око 5.200 година. Символи означавају неку врсту фонетског писма - као данашња слова. Хијероглифи, древно египатско писмо, појавили су се тек 200 година касније.

Брана Миљуш је упућен у Републику Српску као део програма лидера радикала Војислава Шешеља са намером да прави хаос у Републици Српској", рекла је Биљана Плавшић о неочекиваној одлуци Николе Поплашена, председника РС, да мандат за састав владе РС повери Брани Миљушу. Оваква веза између Шешеља и Миљуша представља право изненађење за све оне који су овој земљи одавно схватили да се крађа интелектуалне својине не разликује од обичне провалне крађе, оне који се још сећају детаља у вези са плагијатом који је Брана Миљуш учинио у своме магистарском раду, одбрањеном 1976. године на Факултету политичких наука у Сарајеву, плагијатом обелодањеним званично од стране Војислава Шешеља крајем 1981. године.

ЉУДСКА РАВА

Шта значи одбранити магистарски рад који у суштини представља плагијат (према Вујаклији: лат. *plagium* - крађа људи, душепродаја, књижевна крађа, недопуштено присвајање туђе духовне имовине) Шешељ ни до дана данашњег није заборавио што речито сведочи нови Закон о универзитету: у њему се изричито захтева да магистарски рад мора да буде резултат самосталног рада магистранта - у противном може и мора, ако се поднесу ваљани докази, бити поништен. Међутим, "упућујући Брану Миљуша" као мандатара за састав владе у Републику Српску, Шешељ је предао забораву један значајан део свога политичког ангажовања без којег би, како се ових дана у српским медијима може прочитати, и данас "носио титулу бившег комунистичког функционера срећно запосленог на Факултету политичких наука". Ово "предавање забораву", представља омиљен политички метод вође српских радикала. О том методу писали смо у више наврата у "Српској речи" наводећи низ примера које нико до сада није ни покушао да оповргне. Прелиставајући документацију везану за случај Миљушевог плагираног магистарског рада наћи ћемо низ нових примера примене овог Шешељевог омиљеног метода. Уверимо се, на пример, да је Шешељ осећао страхопоштовање према Општој декларацији о правима човека, проглашеној од стране Генералне скупштине УН, 1948. године, страхопоштовање према делу Декларације у коме се говори о праву човека да "било сам или у заједници са другима, јавно или приватно, манифестује своју веру или убеђење путем наставе (...) као и право на слободу мишљења и изражавања (...) као и право да тражи, прима и шири обавештења и идеје било којим средствима и без обзира на границе". Данас је Шешељ заборавио на ову Декларацију, што очито потврђује његово учешће у креирању Закона о универзитету и Закона о информисању. Уверимо се, на пример, да је Шешељ, бранећи се од одмазде коју су му приредили Миљуш и његови моћни ментори, са страхопоштовањем говорио о марксизму и лењинизму и њиховом значају за сопствено научно образовање: "Својим укупним досадашњим радом и дјеловањем вишеструко сам показао и доказао властито марксистичко-лењинистичко теоријско убјеђење и комунистичку идеолошку оријентацију и у том смислу ме ниједна неправда према

МИЉУШ И ШЕШЕЉ

Бајка за јеретика

"Својим укућним досадашњим радом и дјеловањем вишеструко сам показао и доказао властито марксистичко-лењинистичко теоријско убјеђење и комунистичку идеолошку оријентацију и у том смислу ме ниједна неправда према мени, до сада учињена, или она која, евентуално, тек слиједи, до сада није поколебала", речи су Војислава Шешеља. Ето откуд Миљуш у центру иажње.

мени, до сада учињена, или она која, евентуално, тек слиједи, до сада није поколебала", речи ће млади В. Шешељ у "Књижевној речи" 1981. године, поводом свога искључења из Савеза

комуниста, додајући при томе да ће упркос свему "наставити да се свим легалним расположивим средствима бори за чистоћу принципа и циљева којима се наша партија руководила у својој целокупној историји (подвукла - М. П.), те за сузбијање свих негативних и некомунистичких појава у њој самој". Данас је, очигледно, "чистоћа принципа и циљева" у политичком деловању Војислава Шешеља - предата забораву.

Овај мали сегмент узет из централног политичког арсенала Војислава Шешеља више је него неопходан. Могло би изгледати да је било сасвим довољно завирити у недавна Шешељева предизборна обећања и упоредити их са законима о таксама, привилегијама, информисању и универзитету. Међутим, то не би сведочило о континуитету поменутог метода у двадесетогодишњем деловању В. Шешеља на политичкој позорници СФРЈ и СРЈ.

"КОЛИКО ЈЕ СТРАНА ПРЕПИСАО БРАНА"

Данас се у српској штампи може наћи погрешан податак да је Војислав Шешељ обелоданио да је Брана Миљуш у своме дипломском раду дословно преписао делове радова Едварда Кардеља и Нијаза Дураковића. Сама чињеница да се уместо магистарског помиње дипломски рад у извесној мери може послужити у највећем делу јавности као олакшавајућа околност за поступак Бране Миљуша. Ова чињеница иде у прилог и вођи радикала: лакше је прихватити Шешељево залагање за Брану Миљуша, као мандатара за састав владе у РС, када се магистарски рад замени дипломским. У овој чињеници крије се објашњење Шешељеве незаинтересованости за демантовање поменути информације. Да би се схватило до краја какву је моралну провалију морао Шешељ да прекорачи да би данас са Николом Поплашеном пружио руку плагијатору Миљушу (за Миљушев поступак "Закон предвиђа казну затвора у трајању од једне године", говорио је гневно В. Шешељ у фебруару 1982. године) наводимо овде део дописа који је крајем 1981. године В. Шешељ упутио Научно-наставном већу Факултета политичких наука у Сарајеву: "Мр Брано Миљуш је 4. јануара 1976. године на нашем факултету одбранио магистарски рад под насловом "Политика несврставања социјалистичке Југославије и савремени свијет" пред комисијом у саставу (...) Рад је објављен у облику књиге са насловом "Несврстаност социјалистичке Југославије" ("Ослобођење", 1977.). Недвосмислено сам се увјерио да је аутор, приказавши као своје властито дело, од ријечи до ријечи исписивао дијелове текста из следећих књига:

1. Едвард Кардељ: "Историјски корени несврставања", "Комунист", Београд, 1975. - упоредити стране 46-48 и 53 Миљушеве књиге са странама 5, 6, 9, 10, 17 и 18 Кардељеве књиге (...) (слиеди списак од још четири књиге - аутори: Радован Вукадиновић, Ранко Петковић и Нијаз Дураковић - две књиге; наводи се да је 30 страница из тих књига пренето без цитирања у магистарски рад Б. Миљуша - прим. М. П.).

Методологијом која је касније примењивана и у Српској академији наука и уметности (види "Српска реч", бр. 13), магистарски рад (чији су делови плагирани) објављује се касније као књига чији наслов не одговара наслову магистарског рада. Наравно, ова књига има и своје рецензенте који не сматрају да је обавезно да буду упознати са већ објављеним фалсификатом оригинала материјализованим помену-

тим магистарским радом. В. Шешел је имао (не)срећу да је један од рецензента Миљушеве књиге био и моћи Хамдија Поздерац, чија се политичка каријера, бар је тако изгледало 1982. године, нездрживо кретала ка функцији Председника Председништва СФРЈ. Поздерац је, у складу са обичајним правом које и данас важи у комунистичким режимима, игноришући аргументе, узео у заштиту Брану Миљуша. Шешел је, упркос моћи заштитника, децидирано утврдио: "Искључујем сваку могућност да Поздерац још 1977. године (година када је књига објављена - прим. М. П.) није сазнао да је рецензирана књига плагијат. Али умјесто јавне реакције и бар пост фестум повлачења потписа (са рецензије - прим. М. П.), услиједили су заташкавање и "зид ћутања".

ШЕШЕЉЕВ ОДГОВОР

Присуство Хамдије Поздераца у случају који је покренуо В. Шешел у вези Миљушевог плагијата, учинило је да се препреке којима је Шешел био изложен умноже до неслухених граница иза којих је Шешел избачен из Савеза комуниста, ухапшен и осуђен на осам година робије на основу оптужнице у којој се није ни разазивао случај плагијата Б. Миљуша. За овакво прикривање правог разлога за подизање оптужнице заслугу носи један Шешелев текст објављен у "Књижевној речи" у време избијања афере са магистарским радом Б. Миљуша. У поменутом тексту Шешел је, како сам каже "ставио под лупу учешће др Атифа Пуриватре и др Хасана Сушића (обојица професори Факултета политичких наука у Сарајеву - прим. М. П.) на Међународном симпозијуму о идејама Моамера Ел Гадафија из "Зелене књиге" у Мадриду".

Шта је све млади В. Шешел замерао младоме Б. Миљушу у вези са поменутиим плагијатом, може се видети и из Шешеловог одговора на саопштење Факултета политичких наука (ФПН) из кога следи да се Миљушева књига не може доводити у везу са ФПН пошто факултет није издавач те књиге. Ево Шешеловог одговора: "Може се и мора довести (у везу) јер је књига објављена управо као магистарски рад код нас (иа ФНП - прим. М. П.) одбрањен (...) утврдио сам још у децембру (1981. - прим. М. П.) да у библиотеци факултета не постоји ниједан примјерак Миљушевог магистарског рада, а морао би по сваку цијену бити макар један, као званични документ који се никако не може износити, а обавезно је да се пружи на увид свакоме заинтересованом. То је подгријало у кулоарима већ постојеће сумње да ће се умјесто оригиналног текста "подметнути" нова верзија, а било је индиција да је у њеној припреми ангажован читав "стручни тим". Јавности би се онда саопштило да магистарска радња није плагијат, те да нема никакве везе са књигом" (Б. Миљуш је тада био на функцији секретара Градског комитета СК Сарајева, у време када је објавио своју књигу био је председник Председништва РК ССО БиХ и члан Председништва ЦК СК БиХ - прим. М. П.). Миљушев плагијат утврдила је, према Шешеловом сведочењу, и Комисија за преиспитивање стручне и научне коректности магистарског рада Б. Миљуша. Комисија је са 31 гласом "за" и 17 гласова "против" заузела став да магистарски рад Б. Миљуша није самостално дело. О свом налазу Комисија је обавестила Научно-наставно веће ФПН у јуну 1982. године. Шешел каже и ово: "Комисија (...) је установила да је Миљуш на недозвољен начин

преписао од других аутора троструко већи број страна него што сам ја то својевремено утврдио (...) У листу "Наши дани" објављен је чланак "Колико је страна преписао Брана" (...) Аутор чланка и редакције листа претрпели су због тога огромну критику".

Након искључења из Савеза комуниста Шешел је Комисији за статутарна питања СКЈ написао жалбу која, осим чињенице да је по обиму јединствена у историји СКЈ и КПЈ (објављена је у Шешеловој књизи "Хајка на јеретика", "Глас", 1991. године на странама 51-128), представља убедљиво сведочанство о непостојаности политичких циљева В. Шешелја. Поменута жалба пружа могућност да се растумачи Шешелев данашњи заокрет у оцени моралности Б. Миљуша - од беспримерног плагијатора до Шешеловог мандатар за састав владе РС.

ОСОБИНЕ ЈЕДНОГ КОМУНИСТЕ

Примера ради, наведимо из поменуте жалбе ставове који откривају Шешелев однос према Савезу комуниста. Доказујући своју приврженост СК Шешел наводи следеће: "У карактеристикама СК Правног факултета у Сарајеву, које су ми издате 1974. године (...) између осталог стоји: "На идејно-политичком плану друг Шешел се несумњиво представља као изграђен и цјеловит комуниста, спреман да свакодневну активност осмишљава у свијетлу теоријских и идејних ставова СКЈ" (...) У карактеристикама СК ФПН од 1978. године стоји ово: "Своју дужност обавља у духу идејно-политичке одређености и принципа Статута СКЈ (...) Требало би истаћи да друга Војислава Шешелја красе све особине једног комунисте и мислимо да је способан да се суочи са свим проблемима који стоје на његовом путу". Ево како се Шешел суочава са тим проблемима у изјави датој на седници Научно-наставног већа ФПН, почетком 1982. године: "У Уставу СФРЈ се каже: "Васпитање и образовање се заснивају на тековинама савремене науке и посебно марксизма, као основама научног социјализма, служе оспособљавању радних људи за рад и за самоуправљање и њиховом васпитању у духу тековина социјалистичке револуције, социјалистичке етике, самоуправног демократизма, социјалистичког патриотизма, братства и јединства, равноправности народа и народности и социјалистичког интернационализма." У свом наставном раду у потпуности сам спроводио то уставно начело."

Љубав према СК Шешел не крије ни у "Књижевној речи" (25.12.1981. године): "Нема ниједног вјеродостојног доказа да сам дјеловао изван система, нити да сам одступио од партијске политике и принципа самоуправног социјалистичког друштва (...) Слиједи, вјероватно, већ по раније замишљеном сценарију, мјере мог удаљавања с радног мјеста и из ове средине. Спреман сам да то до краја исправно и достојанствено поднесем, одлучан за даљу борбу за идеале и принципе у чијем духу ме је Партија васпитавала. Остаје ми увјерење да ће Партија, којој ћу и даље бити одан и спреман да свом својом снагом и способностима служим, у најскорије вријеме избрисати ову љагу".

РАНИ РАДОВИ В. ШЕШЕЉА

Каку је "политичку громаду" уклонио са свога развојног пута Брана Миљуш, најбоље се види из референци које је В. Шешел приложио у жалби на искључење из СКЈ. Поменуте референце су импресивне и по

свеобухватности и по масовности. Прикажуемо само оне које се односе на студентске дане Војислава Шешелја (из Реферата за избор В. Шешелја у звање асистента на предмету Теорија о рату, одсек ОНО ФПН у Сарајеву): "У току студија је наставио друштвено-политички рад и обављао истакнуте функције у СКЈ, ССЈ и ССОЈ. Одмах по доласку на Правни факултет изабран је за замјеника секретара ООСК, а убрзо затим за председника Факултетског одбора Савеза студената и члана Секретаријата Конференције СК Правног факултета, те члана Републичке конференције Савеза студената БиХ и Градске конференције Савеза студената Сарајева. Био је делегат 8. конгреса ССО БиХ и 9. конгреса ССО Југославије. Као студент друге године изабран је за првог студента-продекана од оснивања Правног факултета у Сарајеву. Годину дана је био члан Извршног одбора Скупштине СИЗ за високо образовање, као делегат СС БиХ. Поред тога је обављао дужност члана Председништва Конференције СК Правног факултета. Био је члан Делегације Факултета, Издавачког савјета листа "Јудекс" и члан Координационог одбора Интерфакултетске конференције студената права Југославије, те члан бројних друштвено-политичких, самоуправних и стручних комисија и тијела. Извјесно вријеме је радио као члан Актива предавача Студијског центра ГК СК БиХ Сарајева. Поред тога, 1974. године био је командант првог партизанског марша студената права БиХ и младих радника "Трагом епопеје Сутјеске". За свој рад више пута је похваљиван и награђиван. Између осталог, двоструки је ударник омладинских радних акција. Успјешно је завршио више омладинских и партијских курсева, школа и семинара".

Данас, судећи по ономе што пише и говори, Шешел не испољава љубав према самоуправљању и комунизму. Како се поменута љубав гасила тако је растао заборав на плагијат Бране Миљуша. Ово није једина обрнута пропорција у Шешеловом животу. Ево још једне: борећи се за повратак у СКЈ Шешел је као штит истрауо испред себе протестна писма која су, југословенским властима поводом Шешеловог хапшења упућивали Helsinki Watch, AP-SA, Congress of the United States, Haverford College, Congressional Human Rights Cancus, Amnesty International U.S.A., Radcliffe College... Данас, на крајњој десници, Шешел проглашава за шпигунске чак и професоре који су намеравали да учествују у алтернативној универзитетској настави у Београду. Брану Миљуша не треба да се чуди што га је Шешел јуче посматрао као продавца људских душа (плагијатора) а данас као вођу Срба у РС. Нека му за утеху послужи овај некадашњи Шешелев "самоуправни и несврстани" Његош: (из изјаве В. Шешелја на седници Научно-наставног већа ФПН, Сарајево, 1982. године): "Заборавајте да је слободну људску мисао немогуће оковати или угушити, те поруку највећег ума који се родио и живио на овим нашим балканским, самоуправним и несврстаним просторима, највећег ума кога смо икад имали: Ал тиранству стати ногом за врат, / Довести га к познанију права, / То је људска дужност најсветија".

Данас је Шешел Законом о универзитету укинуо остатке самоуправљања и оставио Његоша без домовине.

Напомена: Сви цитати из овог текста преузети су из књиге "Хајка на јеретика" (аутор В. Шешел, "Глас", Београд, 1991.).

**БРАНЕ МИЉУШ, МАНДАТАР ЗА САСТАВ
ПРЕКОДРИНСКЕ ВЛАДЕ, ЈОШ ЈЕДАНПУТ**

Вили Брант из марксистичког центра

*Коначно су изгледа око
избора новој мандатар за
састав владе РС иале све
маске. Новоименовано
Поплашеново мандатарско
чудо у имену Бране Миљуша у
ходу се трансформисало и од
најављеној креатора тзв.
влада националној јединства
ишло у фазу лако
савитљивој мултиетника,
човјека који ширином својих
иоіледа и стремљења доказује
да идеја братства и јединства
још увијек живи. Али, на
жалост Миљушеву и
иредлаичеву, та идеја не
само да није више међу
живима, већ сва ова отужна и
црнохуморна ситуација иоказује да је мандатар заправо
иресиво иоследњих седам година.*

Миладин МИХАЈЛОВИЋ

Ни од кога присиљаван ново-предложени мандатар Бране Миљуш је Божић, дан највећег слава српског народа, прогласио - радним даном. Мада је обичај тај дан провести код своје куће он је отишао, опет ни од кога позван, у Сарајево, на поклоњење, на некакав договор са странкама које партиципирају у

Дубравко Прстојевић

Скупштини РС. А шта све није било у тој зобници понуда које је Миљуш понио у Сарајево. Од готових отпремних листа за Хаг, жала за бомбама које су пале на Сарајево, до оне која је и њега погодила у његовом сарајевском пребивалишту.

Наиме, у већ, за ове новобехајтонске оквире, антологичкој емисији сарајевског НТВ Студија 99 Миљуш се у два сата ђаскања са својим тв домаћином пред-

ставио као новитет која се цијело вријеме јуначио својом миротворачком улогом. Своје дезертерство је преименовао у пацифизам поносећи се чињеницом да не зна ни пуцати, а није одбио ни могућност да постане неки нови српски Вили Брант који ће да се извини за сва зла која су Срби начинили у протеклом рату другим дјема националним заједницама у БиХ. Тако је Миљуш је заправо озваничио де не прави никакву најављивану владу националног јединства и спаса него да заступа једну грађанску опцију.

ПРЕДСЈЕДНИК САМО СВОЈИМА

"Послије свега што се дешавало од 1990. године свјесни смо шта су урадили комунисти. Сада је јасно да су у радикале инфилтрирали Николу Поплашена, у СДС Драгана Калинића, и многе друге своје људе

у остале странке, који су се притајили седам година, а сада на видјело полако излази њихово црвенило. Из ратног блиједила које је било њихова ратна одлика, из времена у коме су они кобајаги изигравали некакве лажне српске националисте, полако им поново то црвенило удара у лице и они полако показују своју праву боју и лице. Дакле, она група око господина Кеџмановића која се формирала у марксистичком центру, гдје је некада директор био Никола Поплашен, та иста група људи, није чудо да нико од њих није био ни рањен, нити је погинуо, нити је имао било шта од ратних последица, врло су се добро сачували, и сада у њиховим свијетлим ликовима црвена петокрака поново диже своју главу у РС. Именованем новог мандатара Миљуша председник Поплашен је још

једном потврдио да му није интерес да се понаша као председник свих странака и грађана РС већ као председник регионалног одбора Шешелевих радикала. Он је и даље само председник 300.000 људи који су га изабрали и дали му своје повјерење. Међутим, очито је да је и та популација која му је дала повјерење изварана. Радикали више немају ни "р" од радикала, мада и главнокомандујући ове дружине одавно има проблема са изговором овог сугласника. То су сада неки тумарајући радикали са петокраком на глави, који ни у рату нису показали шта треба да се покаже.

Исто као и у Србији за шаку власти spremni su da se pretvore u crnog javola, a sve pod lažnim motom i u tobožnjem interesu srpskog naroda", govori **Дубравко Прстојевић**, председник Народне радикалне странке РС и председавајући Коалиције за краља и отаџбину.

СВИЈЕТ НА ЈЕДНУ, СРБИ НА ДРУГУ СТРАНУ

На последњем састанку Коалиције "Слога", председавајући председништва БиХ, иначе и председник Социјалистичке партије РС **Живко Радишић**, рекао је једну реченицу која је изненадила све. "Ако се распадне коалиција Слога поднијећу оставку на мјесто председника Председништва БиХ". А зна се да је један од предуслова опстанка ове коалиције јединство око имена мандатара ове коалиције, име Милорада Додика је за ову коалицију обавезујуће, бар тако стоји на потписима чланица. Ових дана медији у РС су засути информацијама о могућем расколу у коалицији, гдје се потенцирају четири наводна социјалистичка гласа која су и даље склонија команди из београдске социјалистичке централе. Међутим и ова Радишићева има своју тежину, поготово што он своје председниковање најприје посматра као производ ангажмана "Слоге", а мање своје матичне странке.

Многи се овдје у РС питају како би се неко провео да је 1995, или годину дана касније, говорио да ће неко са таквим идејама бити кандидат за председника владе РС. Била би то реалност замислила само у бајци. "А ево, нама Србима се сада и то десило. Овако нешто се никада неће десити Муслиманима, Хрватима поготово. Код њих је перспектива да дође један такав човек можда у наредних двадесет година, а и тада више као једна небулозна визија коју нико не би узео за озбиљно", сматра Прстојевић и додаје: "Господин Милошевић и људи око њега све ово са новим мандатарем раде са циљем да се РС пред међународну заједницу стави као један мало већи тег. Наравно, разлог за то су чити проблеми у којима се он сам налази, а тек последице су ту проблеми Србије и Косова. Очито је да он додатно хоће да забрине људе с којима разговара, везано за Косово, у будућности и за Војводину. Дакле, тенденција је да се дио огромних проблема из Србије пренесе како би он могао да обавља одређене трговине како је то и до сада чинио".

Многи у РС сматрају да је пројекат мандатара Миљуша заправо промоција једне нове Милошевићеве, сада очито изнуђене парабошњачке политике. Мада је програм или пројектил звани "мандатар Миљуш" пројектован са циљем да додатно дестабилизује и ослаби позиције актуелног премијера РС Милорада Додика, очито је да је након Миљусевих иступа Додик у цијену чак и порасла. Нарочито у

очима СДС и покојег одблуделог радикала. Чак су се ових дана могле чути констатације, и то из уста Додикових есеесовских опонената, да је он у односу на Миљуша један "огроман четник!?", националиста, који би и радикалима по том питању могао освјетити давно заборављена програмска знања. "Али, такви смо ми Срби. И мада човеку цијели свијет скида капу, дођу само да би рекли да је Додик прави, и то све најкрупније свјетске главе, али ми, нажалост, изгледа увијек хоћемо живот у неким патњама, у неким морама у неким, за нас увијек безизлазним ситуацијама. Као да неко увијек жели да наш живот буде само за то да би имали материјала за гусле, да опет неки гуслар пјева како нас је неко преварио. Као да никада не можемо себи да дозволимо да живимо нормално", сматра Прстојевић.

ВАЖАН ЕКСПОЗЕ

"Ових дана Миљус обилази, тражи не би ли који динар добио од Поплашена за своје мандатарске активности. Очито је да је Миљус у своје мандатарене кренуо "грлом у јагоде", а све то говори да је он дошао да одради један дио посла. "Он је ту да негира све и да све избрише гумицом. А не зна да се гробови не могу избрисати гумицом, не може се крв изапати, не може се црнина скинути. Не вјерујем да ће на скупштини и један Србин ма у којој да је странци и ако има бар мало поноса моћи подићи руку за њега, без обзира какав он експозе поднио, појашњава Прстојевић.

На консултативној сједници Никола Поплашен је рекао да сједница НС РС на којој ће нови мандатар изложити свој програм може да траје три минуте или пет сати и да ће зависити од преосталих десет дана и како ће се странке договарати. Све је то изгледа на фону исцрпљивања странака и Скупштине да би неки трећи кандидат кога предложи Поплашен имао што проходнији пут. На тој сједници представник СДС је рекао да њих не интересује како се мандатар понашао у овом свом мандатарском периоду већ њих интересује само његов експозе. На основу тих 15 минута који ће он изнијети на Скупштини они ће се одредити према мандатару и одлучити да ли ће му дати повјерење. Такве или сличне ставове су изнијели и представници Коалиције за цијеловиту и демократску БиХ и радикали. Изгледа да ће све бити као у квизу: или главна награда или пропаст.

"Путем којим се кренуло у РС, сви показатељи су то говорили, Република Српска би за двије године постала једна мала Калифорнија. Изгледа да неком не одговара да у једном дијелу гдје Срби живе буде добро, да не би људи из Србије почели да говоре, да неко не каже: "Види како они знају, како умеју". Него, изгледа да ми сви морамо бити паћеници. Ако пати брат, да и ја будем болестан. Знаш да морам саосјећати, али не мора и мене или

њега да боли или да се намјерно посијечем да би и менџ ишла крв" закључује Прстојевић.

ПРЕВИШЕ ОД МИЉУША

У прошли петак је у Бањалуци одржан консултативни састанак представника парламентарних странака РС којим је председавао председник Народне скупштине РС Петар Бокић. На том скупу је одлучено да се скупштинска провјера вјеродостојности новопредложеног мандатара за састав владе РС обави 25 јануара. Поновљен је интерес да се што прије формира влада. Судећи по последњим активностима мандатара Миљуша све ће бити као у оној "дабогда ћери да те бер узме, али око куће други просци хоају" Наиме, мада је мандатарска удавача обишла за Божић све бошњачке и хрватске странке у парламенту РС ни од једне није добила увјерљива обећања. Из канцеларије високог представника међународне заједнице за БиХ Карлоса Вестендорпа прошле недјеље је стигло саопштење у коме се изражава "забринутост" што председник РС и даље одбија јасно изражену вољу Народне скупштине по питању именовања мандатара.

Председника обавезују уобичајени принципи и демократска процедура да именује кандидата који ће добити подршку већине у Скупштини, каже се, између осталог, у саопштењу и истиче да "акције које предузима председник Поплашен штете интересима РС и доводе у питање њену сарадњу са међународном заједницом, те да садашња криза у РС не представља ни кризу владе ни парламента већ председничку кризу у РС".

Опет нешто као она "ко другом јаму копа..." У свим демократским друштвима председник је дужан да поступи поштујући вољу већине, без обзира на своја лична убјеђења и разлоге. Никола Поплашен се такве праксе не придржава и ту је његов проблем, рекао је у петак заменик Високог представника за медије Сајмон Хејзлок, оцјењујући садашњу кризу у РС као председничку, а ни у ком случају као парламентарну, пошто већ има јасно изражена скупштинска већина за именовање новог премијера РС и његовог кабинета. Многи су ипак, и поред свег овог хаоса увјерења да ће коначно код Николе Поплашена прорадити председничка савјест и да ће трећи покушај и давање мандата бити у рукама Милорада Додика. И у политици, сматрају многи у РС, треба да има бар мало фер-плеја. Миљус се за сада показао као лош мандатарски деминер. Додатно је доминирао многе политичке полигоне у РС.

Брчко дистрикт, пун Хаг Срба, поносчињеницом да није био борац и учесник рата, шамар свим погинулим и њиховим породицама, борачкој организацији, небулосе са владом гдје ће 13 од 22 министра бити несрпске националности. Кажу, много и за једног Миљуса без обзира под чијим налозима ради и кога слуша.

Ко ће се брчкати

Према "плану и програму", мојће је, иако није вероватно, да одлука о Брчком буде донета у најскоријој будућности. Како стоје ствари са Појлашеновим радикалско-мандатарским идејама, Брчко би пре мојло да припадне Сенејалу нејо Рејублицу Срјској.

Александар ГАРДИЋ

Након окончања ратних сукоба на простору бивше БиХ и склапања Дејтонског мировног уговора јавило се и питање разграничења двају новостворених ентитета Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине. Посебно је отворено и питање међуентитетске границе у области града Брчко. Пошто се заинтересоване стране нису могле у Дејтону договорити око расподеле контрола граница међу ентитетима у области Брчко, члан 5 анекса 2 под називом "Арбитража за област Брчко" предвидео је да стране пристану на обавезујућу арбитражу у вези спорног дела међуентитетске границе у области Брчко. На основу овог документа успостављен је трочлани арбитражни трибунал у саставу: др Витомир Поповић у име РС, проф. Ђазим Садаковић у име ФБиХ (преамбула анекса 2 дефинише стране као Републику Босну и Херцеговину, Федерацију Босне и Херцеговине и Републику Српску, прим. нов.) и Робертс Б. Овен, кога је именовао председник Међународног суда правде, а који уједно има и функцију председавајућег у поменутом телу, јер се арбитраже две стране у спору нису могле сагласити око избора трећег арбитра како је то било предвиђено чланом 5 анекса 2.

У параграфу 3 поменутог члана стране су се сложили да се поступак води по правилима УНЦИТРАЛ-а. Иако члан 31 ових правила предвиђа да се под нормалним околностима "одлука или било које друго решење арбитражног трибунала доноси већинским гласом арбитра", у Дејтону је био постигнут договор, који је касније и писмено био потврђен, да ће се "одлука председавајућег арбитра сматрати коначном и обавезујућом за обе стране".

ШТА МОЖЕ ТРИБУНАЛ

У образложењу одлуке арбитражног трибунала за спор око међуентитетске границе у области Брчко, од 27. фебруара 1997, наводи се и чињеница да је на састанку одржаном у Сарајеву 7. августа 1996. без присуства арбитра из РС др Витомира Поповића, а на основу сагласности председавајућег арбитра и арбитра

из Федерације, усвојена одлука да се УНЦИТРАЛ-ова правила не могу применити на поступак и да она не регулишу питање извођења доказа, већ да се донесе скуп принципа о доказима. Седам дана касније, 14. августа 1996, по добијању коментара од заступника Федерације, али не и представника РС, трибунал је донео одлуку о прихватању претходне одлуке и у апендиксу овог решења дао принципе који се односе на извођење доказа где се у тачки 3 наводи: "Страна на којој лежи терет доказивања (а то је РС - прим. прев.) мора не само да достави доказе у корист својих навода, већ и да убеди Трибунал у њихову истинитост. У противном се исти неће узимати у обзир услед недостатка доказа. У тачки 5 се каже: "Трибунал није обавезан да се придржава строгих судских правила о извођењу доказа. На трибуналу је да утврди снагу изведених доказа". На основу овога видљиве су све тешкоће у раду српске стране, а нарочито отежавајућу околност за њу представља сам значај региона око града Брчко.

Тако у т. 71. Одлуке од 14. фебруара 1997. РС наводи следеће: "Брчко игра незамењиву улогу у регионалном привредном плану развоја. Коридор је кључни фактор у привредној интеграцији источне и западне половине Ентитета. 85% наших производних капацитета и комерцијалних предузећа се налази у западном делу Ентитета. Штавише, више од 60% становништва живи у западној половини Ентитета. Насупрот томе, већина сировинских материјала и природних ресурса, као што су енергија, рударство и дрвне сировине, налази се у истом делу РС. Област Брчко мора остати под контролом РС да би се гарантовале саобраћајне везе између два дела РС". Питање Брчког на основу овога постаје и кључно питање опстанка РС као државотворне целине.

Поводом међуентитетске границе арбитражни трибунал наводи следеће чињенице: "РС износи два основна става у вези надлежности Трибунала. Као прво, тврди да је Трибунал овлашћен једино да реши питање коначне локације међуентитетске границе у области Брчко. Заправо, РС тврди да је Трибунал надлежан само да помери међуентитетску границу јужно од њеног садашњег привременог положаја. Друго, РС тврди да у Дејтону није уопште схватила да би могући резултат арбитраже мојло бити преношење града Брчко из РС у

територију Федерације. РС тврди да је погрешно разумела чињенице у Дејтону, што је, наводно, довело до фактичке грешке која поништава споразум о арбитражи према члану 48 (1) Бечке конвенције о међународним уговорима. У одлучивању око тога да ли је и у ком обиму Трибунал надлежан над овим конкретним случајем, Трибунал се свакако мора придржавати језика Анекса 2 00СМ - Дејтона. Уколико је значење термина двосмислено или нејасно постоји могућност за допунске изворе тумачења, укључујући припремни рад на споразуму и околности његовог закључивања, како би се значење потврдило. или како би се значење утврдило. Уобичајено значење језика из чл. 5 т. 1, у контексту и у светлу предмета и сврха овог Члана, показује да постоји спор између РС и Федерације око задобијања контроле у области Брчко онако како је та област приказана на мапама садржаним у Апендиксу Анекса 2, као и да су се стране сложили да овај спор реше стварањем међународног арбитражног трибунала и предајом овог питања трибуналу ради доношења обавезујуће арбитражне одлуке".

Ипак, ова одредба садржи неколико нејасноћа. Одредба не објашњава природу спора и донекле неодређено спомиње "Област Брчко". Текст чл. 5 т. 1 не дефинише прецизно ту област, а мапе приложене у Апендиксу приказују територију општине Брчко, укључујући и сам град Брчко, као привремену граничну линију која пролази кроз саму општину. Најзад, прецизно одређена линија која пролази кроз спорну област није експлицитно одређена било у анексу, било на мапи. Ни приговор РС на седници од 17. септембра 1996, који је изнела државна делегација због изостанка др Витомира Поповића са поменутог састанка, да не постоји адекватна мапа, односно да не постоји

никаква мапа у апендиксу Анекса 2, није збунио председавајућег трибунала који је делегацији дао на увид дејтонску мапу са образложењем да ће накнадна арбитража решити проблем.

СРБИ ВЕЋ КАЖЊЕНИ

Додатно компликовање ствари око те накнадне арбитраже и доношење коначне одлуке у вези са овим спором изазвало је и писмо председника владе РС Гојка Кличковића од 1. децембра 1996. у коме је председавајућег трибунала Овена обавестио да РС не намерава да учествује у даљњем току арбитражног поступка и да опозива одлуку којом се др Витомир Поповић именује за члана арбитражног трибунала. Да би се ствар додатно још више искомпликовала уследило је и писмо др Витомира Поповића на исту адресу упућено истог дана кад и писмо Гојка Кличковића. У том писму др В. Поповић наводи да је спреман узети знатно активније учешће у раду поменутог тела од досадашњег. У одговору на поменуто писмо Кличковића председавајући трибунала је навео да тиме РС крши основе Дејтона и апеловао је на све актере из РС да и даље активно учествују у раду трибунала како би он имао увид у захтеве свих заинтересованих страна. У истом тренутку реаговала је и Федерација чији су представници поднели предлог "коначног решења због изостанка друге стране". Због значаја самог спора за обе стране које још у Дејтону нису могле постићи договор око статуса територија општине Брчко и перспективи, а због спремности обе стране да обнове оружани сукоб у вези са поменутим спором, трибунал је навео следеће аргументе у образложењу свог рада:

"Чињеница да географски обим и(или) део међуентитетске границе који је био предмет спора није био прецизно одређен, било писмено, било на самој мапи, не негира постојање спора. Штавише, непостојање прецизне дефиниције не представља препреку за рад трибунала; као и у сваком арбитражном предмету, тачни обрис спора се прецизно дефинишу на основу навода страна у току самог арбитражног поступка."

Притисак на српску страну током овог спора настављен је и "непотпуним сагледавањем историјске ситуације везане за овај град". Објашњавајући генезу града од 15-20. века, међународна међународна страна у овом спору није уважила стање након геноцида над Србима током 1941-1945. На основу овлашћења да је његова одлука пуноважна и обавезујућа за све стране у спору, председавајући трибунала одлучио је да чињенично стање у вези са историјом градске популације изрази на основу података из пописа из 1991. године.

Трибунал се руководио следећим подацима у погледу етничког и територијалног састава ове општине: До највећег пораста становништва је дошло након Другог светског рата, када је област забележила значајан привредни развој. (Подвукао А.Г.). Тиме је занемарена чињеница да су Срби на овој регији пре Другог светског рата у поседу имали 410.549,521 дунума земље, док су Хрвати и Муслимани поседовали по 282.053,239 и 186. 969,460 дунума (један дунум је 1/10 хектара) да би након Другог светског рата, односно у земљишном попису из 1991. Срби уместо половине земљишта катастарски поседовали свега 17%. Кад је популациони сегмент у питању, по попису из 1929. Срби су на овом подручју чинили готово половину становништва, да би по попису из 1991. имали 8.254 живе главе, односно 20% укупног броја становника.

У генези ратних сукоба у овој области председавајући трибунала руководио се сличним критеријумима. Не узимајући у обзир аргументе српске стране (не спомине "основа пробијања Коридора", не наводи чињеница да су том акцијом "Срби из данашње РС желели да обезбеде несметану везу са Србијом и да међусобно повежу источну и западну територију тадашње Српске републике Босне и Херцеговине", да су под изолацијом и претњом понављања геноцида из 1941. Срби из данашње РС 30. априла 1992. успели да заузму град) трибунал наводи да су: "Делови регуларне војске ЈНА и ирегуларне јединице наишле на ограничен простор муслимана, тако да су после шест дана борби преузели контролу над градом и над подручјем које се протезало неколико километара јужно и западно од града". Не упуштајући се у питање какав то "ограничен простор" траје шест даноноћних борби трибунал наводи како су у логору "Лука" у овом граду Срби побили око 3.000 Муслимана и Хрвата и да је "нехумани третман од стране окупатора довео до значајних цивилних жртава".

Бомбардовањем које је 1995. извео НАТО Срби из РС су примеро кажњени, а њиховом "уразумевању" међународна заједница и преко овог случаја поклања нарочиту пажњу. Тако су на Римском заседању представници РС изнели став да РС "прихвата да према принципу о непризнавању, право државе на територији добијену применом силе није легално и не може бити признато од других држава" тврдећи да је овај принцип релевантан само у околностима у којима је једна држава унилатерално заузела територију друге државе у току сукоба, и да на основу тога Федерација нема субјективну легитимацију за ослањање на концепт о непризнавању, а да РС не може на основу тога бити одговорна за поступке ирегуларних трупа и припадника ЈНА који су се догодили пре самог стварања РС и без њене контроле или управљања.

На истом том заседању представници РС изнели су и свој став у погледу дејтонског одређења спорне граничне линије у регији Брчко при чему су истакли да је дејтонским споразумом неспорна контрола над градом Брчко од стране РС, и да РС има право контроле и над делом области који би омогућио постојање коридора између две половине РС, да легална јурисдикција РС над територијом која је предмет арбитраже није проистекла из унилатералног чина агресије против интереса суверене државе, већ је била део процеса

стварања нове политичке структуре у интересу постизања мира и стабилности са стране међународне заједнице.

СУПЕРВИЗОР БЕЗ ЦЕНЗУРЕ

Но, трибунал је изнео следећу опаску: "Трибунал констатује да је током расправе у Риму РС сама скрћула пажњу Трибунала на чињеницу да прославља пету годишњицу свог настанка и тиме указала на то да је створена до избијања овог конкретног сукоба". Потом је међународна заједница, упркос неслагању РС, именovala свог супервизора за Брчко, Роберта Фаранда. Иако је делегација РС на заседању у Риму изразила неслагање "... са било каквим међународним режимом" регулисања овог проблема (... 1. специјални међународни округ у Брчком би представљао кршење Устава БиХ; 2. Такав међународни режим може бити одобрен само на основу амандмана на Устав БиХ; 3. План Федерације био би у сукобу са чл. 36. 1. став 1. Устава РС, који предвиђа да РС регулише и обезбеђује "интегритет, уставни поредак и територијални интегритет Републике...") међународна заједница није одступила и Фаранд је ступио на дужност.

На заседању трибунала од 14. фебруара 1997. одлучено је да међународна заједница преузме улогу у разрађивању детаљне стратегије за имплементацију, а од Уреда Високог представника (ОХР) се очекује да што је пре могуће отвори канцеларију са особљем у Брчком под руководством заменика Високог представника за Брчко ("Супервизора") са следећим функцијама: (а) надзор над имплементацијом Дејтонског споразума широм области Брчко у периоду од најмање годину дана, (б) јачање локалних демократских институција у истој области.

Узимајући у обзир деликатност овог питања, неопходно је да имплементација почне тек онда кад Супервизор за Брчко, у консултацији са Високим представником, Управним одбором Комитета за имплементацију мира (ПИС) и СФОР-ом утврди да су присутни кључни елементи за интегралну стратегију имплементације. Очекује се да ће рад супервизора укључити следеће елементе:

(1) Супервизор ће имати право да доноси обавезујуће прописе и наредбе ради пружања подршке програму за имплементацију и локалној демократизацији. У случају сукоба закона такви прописи и наредбе имају већу правну снагу. Сви релевантни органи власти, укључујући судове и полицијско особље, морају поштовати и спроводити све прописе и наредбе Супервизора.

(2) Супервизор би требало да размисли остваривање саветодавног комитета.

(3) Супервизор би био у блиској сарадњи са СФОР-ом и ИПТФ-ом и другим међународним полицијским механизмима који се могу успоставити ради обављања функција у области Брчко, са намером да се постигну два основна циља: (а) да се помоћу друмских патрола и на други начин, обезбеде слобода кретања за сва возила и све пешаке на свим важним путевима, мостовима и лучким објектима у дотичној области од (и укључујући) пута Доња Махала - Орашје (тзв. "Аризона роуд") на западу до источне границе општине Брчко; (б) да се осигура да ће релевантни органи власти преузети нормалне и демократске полицијске функције и службе за заштиту свих грађана БиХ у дотичној области.

4. Супервизор би требало да створи програм (који може да усвоји већ постојећа правила

пословања) за постепени и мирни повратак бивших становника дотичне области у њихове старе домове и за реновирање, изградњу и доделу стамбених објеката у складу са потребама за смештај старих и нових становника.

5. Супервизор би требало да: (а) сарађује са ОЕБС-ом и другим релевантним међународним организацијама да би се осигурало спровођење слободних и правичних локалних избора под међународним надзором у дотичној области пре истека међународног надзора и (б) после тих избора, изда одговарајуће прописе и наредбе како би се ојачала демократска власт и мултиетничко управљање градом Брчко. Стране ће у потпуности спровести резултате општинских избора према правилима и прописима Привремене изборне комисије.

У даљем тексту дефинишу се задаци супервизора везани за економски развој регије, статус луке, одређење царина.

Допунском одлуком трибунала од 15. марта 1998. године дате су нове смернице за успостављање коначне одлуке везане за спорни део међуентитетске линије разграничења у области Брчко.

НИ ФЕДЕРАЦИЈА, АЛИ...

Сведочећи на Бечкој седници арбитражног трибунала одржаног од 5. до 12. фебруара 1998. године, Роберт Фаранд, супервизор за Брчко, између осталог је изјавио да је "...као супервизор имао пет задатака - 1. да побољша слободу кретања, 2. повратак избеглица, 3. изборе, 4. да на основу избора унапреди демократску власт, 5. да уз помоћ међународних организација обезбеди развој и економску основу", после чега је навео и следеће: "... Направљен је значајан помак у прве четири тачке, док је пета нешто слабије реализована, а видно се побољшало понашање РС". У наставку седнице 8. фебруара 1998. он је рекао: "Поставили смо институције и оне су почеле са радом, али то су осетљиве биљке које треба пазити. На питање правног заступника РС, адвоката Николе Костића, да ли су постављени темељи за реализацију свих пет задатака, Фаранд је децидирано одговорио са да(!?).

У образложењу допунске одлуке од 15. марта 1998. године, трибунал је указао на следеће чињенице: "Одлуком овог трибунала од 14. фебруара 1997. године је успостављен режим за међународни надзор у спорној области Брчко при чему је трибунал закључио да у том тренутку не би било целисходно одлучивати о томе каква би коначна расподела политичких надлежности после истека прелазног надзора најуспешније постигла имплементацију Дејтоноског споразума и успоставила локалну демократску владу у области Брчко". Образлажући свој став у погледу спорне међуентитетске линије у области Брчко трибунал је навео и то да се у интересу "регионалног и међународног мира" морају испоштовати одлуке Дејтона и то у погледу слободе кретања широм целе земље, повратка расељених лица и избеглица, поновног успостављања мултиетничког друштва и демократизације политичких процеса. У обавези трибунала је, како је истакнуто, "да сагледа чињенице у светлу тога да ли се принципи сада поштују у спорној области и како се то може обезбедити у будућности".

У анализи догађаја из 1997. године и најновијих политичких дешавања и њиховог могућег утицаја на област Брчко и могућност дугорочног поштовања Дејтона арбитражни трибунал је усвојио анализу Роберта Фаранда, који је истакао да су власти РС у Брчком током по удутству СДС са Пала током целе године пружале

активан отпор свим настојањима супервизора да обезбеди поштовање Дејтона у тој области. Фаранд тврди да је, по наређењу министра унутрашњих послова са Пала, полиција у Брчком на више начина систематски ометала слободу кретања, укључујући постављање незаконитих контролних пунктова и неосновано хапшење, спроводила систематско застрашивање свих Хрвата и Бошњака који су испитивали могућност повратка у своје домове. При томе је навео пример каменована група повратника који су после разговора са њим напуштали град а да после тог инцидента нико није позван на одговорност. Потом је навео и пример озбиљних немира од 28. августа 1997. године при чему су демонстранти јасно исказали незадовољство против Бошњака који су дошли у посету и против свих ових међународних организација присутних у граду. Као организаторе тих нереда Фаранд је апострофирао СДС и руководиоца са Пала, Осврнувши се на понашање Федерација у истом периоду Фаранд је истакао да ни Федерација није показала задовољавајући степен толеранције у погледу основних захтева Дејтона, јер је спречавала и онемогућавала повратак бивших српских становника у Сарајево и друга места на њеној територији. У даљем навођењу проблематичних односа између два ентитета Фаранд је истакао и чињеницу да на територији спорне области Брчко живи неколико хиљада Срба, бивших становника Сарајева, који су онемогућени у повратку у своје домове, те да то додатно усложњава проблеме у самој области када је реч о повратку Бошњака и Хрвата у њихове домове. Резимирајући све те чињенице Фаранд је истакао следеће: "Па ипак, услед систематског отпора РС према спровођењу Дејтона у области Брчко током већег дела 1997. године чини се да су принципи правичности јасно превагнули у корист захтева Федерације за искључивом или заједничком контролом над области Брчко".

ДОДИКОВО СВЕДОЧЕЊЕ

У анализама новонастале ситуације у РС након председничких избора, кад је на сцену ступио нови тандем Биљана Плавшић - Милорад Додик, трибунал и Фаранд процењују: "Кључни догађај који уједно представља и кључну прекретницу одиграо се 18. јануара 1998. године када су се одређене групе у Народној скупштини РС, укључујући и присталице гђе Плавшић, издвојиле од својих ранијих савезника и отворено пркосећи СДС-у изабрале Милорада Додика за председника владе." Како каже Фаранд, Додик је у говору који је одржао то вече отворено одбацио начела СДС-а позивајући РС да поштује "Европску конвенцију о људским правима као интегрални део Дејтона", да би се истовремено заложио и за принцип регионалне демократске власти широм РС, критикујући претходну владу услед "ометања Дејтона на сваки могући начин" и тражио потпуно демократизацију друштвених структура РС. По Фаранду, додатно охрабрење да је овакав став и фундаментална промена у политици РС у односу на краткотрајни покушај да се утиче на арбитражни поступак представља и Додиково сведочење пред овим трибуналом, где је изјавио да никад није био члан СДС-а и да се одувек супротстављао национализму, детаљно описујући низ реформи које је успео да спроведе у свега двадесет дана по избору за премијера, а све то је било усмерено ка одбијању начела СДС-а и успостављању будуће сарадње са Федерацијом. У даљем току излагања пред арбитражним трибуналом Додик је истакао да по његовом

чврстом убеђењу Брчко треба да остане у оквирима РС, али је такође рекао и то "...да уколико се националистичка политика остави по страни и БиХ постане стварно демократска, међуентитетска граница стварно постане небитна, што очито значи да ће међуентитетска граница имати исто онолико политичког ефекта колико, рецимо, граница између две интерне политичке области било које западно-европске земље. У даљем излагању Додик се заложио и за то да се Бошњацима и Хрватима мора дозволити повратак у Брчко и да се мора омогућити контрола над локалном управом у Брчком уколико се добије то право на изборима. На основу овог сведочења арбитражни трибунал је изнео следећи став: "Према мишљењу трибунала, најимпресивнији став г. Додика је било и остаје његово прихватање идеја о Босни као интегрисаној мултиетничкој демократској држави у којој ће границе између два ентитета постати ирелевантне".

Овај став тада је наводио на могућност да, уколико Додик политички преживи изборе у РС заказане за септембар 1998. и уколико се на крају године његове колеге у новој Влади РС и даље буду кретале према његовом декларисаном циљу, онда ће захтеви правичности бити много равномерније распоређени између двају страна него што је то данас случај. С друге стране, предстојећи месеци могу донети потпуно другачији резултат: Додик може да изгуби утицај или да промени свој став, што би озбиљно угрозило захтев РС за искључивом контролом над облашћу Брчко. На основу овога видљиве су све тешкоће око формирања нове владе након септембарских избора, јер владајућа коалиција СДС-СРС нема преко потребно поверење међународне заједнице. У том контексту треба посматрати и најновију одлуку арбитражног трибунала око спорне међуентитетске границе у области Брчко која наводи неопходност даље међународне присутности у том региону због чињенице да нове мултиетничке установе које је формирао Роберт Фаранд још увек нису "пустиле корење", како он сам наводи, а као главног кривца за то Фаранд именује СДС у Брчком. Пре доношења коначне одлуке "Трибунал мора да размотри да ли је сазрео тренутак за доношење одлуке која би представљала дугорочно мирно решење. Што је најважније, напетост и нестабилност су остали на високом нивоу у региону, углавном услед отпора које је вођство СДС пружало напорима Супервизора да постигне поштовање Дејтона. Трибунал мора исто тако узети у обзир и чињеницу да заједничке установе БиХ још нису потпуно профункционалне и да су бројне ентитетске установе и даље суочене са организационим проблемима.

Треба имати у виду и резултате Мадридске конференције као и резултате скупштинског заседања представника РС у Бањалуци децембра 1998. године, јер коначно питање ко се то, или ко ће се то, брчка(ти) око Брчког остаје и у 1999. години, а велику тешкоћу у разумевању суштине проблема представља и понашање појединих медија чији сарадници очигледно никад у рукама нису имали интегрални текст Дејтоноског споразума, па су брже, боље по налогу својих ментора пожурили да спор око међуентитетске границе у области Брчко пренесу и на сам град, што је, очигледно, у великој мери олакшало посао Федерацији. Остаје у 1999. да се види и плод децембарских разговора Поплашен-Милошевић с обзиром да је актуелни председник СРЈ још 1996. унапред дао сагласност на сваку одлуку арбитражног трибунала.

ШТА САДРЖИ ОПТУЖНИЦА ПРОТИВ ФИКРЕТА АБДИЋА?

Организатор логора и сабирних центара

Оптужница Вишег суда у Бихаћу терети Абдића да је организовао логоре кроз које је прошло више од 5.000 цивила. Претучене цивиле слали у "живи штит". Абдићевом наредбом обустављени сви конвоји за слободне територије округа Бихаћ.

Босанскохерцеговачки правосудни органи добили су "зелено свјетло" од тужиоца међународног суда за ратне злочине у Хагу да кривично гоне Фикрета Абдића, некадашњег првог човјека тзв. Аутономне покрајине Западна Босна (АПЗБ). Против Фикрета Абдића, подигнута је оптужница пред Вишим судом у Бихаћу 8. августа 1996. године - због злочина против Бошњака почињених на подручју Бихаћког округа од септембра 1993. до августа 1995. године. Оптужница Абдића терети да је као председник тзв. АПЗБ и врховни командант тзв. "народне одбране" АПЗБ наредио, планирао и организовао формирање логора и сабирних центара на подручју општине Велика Кладуша.

ДЈЕЦА У ЛОГОРИМА

Према наводима оптужнице затварани су мушкарци од 14 до 75 година, дјеца, жене без обзира на доб. Најмање 5.000 цивила прошло је кроз логоре. Затвореници су били психички и физички злостављани, присиљавани да у зимском периоду без обуће стоје у води, да се међусобно туку, да пјевају и узвикују пароле којима се величају "Бабо" и "Западна Босна".

Абдић је на подручју Велике Кладуше формирао логоре за заробљене припаднике Петог корпуса АРБиХ. У логорима Миљковићи-Валионица, Непака и Долови злостављани су и премлаћивани ратни заробљеници. Од последња премлаћивања у логору Долови поддегао је Сенад Халкић, припадник 503. славне брдске бригаде. Од задобијених повреда, по изласку из логора Миљковићи-Валионица у регионалној болници Бихаћ, поддегао је Фарук Алагић, припадник 502. витешке бригаде.

Због злостављања у логору Дрмељево - Перадарска фарма, поддегао је Расим Ердић из Зборишта. Он је премлаћен 8. августа 1994. године док је био на присилном раду испод Абдићеве резиденције "Стари град". У логору Дубраве поддегао је злостављани Селим Кахрић из Босанске Крупе.

Из логора Дрмељево - Перадарска фарма 17. јуна 1994. године из диспанзера насеље Поље одведени су цивили: Алија Фериз, Мујо Милак, Шемсудин Хусић, Емин Редић, Хусеин Мушић, Азиз Адилгић, Хасиб Делић, Мехмед Јушић, Мехмед Сијамхић, Касим Гано и Џеко Бубуљица и затворени у просторијама мртвачнице. Исте ноћи око 23. сата ови људи су премлаћени од Абдићеве "специјалне полиције" зване ОБЛ. Након батинања у којему су већини поменутих затвореника поломљене руке и ре-

бра, враћени су у логор. Потом су упућени, заједно са осталим заточеницима, на копање ровова и траншеја на првој борбеној линији, служећи Абдићевој паравојсци као живи штит.

ГРАНАТЕ ПО ЦИВИЛИМА

Оптужница Абдића терети и за неселективно гранатирање цивилних циљева на рубним подручјима Велике Кладуше, Бихаћа и Босанске Крупе. Гранатирања су нарочито била интензивирани од 16. новембра 1994. године (период "друге аутономије"), када су у Велику Кладушу дошли припадници тзв. "војске Републике српске крајине" гдје је смјештена и њихова команда. У њима су погинула најмање 124 цивила а рањено 345.

Абдић је 24. новембра 1994. године издао наредбу под бројем СП 01/49-1/93 којом се обустављају сви конвоји за слободне територије бившег округа Бихаћ, због чега је дошло до поремећаја у снабдевању становништва намирницама и његовог изгладњавања.

ШТА ЋЕ УРАДИТИ ХРВАТСКА

Уред Високог представника у БиХ одбио је коментирати детаље случаја "Абдић", а гласноговорник ОХЕ-а Сајмон Хејзлок рекао је да се ти детаљи могу добити од Трибунала или федералних власти. Према његовим ријечима, одговорност ОХР-а је да прати како власти поштују Правила пута Римског споразума и да интервенира уколико су хапшењем прекршене те одредбе. Централно питање које се након ове вјести поставља јесте хоће ли Хрватска испоручити Абдића Босни и Херцеговини, како јавља дописник БХП-а из Загреба, Хрватска то не мора учинити, јер је он и њен држављанин. Упориште за ову тврдњу је члан 9. Устава Хрватске, којим се утврђује питање хрватског држављанства, и каже се да ниједан хрватски држављанин не може бити прогнан из Хрватске, нити му се може одузети држављанство, па не може бити испоручен другој земљи.

Одговор на ово питање покушали смо добити и у Министарству правосудја Републике Хрватске, гдје ако је вјеровати љубазној тајници, министар Милан Рамљак није боравио цијели дан, а нико други није могао одговорити на наша питања.

Ријечки "Нови лист" у јучерашњем тексту о овој теми подсећа да Фикрет Абдић живи у Риједи, односно Волоском и да ужива големи привилегије хрватских власти. Абдић је власник грађевинске фирме "ФИНАБ", која је од

хрватског Министарства развита и обнове добила посао обнављања ратом порушених подручја у Лици, што је изазвало противљење како становништва Лике, тако и хрватских грађевинских фирми.

Овај посао Абдић је добио по повлашћеним увјетима, иако његова поинуа није била

ништа повољнија од понуде хрватских грађевинских предузећа. Ова фирма је заправо и основана у договору са актуелном хрватском влашћу, како би Абдић задржао и повећао своју политичку моћ. Абдић је од хрватских власти добио и неколико хиљада "бјанко" радних дозвола које је углавном издао својим истомишљеницима и сљедбеницима. "Уз покојног Мату Бобана управо је Фикрет Абдић био човјек Фрање Туђмана преко којег је актуелна хрватска власт жељела подијелити БиХ" закључује новинар "Новог листа".

СУЂЕЊЕ МОЖЕ ПОЧЕТИ

- Правда је спора, али ипак докучива. То значи да се требамо трезвено и упорно борити за БиХ политичким средствима. Овакви наговјештаји из Мадрида и хапшење ратних злочинаца нас увјеравају да ће бити БиХ, Бошњака и свих народа који овдје живе. Истражни органи у случају Фикрета Абдића су урадили свој посао, а уколико Фикрета Абдића осуде за оно за шта га терети оптужница, то значи да ћемо у једном мирнијем амбијенту појачати свој рад у даљој демократизацији укупних односа, и дати шанс институцијама, јер је вријеме лидера прошло, рекао је Адем Борић, председник Скупштине УСК - а. Иако није, како је речено, званично упознат са информацијом из Хага, Хасан Пјанић, председник Кајтоналног суда је изјавио: - Могу рећи да се оптужница која је веома детаљно састављена налази у нашем Суду. Чекало се такво одобрење из Хага и што се нас тиче, суђење може почети. Хусеин Кудић, в.д. председник ИО СДА Велике Кладуше, сматра да помирења неће бити све док се осумњичени за ратне злочине не приведу правди. - Судити Фикрету Абдићу је један од начина да се задовољи правда, јер је евидентно да су на наШем простору почињени злочини од стране паравојних формација Фикрета Абдића. - То је још једна потврда да је Абдић био злочинац према властитом народу. Он је проводио у дјело оно за шта је годинама био припреман у контраобавештајним службама, али истина изађе на видјело и рука правде стигне сваког злочинца, рекао нам је Хамдија Абдић Тигар, ратни командант 502. витешке бригаде. Исмет Халилић, економиста кратко каже:

- Фикрету Абдићу се требало одавно судити за почињене злочине. Ако има Бога добит ће и казну по заслуги. Пензионер Хусеин Алагић сматра да је Абдић за бошњачки народ злочинац број један. Зејна Мулић, економиста, каже: - Трбало му да давно судити због онолико погинулих, мада ми се чини да ратне злочинце не кажњавају према заслуги. - Доказа за Абдића има довољно, каже бравар Рефик Козлића, недостаје још само пресуда.

"ПАРЛАМЕНТ", 8. ЈАНУАР 1999.

Кад свећа постане политички случај

Митар Росић, познатији као отац Авакум, из фамилије је патријарха Варнаве. Једини је српски свештеник који је четири ратне године провео у Сарајеву, у време у коме је све што је из Сарајева могло да побеће побегло, а нико тамо добровољно није одлазио. У Босну је дошао, како сам каже, "по послушању", односно на предлог патријарха Павла. Три године након завршене рата, присећа се босанске драме, а његово сведочење више од свега говори да је патријарх Павле није случајно одабрао.

Н. ТОДОРОВИЋ

Ј. КОЦИЈАН

Отишао сам у Сарајево на 15 дана да замјеним тамошњег свештеника, а остао сам четири године. Патријарх ме је позвао и каже - велике су невоље тамо, сви су свештеници избјегли, да ти, каже, идеш... Његова Светост је бољећив према том крају, учио Богословију у Сарајеву. И каже он мени, сви свештеници

су отишли, а ти знаш тамо Саборну цркву... да ти одеш и замјениш свештеника десет-петнаест дана".

Ви сте били једини православни свештеник у Сарајеву. Због чега је свештеник којег је требало да замените отишао?

Претрпио је гранатирање, добио висок притисак и молио патријарха да му нађе замјену да се одмори. Међутим он се није вратио јер из Сарајева су му отишли попадија и дјецца. И ето тако ја нисам могао оставити саму

Цркву и народ и остао сам четири године.

Како то да је патријарх баш Вас изабрао за Сарајево?

Родом сам из тих крајева, од Мркоњић Града. Учио сам гимназију у Сарајеву, а и патријарха сам знао од раније јер ми је он био професор, он ме је учио. Наравно да сам га послушао.

Нису га, међутим, баш сви слушали. Па иако сте, како кажете, отишли у Сарајево по његовом предлогу ипак сте добровољно тамо остали четири године. Други су добровољно само одлазили даље од рата.

Па добро, друго сам ја, а друго свештеници који имају породицу и дјецу. Ја сам монах, калуђер, немам породице, а ко је имао дјецу... тада бити у Сарајеву било је... сачувај Боже. Ужас, за све. И за Србе и за Муслимане и за Хрвате. Само ме је Господ сачувао. Кад су долазили високи представници са Запада питали су ме - какав је ово овдје рат, а ја кажем - као у Ираку. Они на то кажу - и горе, а ја им одговорим: Јест горе кад сте ви дали оружје за борбу. Мора бит горе.

ДА ЉУДИ ИМАЈУ СВЈЕТЛА

Да ли је било банди, пљачки?

Их, било је на све стране свих и свега. Било је и Шиптара, Санџаклија који су се борили у Сарајеву. И баш тај један који је убио српског свата, уочи почетка рата, био је Шиптар Санџаклија. Убио је свата са леђа, близу цркве.

Где сте Ви у Сарајеву били смештени?

Био сам на Баш-чаршији у палати преко пута цркве. Некад се на Баш-чаршији могло све купити, а за вријеме рата није било ни шибице. У Цркву су долазиле само старије госпође и ко је смио јер млађи мушки су се крили од војне полиције. Ма крили су се и мушки Муслимани, пуно њих исто није хтјело у рат.

Да ли сте у Сарајеву имали контакте са представницима католичке цркве, са представницима Муслимана и Алијом Изетбеговићем?

Ишао сам у Председништво код Изетбеговића кад су били њихови празници, за Бајрам, за Нову Годину. Звали су мене и друге представнике верских заједница на свечаности и на скупштини. Хтио сам да имам добар однос са свима јер ја сам тамо био послат да служим Цркви и нисам друго ни хтио. Са Изетбеговићем сам разговарао као и са свима, само поздрављајући се. Питао ме уобичајене ствари, како сам и тако то. Састајао сам се и са реис-ул-улемом Церихем и са кардиналом Пуљићем, имали смо заједничке молитве за мир.

Да ли је било неких претњи упућених Вама?

Што се тиче власти, војске и милиције, мене ту нико није дирао. Јест било упозорења од њихових представника да се ја не мијешам у политику. Било је оних који су ме пријављивали у војни штаб, јер кад сам дошао народ се окуљао око мене, узимали су свијеће. Некима је то било криво јер су долазили и Муслимани и Хрвати да узму свијеће које су им требале јер није било свјетла. Ја сам давао свијеће свима и желио сам да се народ мало слободније осјећа у том рату али некима је то било противно, криво због тога и онда су из штаба војне команде дошли да ми кажу да се не мијешам у политику. Када су видјели ред испред цркве, кажу - што окупљаш народ, а ја сам рекао да мене не интересује политика већ Црква и да народу дајем свијеће да жене могу опрат дјецу под свјетлом и тако то.

Били сте присутни на састанку који је у Сарајеву одржан поводом доласка руског патријарха Алексија Другог?

Да, тада је дошао патријарх Павле, био је кардинал Кухарић али реис-ул-улема није хтио сусрет са патријархом Павлом. Говорио је да наш патријарх подговара Србе да кољу по Босни. Ја сам им рекао да је патријарх увијек говорио за мир. И раније док је био на Косову бранио је више Шиптаре него нас. Увијек ми криви. Каже - ви сте морално пали, ваки смо, ваки смо. И онда кажу да је он био за рат. Ма, какви; он увијек друге брани и кад је његово све било допаљено. Није он био никад за рат.

ТИТО НИЈЕ БИО ЛОШ

Можда је данас, три године након његовог завршетка, слика о рату у Босни јаснија. Да ли се могао избећи, да ли је био верски...

Мислим да све то тако не би било да нису велике силе имале своје интересе, а тако је то било у сваком рату, не само овдје код нас. Да вам кажем да ли је могло и морало другачије... тешко је то питање. Сада када процјењујемо, сви мислимо да је то све могло и требало другачије. Можда је и могло, али испало је да и није могло. Јер, ето, сада изгледа да је то био вјерски и националистички рат, а тако су уствари удесиле велике силе да он изгледа такав.

У јавности је било много замерки на то што су српски свештеници напустили ратна подручја. Шта Ви о томе мислите?

Не би Срби побјегли из Сарајева да се нису плашили клања, као што је било 1941. године. Видјели су да су се Хрвати и Муслимани удружили и зато су од страха побјегли. Отишле су и владике јер су на почетку Другог светског рата масовно страдали и мучки убијени српски свештеници.

ЧУВЕНА СВЕШТЕНИЧКА ПОЗА

Отац Авакум рођен је 1938. године у Трнову код Мркоњић Града. Световно име му је Митар Росић и род је чувеног српског патријарха Варнаве Росића (на поглаварском трону од 1930. до 1937. године). У манастир је отишао са 14 година, а са 20 година се замонашио. Мушку гимназију похађао је у Сарајеву, а Богословију у Призрену. Служио је у манастирима Рача, Раковица, Раиновац... Данас, након рата у Босни поново је у манастиру Сланци код Београда. Духовно име добио је по Светом пророку Авакуму који је носио и чувени српски мученик кога су Туци 1814. због чврстине вере набили на колац у Београду.

У младости сте боравили на Косову, касније сте били у другим деловима Србије, прошли сте босански рат. Како Ви, на основу свог личног и животног искуства гледате на ово што се данас дешава на Косову и да ли ће и ти сукоби ескалирати у жесток рат?

Апсолутнога мира на земљи никада неће бити јер стално се мијешају велике силе. Шиптари се надају да ће помоћу Америке добити државу на Косову. Гдје би они смјели ратовати са нама, са 12 милиона Срба да нема Запада. Ни Хрвати ни Муслимани не би били могли ући у рат да нису били помогнути и да се нису удружили. На Косову је већ рат али сада више психички. А има и оружја.

СПАНЦИ-МЕТОХ ХИЛАНДАРА

Протосинђел Авакум данас борави у манастиру Светог Стефана у Сланцима. Овај манастир је по одлуци патријарха германа постао метох (имање) Хиландара. У цркви манастира Светог Стефана налази се копија чувене иконе Тројеручице за коју отац Авакум каже да је, по сведочењу владике Данила, проплакала очи овог рата. Између осталог и због тога је овај манастир последњих година све посећенији. Дobar део верника долази надајући се оздрављењу.

По неким историјским траговима овај манастир потиче још из времена Немањића. Наиме, на поседу на коме се сада налази, још у 13. веку био је подигнут већи манастир кога су касније Турци срушили. Садашње здање манастира подигнуто је седамдесетих година.

Тешко је процијенити да ли ће ускоро букнути жесток рат или ће се ово овако подмукло вући још годинама али потпунога мира никад неће бити.

Како да задржимо Косово?

Може се Шиптарима дати самоуправа, као што Руси предлажу. Ето то може, али држава им се не смеје дати. Мира потпуног бити неће. Ако би им се дала Република одма би се припојили Албанији. Све би се распарчало, као што се и Југославија распарчала. Као и Шиптари и Хрвати су једва чекали да Тито умре па да се одвоје. И сада Шиптари чекају помоћ са стране. Што нису смјели да отворе рат кад је био Тито.

Помињете Тита. Шта мислите о њему?

Тито је био велики политичар и велики дипломата, имао је ауторитета, везе и подршку. Помогли су му и Руси и Запад.

НЕПРИЈАТЕЉИ ТО ВОЛЕ

Да ли је био добар или лош за Србе?

Е, сад, то је друго питање. Он је наводно говорио за братство и јединство али није било тако. У Загребу је био други Ватикан а ми овдје у Србији нисмо смјели ријеч проговорит. Чим ријеч проговоримо, кажу - мијешате се у политику, док су Хрвати били држава у држави. Тито је највећу слободу имао у Београду, код Срба. И све гдје су били атентати на њега, све је било од стране усташа, нигде од стране Срба. И у Зеници кад су оно с Насером хтјели да га скрешу. Срби су га вољели јер су га и Руси наметнули, Срби су насјели.

Како вам данас, по завршетку рата, изгледа Србија. Да ли је она другачија него пре седам година када сте из ње кренули у Сарајево?

Свакако да има измјена. И овдје се осјетило рат, због санкција, притисака. Борба је била тамо, рат је у Сарајеву био жесток али кад сам изашао и дошао овдје видим да се и у Србији осјећа та ратна психоза. Из Сарајева сам дошао 1996. године, одмах послје Дејтона и видио сам последице рата - криза, глад, незапосленост, има пуно избјеглица, болесних... углавном психички болесних људи.

Да ли је у духовном смислу српски народ био ближи Цркви пре рата или данас?

Знате како се каже - без невоље нема богомоље. Сада се народ више обраћа Цркви и мање се плаше одласка у цркву. Сада има и више политичких странака које су за Цркву, па је народ слободнији. Када сам 1974. био у Србији само су вјерници одлазили на славу, а данас се и вјенчава и причешћују се у цркви. Тако је, видио сам, и у Сарајеву.

Шта поручујете српском народу?

Као што је рекао Свети Сава - све ово видјевши, сам ћу себи рећи: ко победи себе, јунак је највећи. Срби треба да су сложни и да су побожни јер, знате ону изреку - само слога Србина спасава. Не треба да будемо једни против других, не треба да се мрзимо, ни да подмењемо једни другима јер то наши непријатељи користе и они то воле. Треба да будемо - по Богу и да будемо прави следбеници Светог Саве.

Ми смо светосавски народ и никада српство неће пропасти јер се Свети Сава моли за нас, моле се наши светитељи. Наши мученици се моле за нас, још од Косова.

ЈЕДАН СЛУЧАЈ: ПЕТОКРАКА ЈОШ УВЕК ШАЉЕ ЉУДЕ НА РОБИЈУ

Лењин и Стаљин у Доњем Зуничу

Док и у Русији, колевци комунизма, крановима и дизалицама уз блицеве фотоапарата и раздрајане њомиле склањају више метара високе и импозантне бисте и споменике Лењина и Стаљина, који су између осталог и творци несрећне петокраке звезде, док их сељавају из њихових њанских маузолеја, док милионски градови мењају "њихова" имена, докле у источној Србији људе шаљу на вишемесечне робије због делимично оштећења неких звезда и звездица и то са само на основу сумње да су то извршили.

Дејан ЈОВАНОВИЋ

Да је Србија земља парадокса, познато је већ одавно, па ипак, домети наше глупости изгледа да немају лимите. Упорност и брзина којом парадокс смењује претходни парадокс, парадоксална је сама за себе.

Најбоље је то, на својој кожи осетио Станковић Славољуб из Сврљига, по занимању пружни радник, који је оптужен да је 11. јуна 1998. године у селу Доње Зуниче, општина Књажевац, са споменика железничке станице "скинуо и бацио" звезду петокраку, од бетона оштетивши месну заједницу за 250 динара.

Нису помогле молбе, као ни уверавање да он то није учинио и да је "звезда петокрака", како је суд носталгично назива, већ била срушена и да ју је он само склонио у оближњу шахту. Резултат судског процеса који је по много чему окарактерисан као политичко суђење био је следећи: Станковић је осуђен, с обзиром да је оштетио туђу ствар са намером, новчаном казном од 2.000 динара, затим да на име паушала плати 500 динара, а на име судских трошкова још 150 динара. Свеукупно 2.650 динара. Уколико се казна не буде могла ни принудно наплатити, Станковић ће морати да одлежи казну затвора и то за сваких 20 динара - један дан затвора, што износи 4,5 месеци робије.

А прича почиње овако.

ГДЕ ЈЕ СИМБОЛ?

Јуна месеца прошле године из Сврљига је упућена група пружних радника која је требало да помогне радницима на пружној деоници општине Књажевац. Међу њима је

био и Славољуб Станковић који се, заједно са групом својих колега, нашао у једном тренутку поред спомен обележја над којим је доминирао комунистички симбол, тежак више десетина килограма, изливен од бетона. Станковић је, видевши петокраку, то прокоментарисао речима да је треба скинути, јер је скинута и са скупштинског здања у престоници Београду, а ако је тамо скинута, зашто би је по селима гледали сељаци, којима је она највише зла нанела, симболишући режим који је поставио темеље садашњих српских страдања. Већ следећег дана симбол није био на свом месту, већ се срушен, налазио на земљи. Коментар који је Станковић изрекао претходног дана протумачен је као признање дато унапред. Међутим, кључни исказ на основу којег га је суд осудио је сведочење једног човека - Вукомира Николића, са којим је оптужени Станковић у завади и не говори више од шест година. То је он на саслушању и истакао, а суд целу судску одлуку заснива на исказу баш овог сведока, и на индицијама да је тамо неког дана Станковић рекао што је рекао. У образложењу судске одлуке стоји: "Према становишту суда исказ овог сведока се може прихватити као веродостојан, јер је он био изричит, категоричан и убедљив, а није имао разлога да то измисли..."

Вештачењем од стране вештака, утврђено је да је "приликом скидања звезде делимично оштећена једна страна звезде, са које је отпао цементни малтер и да висина штете износи 250 динара". Оштећен је, у ствари, један крак звезде, па се намеће питање колика би казна била да је оштећено свих пет кракова исте.

Суд у првостепеном поступку није утвр-

дио најбитније чињенице, а то су: чија је ствар оштећена, као и да ли је то уопште ствар, јер петокрака звезда и није ствар, већ идеолошко обележје једне, бар тако претпостављамо, бивше и пропале идеологије, за шта данас у овој држави нема никаквог осннова, било законским или другим нормама да се суди. А као остатак времена којег, сложите се, сви желимо да заборавимо, још мање може имати неку вредност која се може оштетити. Још треба додати да ово није ствар ни туђа, нити има титулара. Потврда за ове тврдње је и чињеница да се за постављање оваквих идеолошких симбола никад и нигде није тражила нити добијала дозвола од надлежних органа власти ни раније ни сада, нити је проглашаван титулар, односно власник, чије би то било власништво. Још мање је то месна заједница и тужилаштво у Књажевцу што и није утврђено у првостепеном поступку.

МОБИЛИСАНИ ДОБРОВОЉАЦ

Тако је Станковић Славољуб, пружни радник из Сврљига, отац двоје малолетне деце испод десет година, са месечним примањима од 800 динара, са којима издржава укупно пет чланова породице, од којих су три неспособна за рад (отац стар преко 75 година) а жена не ради нигде, и ниједан члан нема никакву имовину и који станују у приватном стану и плаћају кирију у износу од 100 немачких марака, осуђен због идеолошког знака.

Као отежавајућа околност узето је од стране првостепеног суда то што је Станковић осуђиван од стране Војног суда у Нишу, бивше ЈНА за шта му је изречена условна казна, чија је важност трајала годину дана.

Суд се није смео позивати на ову отежавајућу околност из следећих разлога: Славољубу Станковићу јесте судио војни суд у Нишу, 1992. године, али не ове војске и не ове државе. Оптужница под којом је суђен гласила је: "Подривање борбене готовости Југословенске народне армије". О том случају опширно је својевремено писала и "Српска реч". Станковић је оптужен да је одбио (као наводни добровољац војне власти су тражиле да потпише да је добровољац) иако је пре тога по ноћи мобилисан, да би се отклонила одговорност за његову смрт, као и обавезе према породици које би имала ондашња ЈНА, уколико би му се нешто десило. Овакво понашање војног врха, координирано упорним понављањем државног врха да Србија није у рату, изазвало је револт код стотине резервиста у једној касарни у Нишу, а као један од тројице организатора био је суђен Станковић. Данас када је држава, као и војска која га је судила, нестала и угасила се, илузорно је позивати се на одлуке и пресуде истих. Време је показало да су резервисти били у праву што су одбијали да иду под таквим околностима и да су били међу реткима који су могли да виде унапред, тако да је време као врховни судија ипак рехабилитовало Станковића и његове другове, поготову и стога што је неколицина које је предводио Станковић касније отишла на ратиште у Босну, али овог пута у саставу "Српске гарде". Поред тога, ту је и "случајно намеран" превид суда да елиминисамо условне

Општински суд у Кољевцу у већу састављену од судије Зорана Крстића као председника већа и судије протинка Нурије Ђорђевић и Вишњевара Ђурићкоског, са записником Клавдије Славковић, у кривичном предмету оптуженог Стевановић Славолуба из Саранга због крив. дела оштећења туђе ствари из чл. 176 ст. 1 КЗ Србије по оптуженом предлогу ОЈТ у Кољевцу Кт.бр. 166/98 од 20.11.1998. године, после одржаног јавног хвалисног претреса у присуству оптуженог, а одсутно ОЈТ и представника оштећеног, донео је и јавно објавио дана 08.12.1998. године

ПРЕСУДУ

Оптужени Стевановић Славолуб из Саранга, ул. Првомајска бр. 40, риф. 06.10.1958. год., у селу Кољевци, од оца Борислава и мајке Вернице риф. Вишњевара, дрн. СРЈ, пушчан радник ЕПТ, ошаман, отац двоје мал. деце, неман, завршио основну школу, војску служио 1977. год. у Југос. војсци, води се у војној евиденцији ВО Саранг, прена 800,00 дин. несвесно, осуђиван пресудом Војног суда у Нишу Кт.бр. 300/91 због крив. дела из чл. 131 ст. 1 КЗ на казну затвора у трајању од 4 месеца и пресудом Општинског суда у Нишу К.бр. 1702/95 због крив. дела на чл. 33/2 Закона о оружју и пушчама, а изречена му је условна осуда.

КРИМ Ј.Е.

Ито је дана 11. јуна 1998. године у Домен Зунгу, са спомеником над меморијална станица сажуно и бацио звезду петокраку од бетона, оштећив Меску заједницу Д.Зунгаче за 250,00 дин.

Чиме је извршио крив. дело оштећења туђе ствари из чл. 176 ст.1 КЗ Србије.

На га суд на основу наведеног законског прописа и чл. 5 ст. 2, 33 и 41 КЗ СРЈ

ОСУЂУЈЕ

На повлачу казну у износу од 2.000,00 дин. коју је дужан да плати у року од 15 дана по приписаности пресуде, а ако са иста на иста не придржи наплатити извршио се тако што ће се за сваки започети 30 дана повлачи казне одређити један дан затвора.

Оптужени се обавезује да на ње плаћава плати 500,00 дин. и да ње трошкова крив. поступка да плати 150,00 дин. у року од 15 дана по приписаности пресуде под претвом принуђеном извршава.

Оштећена Меска заједница Доле Зунгаче се за остварење именованог захтева упућује на парницу.

Образложење

ОЈТ у Кољевцу оптужио је Стевановић Славолуба из Саранга због крив. дела оштећења туђе ствари из чл. 176 ст. 1 КЗ Србије.

Оптужени не признаје извршио крив. дела. На спомени обележја он уопште није обретио пазњу, па и не зна да ли је звезда петокрака био на месту. Када је исту учео она је била на земљи, па је он само

саконио у шакту да је на би неко од радника погодио пошто су били под утиском алкохола. Оптужени пориче да је спомени звезду петокраку са спомени обележја и тако га оштећено.

Оценом доказа наведеног на главном претресу усислиу чл. 16 и 47 ст. 2. ЗКП суд је утврдио следеће чињенице стале:

На исказа сведока Јулка Видићковић из Кољевца суд је утврдио да је пре десетак година Меска заједница у Д.Зунгачу изградила спомени обележја у облику меморијалне станице у Кољевцу, у знак сећања на 09.06.1941. год. када је нападнута група Кољевца-Меморијал.

У току лета и то јуна месеца 1998. године из Саранга је упућено група радника, која је требала да пружи помоћ радницима на пуној деценији Општина Кољевца, а међу њима и оптуженим. Како се из сагласних исказа Зорана Миливојевића и Вишњевара Дукићковића утврђује оптужени је прихватио спомени са петокраком, па је то пројектарско решење да би исту требало да спомени пошто је она скривена и из споменичких просторија Републике.

Другог дана већ звезда петокраке није било на спомени, већ је иста мекала у шакти. О томе сведоче оптужени и остали саслушани сведоци. Суд наводи да је исту спомени оптужени, САО) након закључка из исказа сведока Јулка Видићковића који сведочи да је, док су се припремали за повратак у Саранг, одређивши руком спомени звезду од спомени обележја, излом чега је она пала у шакту за вођу. Према станошито суду исказ овог сведока се може прекавати као веродостојан, јер је он био извршио, егзиторијан и убедљив, а није имао разлога да то изнеси. Томе још иде у прилог и чињеница да је претходног дана оптужени изјавио да би звезду валимо уконтити са спомени обележја.

Вештачењем од стране вештака Милошевић Драгана инжењера архитектуре из Кољевца, суд је утврдио да је приликом спомени обележја делимично оштећена једна страна звезде са које је отпао цементни ништер и да је иста звезде која је наступила 250,00 динара. Како се ради о штети и штетном штетак стручног за врсту вештачења, суд је исту прихватио.

Правно оцењујући утврђено чињенице стале суд је пазно да су сав радња оптуженог, с обзиром да је оштећено туђе ствар и да је поступак с упућивањем, степил елементарно крив. дела оштећења туђе ствари из чл. 176 ст. 1 КЗ Србије.

Као кривично одговорно лице суд је оптуженог отнасно кривич. од остварења спомени обележја узео му је то да је шкротан човек, отац је двоје мал. деце и да је извршио спомени да мажорити штету Меској заједници. Он остварења спомени обележја узео му је то да је рингаја осуђиван, имајући у виду све ове околности, ствари негову кривичне одговорности, јачину повраће заштитног добра и векова иновности и породичне прилика, суд је оптуженог извршио казничку казну у износу од 2.000,00 дин. наложено да је она нушти дознама да се неке оствари сарка казнована.

На основу чл. 95 и 98 ЗКП суд је оптуженог обавезао да на ње плаћава плати 500,00 дин. и на ње трошкова крив. поступка 150,00 дин. а на ње трошкова вештачења.

Спмени чл. 108 ЗКП суд је оштећену за остварење именованог захтева, с обзиром да представник исте висину захтева није одређио, упућено на парницу.

Завештачар, Славко Видићковић

Председник већа, Зоран Крстић

ПРАВНА ПОУКА: Против ове пресуде дозвољено је жалба у року од 8 дана од дана пријетв исте Окружног суда у Зајечару, а преко овог суда.

осуде невршењем кривичног дела, повлачи за собом став да лице и није осуђивано, а поготову што је од пресуде прошло више од 7 година.

КОЛИКО ЗА ЦЕЛУ ЗВЕЗДУ

У таквој ситуацији, када суд није утврдио чињенично стање, чак и да је Станковић крив за кривично дело за које га оптужују, а ради се о безначајности кривичног дела (оштећење једног крака петокраке) за вредност од 250 динара ничега и ничијега, оволика изречена казна у износу од 2.650 динара или 132 дана затвора не представља ништа друго до одмазду над његовим политичким увећењима јер као припадник "Српске гарде" и члан СПО-а представља идеалан пример за застрашивање других.

Станковић је само мукотрпним радом и надничењем плаћао цех таквих својих увећења трудећи се да му породица не оскудева зарад његове непокорности режиму. Судија Зоран Крстић, те судије протинци госпођа Нурија и господин Трајковић, нису уважили ни једну олакшавајућу околност, иако се на материјално-социјалну ситуацију позивају тек форме ради. Његова би породица била осуђена на пропаст када би он био принуђен да оде на 4,5 месечну робију, што ће се највероватније и десити.

У разговору са Станковићем смо сазнали следеће: он не гаји никаква осећања према "идеолошким обележјима пропалих

погледа на свет" и да је за њега звезда петокрака исто што и пентаграми који се, исцртани по великим градовима могу видети на сваком хошку и које данас, уместо комуниста, највише промовишу разне сатанистичке секте, подривајући тако темеље српске духовности. Не каје се због реченице коју је рекао и на основу које га суде и терају на робију. Поднео је жалбу другостепеном суду у Зајечару и ових дана очекује даљи расплет догађаја. Нада се да ће разум победити и правда бити задовољена.

И шта још рећи?

Док и у Русији, колевци комунизма, кривница и дизајнирама уз блицеве фотоапарата и одушевљене овације раздрагане гомиле, склањају више метара високе и импозантне бисте и споменике Лењина и Сталина, који су између осталог и творци те несрећне

петокраке звезде, док их исељавају из њихових паганских маузилеја, док милионски градови мењају "њихова" имена (између осталог, и код нас гледамо до пре неку годину такве слике) дотле у источној Србији људе шаљу на вишемесечне робије због делимичног оштећења неких звезда и звездица и то са само непотврђеном сумњом да су они то и извршили. Колико би онда требало да робија онај који је потписао одлуку да се петокрака скине са заставе, или онај што је вратио двоглаве орлове одакле их је отерала звезда својевремено или онај што је организовао уклањање Брозовог споменика из Ужица. Можда ће се и њима једног дана судити, а можда господа у Књажевцу и не знају где живе, можда не читају новине и не гледају телевизију, па и не знају да СФРЈ сада живи само у историјским читанкама те да овакве пресуде представљају белег њиховим потомцима који неће бити криви, што су им очеви у име народа овако делили правду. Уосталом, Станковић Славолуб сам каже да је време најбољш судија, и да му је увек праведно судило, а да судске пресуде могу да прерасту у оптужнице против оних који су их доносили, поготову ако суде у име народа а по мери партије.

На крају, споменимо речи једног старог равногорца који рече: "Брате, волео бих да сам ја то урадио па макар ме дупло судили..."

Минцехана у Атини

На међународном скупу у Атини, одржаном 15. и 16. јануара под називом "Земље југоисточне Европе у новом миленијуму" учествовали млади политичари из Албаније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Румуније, Југославије, Турске, Македоније и домаћина Грчке. Хрватска је имала статус посматрача, а представници Кипра су били специјални гости. Аутор овог осврта био је у југословенској делегацији.

Александар ЧОТРИЋ

Рат у бившој Југославији, сукоби на Косову, нерешено питање имена Македоније, грчко-турски територијални спорови, недефинисани статус Кипра, унутрашњи немири у Албанији, велики економски проблеми свих балканских земаља, лоше перспективе за пријем у европске организације, главни су разлози због којих се Балкан и даље сматра "буретом барута" које може да запали Европу и свет. Уосталом, у прошлости се то већ догађало.

Ова питања била су доминантна и на међународном скупу који је у главном граду

Грчке, Атини, одржан 15. и 16. јануара, под називом "Земље југоисточне Европе у новом миленијуму". На конференцији су учествовали млади политичари из Албаније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Румуније, Југославије, Турске, Македоније и домаћина Грчке. Хрватска је имала статус посматрача, а представници Кипра су били специјални гости.

Конференцију је грчки Генерални секретаријат за омладину организовао на веома високом нивоу, о чему говоре и чињенице да је скуп отворио Апостолос Какламанис, председник грчког парламента, и да су се новој генерацији политичара са Балкана обратили

председник Грчке Стефанопулос, министар спољних послова Теодорос Пангалос, као и председници свих парламентарних странака.

ЕВРОПА ДАЛЕКО

Домаћини су свесно избегавали употребу термина "Балкан", јер - како су рекли њихови политичари у европским институцијама - тај назив у међународним круговима изазива негативне реакције. "На Балкан се у Западној Европи лоше гледа. Појам "балканизација" означава поделе и уситњавање територија", рекао је на скупу Костас Хацис, посланик Нове демократије у Европском парламенту. "Балкан је буре барута", пуно пута се чуло у Атини, од стране учесника конференције из свих балканских земаља.

Од свих држава из овог региона само је Грчка чланица Европске уније и НАТО-а. Иако све остале земље изражавају жељу за укључивање у европске интеграције, у догледно време на њих се у Бриселу не рачуна. У документу "Агенда 2000" побројано је 11 европских земаља које су први кандидати за пријем у Европску унију, али на том списку нема ниједне балканске земље. Правци проширења Европске уније усмеравају се ка северној и средњој Европи.

Грчки представници на скупу у Атини истичали су да "Грчка јесте у најбољем положају од свих земаља у овом делу Европе, али да њу итекако погађају сви сукоби и неспоразуми који се догађају на мирном полуострву".

"Због сукоба у претходној Југославији, и сада на Косову, као и због кризе у Албанији, Грчка трпи штету због повећаних трошкова транспорта, а значајно је повећан и број нелегалних имиграната", рекао је посланик ПАСОК-а Димитрис Куцогеоргас.

Према речима свих грчких политичких личности "Балкан мора да се укључи у Европу, јер је наша област неодвојиви део Ев-

ропе". Они су истакли да су, међутим, "САД преузеле одлучујућу улогу у решавању балканских питања, док Европа касни, због чега је Европска унија постала дреп САД".

ПРЕВОДИОЦИ

Сва нерешена питања која постоје између држава Балкана била су видљива и на скупу у Атини. Представник Турске Казим Арслан тражио је да се из конференцијске сале удаљи кипарски Грк, јер по његовим речима "кипарска република није пожељна ни као посматрач на скупу земаља југоисточне Европе". Чланови македонске делегације демонстративно су испред себе уклонили таблу са натписом "FYROM" (Former Yugoslav Republic of Macedonia) и руком исписали "Македонија", због чега су организатори склонили и све остале натписе. Македонци су и на службеним пропусницама прецртали назив "FYROM", што је подстакло представника Српске демократске странке Драгана Чавића да у неформалном разговору каже да би и он радо прецртао назив "Босна и Херцеговина". Македонци су замерили и грчком министру спољних послова Пангалосу због његове тврдње да у "Грчкој нема националних мањина". Представница Хрватске Ивана Канцељак и Хрват из БиХ Жељко Обрадовић били су незадовољни зато што Грци нису обезбедили преводиоце за хрватски језик. Обрадовић је рекао да српски и хрватски нису један језик, и да није свеједно што ће превод слушати на српском језику, а госпођа Канцељак је све време слушала превод на енглеском језику. И поред овакве тврдње господина Обрадовића, потпредседника жупанијског одбора ХДЗ-а из Мостара, са њим смо се одлично споразумевали, и то без било каквог преводиоца. Ипак, најозбиљније полемике вођене су између представника наше земље и Албанаца из Албаније и Македоније. Чланови југословенске делегације замерили су представнику грчке странке Нова демократија због употребе термина "зараћене стране на Косову". Истакнуто је да на Косову и Метохији постоје легалне снаге државне одбране - републичка полиција и савезна војска - и илегалне терористичке банде које угрожавају суверенитет и територијални интегритет Србије и Југославије и које врше злочине над полицајцима, војницима и цивилима свих националности. Затим јавио Замир Дика, посланик ПДП-а, странке која има министре у влади Македоније, казавши да су "Срби на Косову убијали труднице и децу од две године". Тај исти Замир Дика био је изричито против закључка Конференције - "да су границе на Балкану непроменљиве". Он је тражио да, у случају усвајања таквог става, у завршном документу буде наведено да је он гласао против. Слично је говорио и шеф албанске делегације Еди Рама, министар за културу, омладину и спорт у влади Албаније.

Грчки министар спољних послова Пангалос имао је супротно мишљење. Он је рекао да се "проблеми у односима међу народима не решавају променом граница, већ се на тај начин само компликују".

На првој паузи Замиру Дики пришао је Драган Чавић из СДС-а и обратио му се нешто оштријим речима, после чега је, у наставку скупа, Албанац из Македоније био ми-

ран као бубица.

Хрватска је први пут имала представника на једном балканском скупу. Туђманова дипломатија до сада је одбијала да има било какве мултилатералне везе са земљама региона. Међутим, одбијање западних и средњевропских земаља да укључе Хрватску у своје интеграције, нагнало је званични Загреб да се окрене подручју коме по свим критеријумима и припада. Представница Хрватске Ивана Канцељак из Завода за заштиту породице, мајки и омладине имала је статус посматрача, али пошто је Ивана шармантна, много више су њу други посматрали. Када сам јој давао српске новине и часописе штампане ћирилицом, искрено је рекла да "не зна ћирилицу". А када јој је члан наше делегације Саша Јанковић пружио компакт диск од Хиландару, питала је: "Шта је то Хиландар?"

ПЕБРЕК ЕФЕНДИЈА

Представници БиХ Србин Драган Чавић и Хрват Жељко Обрадовић били су нераздовојни. Слагали су се као Радован Караџић и Мате Бобан. Од њих, као и од Жељка Самарџије, представника Социјалистичке партије Републике Српске, чуо сам следеће рицeve:

- Како Муслимани кажу за кошаркаша?
- Баскетбалија!
- Како Муслимани кажу за "специјалца"?
- Пендрек ефендија!

Југословенску делегацију на скупу младих политичара у Атини под називом "Земље југоисточне Европе у новом миленијуму" сачињавали су Драган Божанић, савезни посланик ЈУЛ-а (шеф делегације), Милутин Ђорђевић, помоћник министра за науку и технологију у влади Србије, Миљивоје Ђосић, помоћник министра за спорт и омладину у влади Србије, Даница Миловановић из министарства за науку и технологију, Саша Јанковић, саветник у министарству за спорт и омладину, и Александар Чотрић, посланик Српског покрета обнове у Скупштини Србије.

- Како Муслимани кажу за пицерију?
- Миндин хан!

ДА СЕ МЕЊАМО

Грчку ових дана потресају велике демонстрације. На улицама Атине, Солуна и других већих грчких градова свакодневно се окупују ученици и студенти протестујући против реформе школства коју спроводи грчка влада. Повремено долази до сукоба између омладине и полиције. Млади на чуваре реда бацају каменце и "Молотовљеве коктеле", услед чега је неколико полицајаца теже повређено. У време када смо били у грчком парламенту, испред зграде је пролазила дуга протестна поворка. Свуда око зграде парламента налазили су се припадници специјалне полиције, опремљени шлемовима, штитовима и пендрецима.

Заправо, цела Грчка је последњих месеци у превирањима. Због захтева из Европске уније, ова земља у наредне две године све своје законе мора ускладити са европским нормама. То неизбежно погађа одређене слојеве становништва, због чега долази до конфликата који се манифестују кроз штрајкове и демонстрације. Истовремено са демонстрацијама школске омладине одржавају се и протести сељака који својим тракторима блокирају главне путне правце у Грчкој. Недавно је читав земља била парализана због штрајкова цариника и железничара.

Све је то искористила Марија Боску, посланица Комунистичке партије Грчке да каже: "Видите како изгледа капитализам, ви који долазите из бивших социјалистичких земаља! Ви хоћете у Европску унију, јер мислите да је она заједница народа Европе. А Европска унија има задатак да разбија бивше социјалистичке државе и претворена је у пуки сервис САД и Јапана".

На то јој је одговорио Бугарин Александар Александров из странке Евролевица:

"Хајде да се мењамо!"

Све у свему, тема скупа гласила је "Земље југоисточне Европе у новом миленијуму", а највећи део времена говорило се о миленијуму који нстиче.

БОГОСЛОВИЈА СВЕТОГА САВЕ У БЕОГРАДУ НА ИВИЦИ ОПСТАНКА

Помоћ што пре!

"Када у нашим подрумима нема ни зрна пшасуља, ни килограм кромпира то значи да нам је заиста дојорело до ноката. Ових дана упутили смо молбу градским властима да нам из њихових резерви пошаљу нешто намирница не би ли сиремни дочекали друго полугодиште. Градска власт у Београду данас је наша једина нада да ћемо преживети ова тешка времена", каже ректор Дачић.

Љубан ЉУБЕНОВИЋ

У држави у којој се све урушава и пропада више није вест да је неко или нешто на ивици опстанка. Равнодушност са којом посматрамо деградацију свега и свачега, па и нас самих, достиже ниво новог филозофског правца у коме прошлост и будућност немају никаквог значаја. Анимално преживљавање сваког наредног дана постаје само себи циљ, а избор средстава за његово достизање препуштен је сналажљивости и машти сваком од нас понаособ, те стога није тешко закључити да они чији је опстанак је условљен милошћу и добротинством нашим немају превелике изгледе на успех.

Средња богословска школа или богословија Светога Саве у Београду управо је једна од таквих институција. Основана још 1836. године од стране београдског митрополита петра Јовановића, што је чини једном од најстаријих просветно-школских установа у Србији, богословија је од свог настанка до данас увек с муком опстајала. Томе у прилог говори и чињеница да никада (па ни данас) није имала своју зграду, већ су ученици и наставно особље сваких неколико деценија били приморани да се селе. Генерације богослова своје образовање стицали су у Београду, Нишу, Сремским Карловцима, манастиру Раковици, а з време Првог светског рата богословија Светога Саве била је пресељена чак у Лондон! Покојни патријарх Герман причао је да је у време док је он био ђак другог разреда, у Делиградској улици, на месту где се данас налази Амбасада Руске Федерације, присуствовао освећењу темеља за изградњу зграде богословије али она никада није подигнута.

После Другог светског рата богословија бива "привремено" уселина у зграду Богословског факултета, а последњи покушај да се удоми учињен је почетком деведесетих, приликом пројектовања храма Светог Саве на Врачару, али је и тада све остало само на идеји.

Није потребно пуно напомињати да у време безбожничке комунистичке диктатуре богословске школе у Србији од државе нису могле очекивати никакву помоћ, а по молби и

жељи оних који су под богословским окриљем провели читав живот, нећемо набрајати злодела која су над њима годинама извршавали комунистички дужносници.

"Богословија Светога Саве у Београду деценијама је радила готово инкогнито, непризната и непомоћна од државе. Били смо грађани не другог реда већ грађани изван свих редова. Никада нико из власти није закуцао на наша врата и питао нас како живимо и треба ли нам шта. И данас је слично сем што о празницима понекад добијемо честитке из републичког министарства вера", објашњава Душан Дачић, ректор богословије Светога Саве.

Такав однос власти и скроман "буџет" Српске православне цркве довели су до тога да богословија данас живи у најскромнијим условима. Зграда је оронула, учила се истрошила, а све теже се обезбеђује и храна за ученике.

Међутим, после недавног сусрета Његове светости патријарха српскога господина Павла и чланова Светог архијерејског синода са представницима нове градске власти у Београду, ситуација је кренула на боље. По речима Спасоја Крунића, председника извршног одбора Скупштине града, градски оци су били запањени небригом државе и друштва према тако значајној православној институцији као што је богословија и стањем у којем се она налази. Одмах после тог сусрета градска влада је ученицима богословије обезбедила средства за екскурзију на Свету Гору, а за потребе Божићног поста богословији је испоручено петсто килограма рибе што је била прва помоћ

неког државног органа богословији у последњих педесет година.

Такође, град је прошлог месеца богословији поконио и једанаест рачунара и један ласерски штампач, чиме, како су у богословији истакли, будућност у овој школској установи коначно може да почне.

Последњих недеља је истина о лошем стању у коме се богословија београдска налази почела да се пробија и до наших људи у иностранству. На њу је први реаговао Драган Јеремић, председник одбора Српског покрета обнове за покрајину Хесен у Немачкој, и богословији поконио хиљаду немачких марака, које је ректору Душану Дачићу предао Војислав Михајловић, потпредседник Скупштине Србије и члан Председништва Српског покрета обнове.

"Наши људи у дијаспори врло су разочарани односом државе Србије према овако значајним православним институцијама. У земљама у којима живе сведоци су сасвим другачијег приступа државних органа и верника према Цркви. Несхватљиво је да богослови из дана у дан морају стрепети да ли ће сутра имати шта да једу и шта да обуку. Због тога ће Српски покрет обнове ових дана упутити проглас свим својим одборима широм света, којим ће их упознати са проблемима богословије у Београду и замолити их да помогну колико могу. Уверени смо да помоћ, као и до сада, неће изостати", рекао је Михајловић.

Да је стање у богословији београдској заиста критично најбоље сведоче богословски подруми у којима осим неколико каца киселог купуса од намирница готово да нема ничег више.

"Када у нашим подрумима нема ни зрна пшасуља, ни килограм кромпира то значи да нам је заиста дојорело до ноката. Сва је средстава што је сада распуст, па наших сто шездесет ученика нису овде. Ових дана упутили смо молбу градским властима да нам из њихових резерви пошаљу нешто намирница не би ли спремни дочекали друго полугодиште. Градска власт у Београду данас је наша једина нада да ћемо преживети ова тешка времена", истакао је ректор Дачић.

Несумњиво је да добра воља градских власти да помогну постоји али је већ сада извесно да ће им скромни градски буџет везати руке у покушају да богословију Светога Саве сами поставе на ноге. Због тога је потребна подршка свих оних свесних да су богословије темељ наше духовности, а да се од темеља кућа гради.

Апел за помоћ

На иницијативу и уз помоћ Скупштине града Београда богословија Светога Саве недавно је представљена и на Интернету. Овим путем упућен је и позив верницима, пријатељима Цркве и људима добре воље да у складу са својим могућностима богословију материјално помогну.

Динарски жирос рачун богословије Светога Саве у Београду отворен је у Беобанци. Број жирос рачуна је:

40811-620- 16 са позивом на број: 315-53-26

Девизни жирос рачун гласи:

SERBISCH - ORTODOXE DIOZESE FUR MITTELEUROPA

KONTO NR. 107 107 KREISSPARKASSE HILDESHEIM BLZ 259 501 36

Са напоменом - за богословију Светога Саве у Београду

Александар ИЛИЋ

У ново столеће британска Нова лабуристичка странка жели да искорачи својим Трећим путем. Није реч само о пуком компромису између деснице и левице, већ о политици ослобођеној од превазиђених идеологија, која преузима основне вредности центра и левог центра, да би их остварила у данашњем свету, изложеном значајним социјалним и економским променама.

Очекује нас решавање далекосежних задатака: глобализација тржишта, сиромаштво и социјална изопштеност, раст криминала, распад породица, промењена улога жена у друштву, револуција технологија и света рада, нерасположење грађана у односу на политику и знањем за дубљим демократским реформама; затим, низ проблема који се тичу животне средине и безбедности, чије решавање изискује међународну сарадњу.

Грађани захтевају политичку снагу, способну да одигра водећу улогу, која би умела да им

Либерали и социјалисти

Када је у двадесетим годинама овог столећа Карл Кауцки сабрао своје критике лењинизма у малу, али значајну књигу "Бољшевизам у слепој улици", почело је велико одвајање европских социјалиста од тоталитаризма. Кауцки је међу првима увидео да једностраначки систем води у политичко, економско и морално пропадање. Оно што Кауцки и легије социјалиста после њега, чак и оне демократски настројене, нису увидели јесте чињеница да демократске установе нису довољне да обезбеде политичке слободе и економски напредак. Темелј на коме се граде демократске установе мора бити приватна својина као доминантни облик својине - уз тачно одређивање других својинских форми. Конзервативни либерали ће чак рећи да је приватна својина важнија од демократских уставова - Франкова Шпанија, Салазаров Португал, грчки пуковници, Пиночеве Чиле показали су да ограничења политичких слобода могу бити пролазна и релативно лако уклоњива, ако је очуван темелј слободног друштва, а то је приватна својина.

Био је то Бад Годесбершки програм немачке социјалдемократије који је истакао значај приватне својине и предузетништва и тако отворио пут дуготрајном успону немачке социјалдемократије, обележеном именима Вилија Бранта и, нарочито, Хелмута Шмита. Упркос оштрим конкурентским политичким борбама, у самом темелју су се немачки хришћански демократи и социјалдемократе сложили око овог најважнијег питања политичког и економског живота у модерном друштву.

У том смислу појава Нове лабуристичке странке и Тонија Блера не представља новину. Колективистички, синдикалистички настројени енглески лабуристи, са увек јаким тежњама ка национализацијама и расипању, нашли су у Тонију Блеру и екипи која га окружује модерну варијанту социјалдемократије, блиску немачком моделу. Чланак Тонија Блера који објављујемо све то јасно илуструје - ма колико, на жалост, био далек од размишљања наше данашње или уморне и окоштале или тек сентименталне левице.

Друштво за следеће столеће

назначи како да се прилагоде и како да добро живе, како да стварају стабилан и безбедан животни стил у свету који се брзо мења.

ПРИЗНАТЕ ВРЕДНОСТИ ЛЕВОГ ЦЕНТРА

Људи у већини деле традиционалне вредности левог центра: солидарност, социјалну праведност, одговорност и једнаке шансе. У исто време, свесни су да се треба одвојити од изветрелих идеологија старе левице - њеиог заступања строге државне контроле, високих пореза и камата за произвођаче; исто као и од начела *laissez-faire* нове деснице која плоди себични индивидуализам и уверење да ће слободно тржиште само решити све проблеме.

Трећи пут је нови искорак левог центра. За левицу двадесетог века била су карактеристичне две струје: фундаменталистичка, која је исповедала самосврховити државну контролу, и умерена, која је такође допуштала тај принцип, али је била спремнија за компромисе. Трећи пут поново вреднује ова гледишта и користи виталну снагу дав мисаоне струје левог центра - демократског социјализма и либерализма, чији је разлаз у овом веку озбиљно угрозио напредну политику на целом Западу.

Као и у прошлости, стара левица и нова десница имају у Европи различите облике. Не постоји јединствен програм за Трећи пут. Ипак, све напредне европске странке деле исте вредности и сви се развијамо тако да бисмо се могли суочити са новим задацима.

ЗАСТАРЕЛЕ ПРЕДРАСУДЕ

Енглеска Лабуристичка странка која је многе године довела у опозицији, била је несправедно означена као заступник државних интереса и национализација, за странку која одбацује предузетништво, сувише меку у борби против криминала, без интереса за проблеме обичних породица, која подлеже групама за притисак и потпомаже неограничено повећање пореза и јавних трошкова.

Поред тога, посматрали су нас као на рђаве управљаче јавним службама, који лавирају између синдиката и предузетника и не воде рачуна о проблемима избора и квалитета. Десници је полазило за руком да прикаже као свеопшти лек приватизацију и слободно тржиште.

Тако је настао лажни сукоб између права и одговорности, саосећања и амбиције, јавног и приватног сектора, економије предузећа и борбе против сиромаштва и изопштености. Нова лабуристичка странка се усмерава ка будућности и хоће да оствари своје предности на другачији начин. За сада смо на самом почетку и учимо у ходу, али то не значи да већ нисмо почели да практикујемо политику Трећег пута.

У економији не остварујемо ни либерализам, ни државну контролу. Задатак владе је да подупири макроекономску стабилност, да што тачније одређује пореску праксу и политику социјалне помоћи, које наглашавају независност наспрот несамосталности. Помагање грађанима да се што боље реализују у свету рада, а то и тиме што ће подизати квалитет школства и инфраструктуре. Хоће да помогне предузетништву, нарочито перспективној индустрији која користи нова знања. Поносни смо на то што нас подржавају како синдикати, тако и предузетници.

Сматрамо да је образовање апсолутни приоритет. Подићи ниво школства представља

кључни задатак, ако хоћемо да будемо међународно успешни и да представљамо друштво спремно за будућност. У радикалну школску реформу биле су уложене велике инвестиције, а циљеви су јасни. Енергично ћемо интервенирати у случајевима нефункционисања школа, а циљ је да свим грађанима обезбедимо основна знања потребна за рад, уз настојање да претежна већина наших становника стекне више образовање и боље квалификације.

УЛАЗНИЦА ЗА ТРЖИШТЕ РАДА

У политици запошљавања и welfare -а Трећи пут означава такву реформу социјалне помоћи да она где год је то могуће постане улазница за тржиште рада. Доноси истовремено помоћ у запошљавању и једнаке шансе, снижавање пореза и трошкова, који су спречавали стварање нових радних места.

Трећи пут хоће да нађе равнотежу између права и дужности не само реформом система социјалне помоћи, већ и строжим односом према криминалу младих, с нагласком на улози и дужности родитеља. У исто време, формирамо нову политику помоћи породицама која ће узимати у обзир потребе деце и помагати пре свега слабијим породицама, у циљу ефикаснијег усклађивања породичних и радних дужности. Трећи пут значи и обнављање демократије и поверења у политику. Нова лабуристичка странка допринела је новој подели власти у Уједињеном краљевству: Северна Ирска добила је демократски изабран парламент, рачуна се и са добрим исходом избора за шкотски и велшки парламент. Избор новог градоначелника Лондона је један од најзначајнијих корака ка обновни месне самоуправе.

И сама влада ће морати да докаже способност да се обнавља и прилагођава захтевима нове епохе. Разне владе су у току овог столећа припремиле сва оруђа неопходна за управљање економијом, за давање социјалне помоћи, за изградњу станова и чак за вођење ратова и лету човека на Месец. Ипак, сада ћемо морати да се научимо решавању нових задатака: сарадњи са приватним и доброволним сектором, подели одговорности, реаговању на захтеве све строже јавности, трагању за новим формама међународне сарадње.

НАПРЕДАК И ПРАВЕДНОСТ

На међународном нивоу су се уместо познатих проблема хладног рата појавиле опасности организованог злочина, тероризма, дроге и уништавања животне средине чије решавање изискује нове, ефикасне форме међународне кооперације.

Подржавамо сарадњу, али не одбацујемо патриотизам. Нова лабуристичка странка жели снажну и децентрализовану Европу, отворену у правцу Истока, која ће ефикасно решавати проблеме који превазилазе националне границе, али интеграцију намеравамо да прихватимо само тамо где је то неопходно.

Такав је наш Трећи пут. Представља нов спој између напретка и праведности, нову осовину која се шири тако да обухвати и оне који су делили наше вредности, али су сумњали у нашу способност да их остваримо.

Ако будемо одважни, можемо поштовати нашу историју а да се при том не обавезујемо прошлости, у стварању динамичног социјалдемократског друштва за двадесет и прво столеће.

Љубчо и Циле у потрази за милијардом

На парламентарним изборима за македонско Собрание, одржаним почетком прошле године, наши јужни суседи променили су власт гласајући већински за коалицију "За промене" - ВМРО-ДПМНЕ и Демократске алтернативе. Лидери ових странака Љубчо Георгијевски и Васил Тупурковски, након формирања и успешне шездесетодневне рада владе, кренули су у испуњење најважније предизборне обећања - ирива милијарде долара међународне помоћи

Миодраг ЈАКШИЋ

Потекла 1998. година Македонцима је донела нову, несоцијалистичку власт. Резултати избора донели су велику, тријумфалну победу коалицији "За Промене", - ВМРО-ДПМНЕ и Демократске алтернативе и неславан крај и силазак са власти Бранка Црвенковског и његовог СДСМ-а. Лидери ВМРО-ДПМНЕ Љубчо Георгијевски и ДА Васил Тупурковски не да су постали личности дана већ и највеће звезде прошле године. Све насловне стране и ударни чланци и данас, два месеца након формирања нове владе, посвећени су овој двојци политичара. За човека године у готово свим анкетама изабран је нови македонски премијер Љубчо Георгијевски. Овај тридесеттворогодишњи Скопљанац политиком се бави од краја осемдесетих година када је, док је студирао компаративну књижевност на скопском универзитету, држао ватрене говоре право македонског националисте. Имао је тада дугу црну косу, говорио је као поета, убедљиво и часно,

ЉУБЧО
ГЕОРГИЈЕВСКИ

са вером и великим и нескривеним оптимизмом. Када се Македонија одвојила 1990. од југословенске федерације, Љубчо је у томе чину видео и почетак остваривања и сопствених визија и креће у озбиљно бављење политиком. На првом конгресу новостворене партије ВМРО, на опште изненађење јавности, тада двадесетчетворогодишњи Георгијевски бива изабран за председника у конкуренцији познатих македонских интелектуалаца и јавних личности. Од тада до данашњих дана Љубчо успешно кормилари овом партијом и без обзира на силна цепања и преврате доводи је до владајућих структура. Партија је имала много тешких искушења, пораза од искуснијих противника и подвала од лажних савезника али и лоших сопствених политичких процена, но чврста дисциплина коју је Георгијевски увео у унутарпартијске органе успешно је временом слагала победнички мозаик. Наравно, сада то више није онај успавани револуционар са националистичком реториком, који је наступао у стилу " Све ћемо да их срушимо!", који је организовао огромне бучне демонстрације забрињавајући и међународне факторе који су подржавали умерену струју Кире Глигорова, већ одмерен, достојанствен и државнички смирен господин са осмехом на лицу и порукама о европеизацији Македоније и општој реформи целог система.

"ЦИЛЕТОВА МИЛИЈАРДА"

Главне тачке његове политике су залагање за отворену, демонополизовану, приватну и профитабилну тржишну привреду, за велике иностране инвестиције, позитивна сарадња са суседима, а као најзначајнији и најсмелији потези - и сарадња са НАТО пактом и Европском унијом. Многи процењују да овако либерални и модерни погледи младом премијеру могу заправо да буду главни проблеми и опасности, пре свега у конзервативној политичкој структури у сопственој партији као и у редовима новог коалиционог партнера. "Идеја позитивне енергије сарадње са суседима остаће наше трајно опредељење, и поред тога што очекујемо и доста проблема", самоуверен је Георгијевски. "Средином јануара имаћу сусрет са премијером Албаније и верујем да ћемо створити добре односе између наше две земље. Исто тако, оно што је значајно за односе са СРЈ, поред малог захлађења због стационарања НАТО снага у Македонији, јесу добри сигнали Београда и успешни договори нашег министра трговине са српском владом и кон-

кретни резултати у домену економије". Година која је управо почела за Љубча Георгијевског из много разлога, дакле, биће пуна искушења.

Ова за нас неразумљива крилатица је најпопуларнија изрека међу Македонцима а значи политичко обећање Васила Тупурковског-Цилета, изречено у току изборне кампање, да ће за годину дана у Македонију донети милијарду долара страног капитала. Да је у изборној кампањи све дозвољено давно је позната ствар али овако крупно обећање изречено од стране искусног политичког вука било је главна мета Василових противника и комплетна њихова кампања била је усмерена ка исмевању и изругивању ове изјаве. И упедали су се. Уместо да су износили свој програм само су нападали Тупурковског. Народ је поверовао Цилету и овај је заједно са Георгијевским данас најзначајнији шраф македонског државничког апарата. Да "Цилетова милијарда" није била само пука предизборна шала нова влада је доказала већ на првом кораку оснивањем Агенције за обнову и развој Републике Македоније која ће се бавити искључиво овим проблемом, приливом милијарде долара у македонску државну касу, а на чијем је челу управо сам Васил Тупурковски. Да је ствар заиста озбиљна говори податак да је Тупурковски одбио било који други, већи државни положај, па и само место министра иностраних послова зарад испуњења свог "милијардерског" циља. "Агенција је основана да би омогућила бржу комуникацију страних субјеката спремних да улажу у македонску привреду са владом али да им се у потпуности гарантују њихова улагања јер ће влада бити самостална модерна фирма одговорна искључиво македонској влади" - каже Васил Тупурковски и наставља: "Грађани ће бити редовно информисани о раду Агенције и увек ће правремено имати увид у њен рад као и у све њене рачуне. Моје обећање које сам дао у вези милијарде долара је озбиљно и ја сам већ кренуо у потрагу за првим средствима". Обавеза и задатак по многима неостварив.

Иначе Васил Тупурковски се на македонску политичку сцену вратио тек у марту ове године када је формирао своју партију - Демократску алтернативу. Памтимо га као члана, представника Македоније, у последњем Председништву СФРЈ, који је до задњег часа покушавао да нађе политичко решење, без рата и крви, у тадашњој надолазећој југословенској кризи. По одвајању Македоније Тупурковски је био председник Македонског олимпијског комитета и то му је била једина јавна функција коју је обављао, али је увек био "ту негде" присутан, сасвим довољно да у јавности остане неоспорни политички ауторитет од угледа. Да је спретан и паметан

■ **ВАСИЛ ТУПУРКОВСКИ**

показао је и потезом да од оснивања своје партије није прошло ни пола године а већ је на власти. Амбиције Тупурковског, нарочито ако успе да испуни своје предизборно обећање, свакако су веће од директорске фотеле Агенције за обнову и развој, а ако је судити по јавном мњењу али и политичким аналитичарима он је један од највећих кандидата и за Председника Македоније.

ЛОША ГОДИНА КИРЕ ГЛИГОРОВА

Киро Глигоров, македонски председник, преживео је једну, чини се, нешто слабију председничку годину, пре свега због скандала изазваног његовом наводно љубавном везом са младом саветницом из његовог кабинета. Случај је био посебно сензационалан јер га је на светлост дана новинарима обнародовала Кирина љубоморна супруга Нада. Касније је скандал демантован, но новинари су остали код својих тврдњи, код чињеница које су, како кажу, чули својим ушима. За најлошији потез председника Македоније оцењује се, ипак, онај када је у јеку предизборне кампање отворено подржао тада владајућу СДСМ, и тиме нарушио своју наводну непристрасност, партијску неопредељеност али и лични председнички кредибилитет. Година 1999. је у Македонији и изборна за место председника државе. По свим најавама Глигоров се вице неће канди-

довати али и да се кандидује чини се да су му шансе веома мале посебно због велике популарност владајућег двојца Георгијевски-Тупурковски. Донедавно владајући Социјалдемократски савез Македоније проживљава своје најтеже дане од оснивања. Након катастрофалног пораза на изборима овој партији, наследнику македонске комунистичке партије, следи и бурно унутар страначко спремање а по неким најавама и велики расцеп. Наиме, постоје две потпуно супротстављене стране које предводе с једне стране Бранко Црвенковски, садашњи председник партије и бивши премијер, и Тито Петковски, потпредседник странке и бивши Председник Собрања, са друге. Црвенковски који је водио комплетну изборну кампању и неславно прошао, нашао се на оштром удару критика партијских другова између осталог због тога што је на већину предизборних митинга долазио пијан!? Познаваоци прилика у овој партији тврде да ће, у случају да не дође до споразума, победу у унутарстраначкој борби однети струја Тита Петковског.

КО ЈЕ ПРОТИВНИК НОВОГ СВЕТСКОГ ПОРЕТКА?

Македонска јавност се, уосталом као и наша, бави питањима лоше опште економске ситуације у земљи, али је праву узбуну и прави дипломатски и међудржавни скандал у сваку македонску кућу унео грчки министар иностраних послова Теодорос Пангалос. Овај грчки дипломата је на званичној конференцији на штампу после сусрета са македонским званичницима изјавио да у Грчкој Македонци не постоје а на потпитање новинара да Македонци имају чак и своју партију тамо Пангалос је одбрусио: "То је само мала група хомосексуалаца!". Бука око овог предновогодишњег скандала још се није стишала а званично Скопље је послало и протест Атини због изјаве свог министра. Један од духовитијих текстова у престижном македонском двонедељнику Форум бави се питањем Новог светског поретка. На прво место најжешћих противника Новог светског поретка уводничар овог листа ставио је Војислава Шешеља па затим Кастра, Садама, Жириновског, талибане и друге. Од духовите приче о Новом светском поретку, преко Пангалоса, до трке за милијардом долара иностраног капитала Македонци проводе дане са просечном платом од око 250 немачких марака, новим-старим националним песмама, јаким патриотским осећањима и са веома мало емоција према бившој држави - Југославији.

ГОРАН СУЛТАНОВИЋ, ГЛУМАЦ И УПРАВНИК БЕОГРАДСКОГ ДРАМСКОГ ПОЗОРИШТА

Позоришне илузије, борба непрестана

"Знам да ми нисмо једини и да свим позориштима треба помоћи, али једноставно морамо покушати да заједнички спасамо душу једне генерације, која је начинила море илузија и протеклих педесет година, да будућим генерацијама оставимо бар неке елементарне претпоставке за супротивљавање срачунатом кичу и шунду који нас данас дави."

▲ Александар ЦВЕТКОВИЋ

Недавно сте постављени за новог директора Београдског драмског позоришта, које је у протеклих неколико година међу градским институцијама културе постало безмало синоним за трзавице праћене јавним скандалима и честим сменама на његовом челу. Шта сте затекли у свом позоришту, јер не долазите "са стране", на дан ступања на дужност?

Ја сам у овом позоришту преко тридесет година и нисам уочио ништа друго осим онога што сам знао и раније, једино што ми је сада омогућен детаљнији увид у неке ствари које су опадале под, како се то данас каже, "пословне тајне". Међутим, ни ту нисам затекао ништа што би ме обрадовало. У праву сте, ово је позориште не само у протекле две-три године, већ један дужи период такво какво јесте. Сигурно је да не постоји један једини узрок и кривац за то што се дешава у Београдском драмском позоришту. Мислим да је кривца и на људима који су водили ово позориште и на онима који су сада запослени у Београдском драмском, а део кривице сносе и досадашње градске владе... У принципу, када постоји један велики проблем он се лакше разреши него када постоји хиљаду проблема, који можда сваки понаособ нису капитални али стварају то стање које се назива конфузијом. Ја сам знао шта ме чека и врло свесно сам ушао у тај дуел са мојим позориштем и са самим собом. Али, да не осећам енергију и код себе и код својих колега ја се тог посла не бих прихватио. Не волим и нећу да дајем обећања али се најискреније надам да ћу уз помоћ својих колега, тачније да ћемо сви заједно пронаћи довољно снаге и енергетских извора да попалимо наше

"моторе" и направимо боље позориште него што је оно сада.

Раније се често могло чути да је и културу захватио мутирави вирус самоуправљања, због чега је трпео њен стваралачки део, али и они којима је то стваралаштво било намењено. На примеру српског позоришта то се манифестовало напуштањем недовршених пројеката од стране његових главних носилаца, отказивање представа у зениту њихове популарности, најавама штрајка глумаца и слично. Има ли још тог тињајућег незадовољства међу позоришним уметницима и колико сами управници могу ту да помогну?

Незадовољство увек проистиче из одређених узрока. Ако се испољава из чистог хира и беса, оно је наравно неоправдано, али ако то незадовољство изазива немогућност да човек живи од посла за који је школован и који ради, то је нешто сасвим друго. И штрајкови глумаца који су најављивани одржавају ту чињеницу. Знамо ми да читава привреда живи од примања из маја, са "топлим оброком" из јуна, међутим, у данашње време је стварно невазпитано очекивати да неко ради било који посао за надокнаду од 60-70 марака месечно, и при том да ни тај новац не добија на време. У таквим околностима незадовољство људи се просто подразумева. Међутим, чим позориште, па и Београдско драмско, добије нешто мало новца па му се омогући да живи (а оно живи само када ради) да се бави својом продукцијом, незадовољства се заборављају. Али, ако нема ни толико средстава, па вам секу телефон, па ЕПС прети да ће вам укинути струју због дуга од осам хиљада динара (а сви знамо да привреда ове земље дугује осам милијарди динара, и то нико не помиње) и то у позоришту где плате

не прелазе 150-200 марака, онда се стара незадовољства поново јављају.

Како сте Ви схватили свој превасходни задатак, па самим тим како процењујете своје шансе у "налицању" пара за представе и плате запослених и, с друге стране, подизању квалитета репертоара?

Што се мене тиче, имам довољно енергије и решио сам да један део свог живота, без остатка, потрошим на Београдско драмско позориште. Али, уколико не будем успео сам да обезбедим подршку, заиграју и на ту карту да своје колеге и сараднике, па и неке од мојих другова на положајима (ја на моју велику радост не припадам ниједној партији ни политичкој структури, иако нисам аполитичан човек) приволим да искористе лична познанства међу људима који брину о култури и поможу Београдском драмском позоришту. Знам да ми нисмо једини и да свим позориштима треба помоћи, али једноставно морамо покушати да заједнички спасамо душу једне генерације, која је начинила море глупости у протеклих педесет година, да будућим генерацијама оставимо бар неке елементарне претпоставке за супротивљавање срачунатом кичу и шунду који нас данас дави.

Каку би, према Вашем концепту, жанровску физиономију и посебност требало да има Београдско драмско, у односу на остала позоришта у главном граду?

Сигурно је најважније и најпрече питање једног театра његов репертоар. Али, има још неодложних послова које морам да обавим, с обзиром да сам тек месец дана на месту управника, а питањем репертоара позабавићу се негде у мају месецу, када се буде правно план за наредну позоришну сезону. Богу хвала, ми до тада имамо две планиране премијере, а можда успемо да спремимо још две, једну на малој и једну на великој сцени. Међутим, чини ми се да у овом тренутку у Београду не постоји ниједно позориште које има нешто што се зове жанр и репертоарска политика, већ да сви играју све. У ситуацији у каквој је Београдско драмско, чјији је углед озбиљно пољуљан последњу деценију и више, намеравам да коопултујем све који су талентовани, паметни и вредни, да направимо такав репертоар који ће вратити публику у нашу салу. А уверен сам да је у времену када нас од раних јутарњих сати бомбардују злим вестима народу потребно и мало смеха и мелодраме - иако одувек као жанра презиремо од стране људи који стално маштају о "модерном театру". Ми можемо и треба да се бавимо свим и свачим што кореспондира са нашим животима, у првој сезони и без чврсте репертоарске концепције, али нечим што ће у сваком случају својим квалитетом и тематиком поново привући публику.

ВОЛИМ СВОЈУ НАЦИЈУ

На месту директора позоришта у Београду тренутно се поред Вас налази још двоје глумаца, Светозар Цветковић и "Атељеу 212" и Светислав Гончић у "Театру Т", а такође је и градски секретар за културу глумица Љиљана Благојевић. Чиме објашњавате ту амбицију својих колега да се опробају изван свог непосредног професионалног домена и шта је за Вас представљало мотив и уверење да можете да радите тај посао?

Ја то не бих назвао амбицијом. Можда пре петнаест-двадесет година, када је рад у култури био важна ставка за напредовање појединца у политичкој каријери и када је колико-толико било пара, па је и позориште као и остале ин-

ституције било заштићено, онда су се људи лакше прихватили тог посла. Али, оног момента када је култура престала да буде политички престала да буде интересантна, мало ко је био спреман да се бави сизифовим послом. Тада су тих функција почели да се прихватају људи који воле позориште, живе од њега и цео су свој живот посветили позоришту. Мој мотив објашњавају следеће чињенице: у ово позориште дошао сам 1969. године као статиста, рођен сам у овом крају Београда и сматрам потпуно природним да као један од старијих и по годинама живота и по стажу у мом позоришту покушам да са осталима који имају исту жељу унапредим квалитет рада ове куће.

Средином конфузних осамдесетих, када се тек рађало ово "чудо" које чини нашу свакодневицу, отворено сте се декларисали против надришег лудила. Да будем конкретан, у исто време док су уметници углавном избегавали да се изјашњавају о политици и учествују у њој, Ви сте се изабрали своју страну, казујући драмске текстове на протестним вечерима поводом забране "Студента", као првој отвореној најави "идејне диференцијације" у Србији, од Осме седнице и свега касније вишегог. Какве је то последице оставило на даљи ток Ваше каријере, јер може се претпоставити да Вас је то одвело на свакојаке "црне листе", карактеристичне за то раздобље?

Не само у том периоду, одувек су људи који држе монопол на телевизију, кланови по београдским позориштима, имали те своје "црне листе". И није ми било ни први а вероватно ни последњи пут да се нађем на нечијој "црној листи". Ја, међутим, немам више времена да се бавим њима зато што не знам колико ми је Бог дао још корака да направим у животу. И за то време док сам био на нечијим "црним листама", ја сам проналазио начина да радим свој посао, и читав свој живот живим и зарађујем бавећи се својим послом. Када није било за мене посла у Београду, ишао сам у Црну Гору, када га није било у Црној Гори, ишао сам по такозваној српској провинцији, када није било места у позоришту учествовао сам на поетским вечерима у финијим клубовима... Тако сам увек налазио начина, јер неко "од горе" све то гледа и давао ми је шансу да зарадим за живот. А свако ко се бави позориштем зна да од тога не може стећи капитал нити обезбедити себи неку мирнију старост. Јер, бар деведесет посто глумаца у овој земљи мора да заради три или четири своја лична дохотка у матичном позоришту, да би преживели - то је чињеница.

У принципу, ја сам човек који је против сваког зла. Не налазећи било какву политичку конотацију у том свом ставу, већ чисто људску и београдску, ја сам тамо учествовао и говорио то што сам говорио, а то и данас мислим. Зато што сам једноставно човек који воли своју нацију и своју веру али поштује свачију. Тако сам учио и васпитавао, да онај који не поштује туђе не поштује ни своје. Докле год живим и радим трудићу се да никог не повредим због његове припадности другој нацији или вери.

НЕ КОМЕНТАРИШЕМ ПОЛИТИЧКЕ СТАВОВЕ

Касније је ушло у моду да уметници, па и глумци, изнесе своје политичке ставове и истичу се у оштрим критикама режима, чак се ваглатавало да је то морална обавеза сваког појединца, у складу са могућностима. Који је Ваш данашњи однос према бављењу политиком, наравно оних којима то није позив, да не кажем и основно животну одређење?

Ту нема много дилеме, у позадини је чист ћар и то сви знају. Међутим, ми смо заменили неке елементарне људске и моралне квалитете које је овај народ генерално одувек имао, без обзира под којим режимом живео. Одувек се знало шта је срамота. Ми смо данас поново доживели оно што је Дис написао у "Нашим данима", пре сто година. И ти су се појединци, из чистог ћара, претворили су у политичаре. Нећу уопште да коментаришем њихове политичке ставове јер сумњам у њихове политичке идеје и идеале, али ми страшно смета што се данас политичка несллагања претварају у лични сукоб и зло. И то је доказ да ми нисмо ни зачеприли по демократији, ако она уопште постоји. Елементарно је, што ћемо кад-тад схватити, да морамо да живимо и радимо једни поред других, без обзира на различите политичке ставове које заступамо. И само ћемо делом моћи да докажемо да ли смо били у праву или нисмо.

Какве утиске носите са снимања филма "Нож", насталом по литерарном предлошку истоименог романа Вука Драшковића, и када се може очекивати да се ово остварење од кога аутори много очекују, појави пред публиком?

На жалост, у том филму ја сам имао јако малу улогу и провео сам свега један дан на снимању, па немам више сазнања о томе. Сматрао сам да је моја дужност као глумца да прихватим ту улогу и било ми је част да се нађем у екипи глумаца која реализује један такав пројекат. Други, можда помало и баналан мотив, јесте тај што сам ја у Требињу служио војни рок. Требиње је мало место, ја сам неких три-четири месеца живео са тим људима и остали

су ми у јако пријатној успомени, а када се заратило нисам имао прилике да одлазим тамо, па сам искористио ову прилику да видим своје старе другаре и град који волим.

Када говорите о тој "светлијој прошлости", дознато је да се као уметник без много комплекса појављујете на различитим локалним скуповима по Београду. Колико Вам је тај интимистички, комшијски "штнмунг" помогао у грађењу ликова које сте тумачили?

Растао сам у чувеном београдском троуглу Чубура-Ђерам-Црвени крст и цео сам живот провео у том крају, па се и његова атмосфера свакако одразила на мој рад. То је крај талентованих и успешних људи у најразличитијим доменама, али и део Београда у коме се посебна пажња одувек поклањала добрим комшијским односима, где су људи износили шамлице испред кућа и пили кафу заједно. Ту сте имали читаву лепезу занимљивих ликова тако да сам ја, када бих добио неки глумачки задатак, увек прво прочепркао по сећању на људе из мог комшилука. Познавао сам доста оних старих београдских мангупа, што некада није означавало исто што и данас, па се осећам посебно привилегованим када ме моји другари, којих је жалост остало јако мало, позову на неко поетско вече, или било којим другим поводом, мене са Црвеног крста на, рецимо, "далеки" Вождовац. Та пажња ми говори да нисам узалуд потрошио своје педесет две године живљећи у овом граду, јер још има људи који се труде да одрже наш грађански, београдски дух, а то ми, верујте, више значи од било које глумачке награде.

Извештај из фрижидера

Јелена ЛЕНГОЛД

jelena-lengold@usa.net

На самом почетку, захвалност највреднијим читаоцима ове рубрике који су се јавили на горе наведену е-мејл адресу и послали своје занимљиве предлоге. Хвала Срђану, Ненаду, Алекси, Жарку... а остали, нека се истакну. Чекамо!

<http://www3.mcps.k12.md.us/sers/rsfay/magic/index.html>

За почетак, ево једног савршеног штоса! Ради се, наиме, о једном трику са картама, и духу који погађа ваше мисли и увек зна коју сте карту замислили. Ако не верујете, проверите... А ако вас буде занимало у чему је фазон, пиштите. Можда ћу и да вам кажем...

<http://www.umbra.com/room/room1.html>

Још нешто што ће вас забавити. Један прилично интересантан психо-тест, за који вам је потребно само знање енглеског језика и неколико минута времена. Резултати које ћете добити, могли би и да вас изненаде....

<http://www.bibliomania.com/index.html>

"Библиоманија" је један апсолутно савршен сајт за све оне који воле књиге и желе да читају многе познате ауторе у оригиналу. На овом сајту можете наћи бројне прозне, поетске књиге, биографије, научне радове, књиге из области економије, и много што-шта друго... Можете их читати, разгледати, преснимити, или чак одштампати и правити своју библиотеку. Заступљена су многа најпознатија класична имена из литературе, као што је Волт Витман, Вилијем Блејк, Џејмс Џојс, Артур Конан Дојл, Д.Х.Лоренс, Сомерсет Мом, Џозеф Конрад, Марк Твен, Жил Верн, Џејн Остин... па све до Лава Толстоја, на енглеском језику, додуше. Одлична прилика да неке добре романе и поезију прочитамо у оригиналу. Предлажем, за почетак, "Влати траве" Волта Витмана.

<http://boards.solarianet.com/board.wex?boardset=srbija>

На овој адреси можете наћи симулацију домаћег сајбер-парламента. Како је познато да код нас сваки грађанин мисли да најбоље слаже састав фудбалске репрезентације, владе и бирачке комисије - неко се лукаво и духовито досетио да на нет-у отвори простор где би се ово знање могло и изложити. Српски сајбер-парламент је подељен по областима: унутрашња политика, економија, спољна политика, решења за будућност, сугестије и, најинтересантнији, под називом пауза. Пауза је симулација скупштинског ресторана где "министри" и "посланици" уз лагани доручак попут шкембића у сафту и главу у шкембету, размењују мишљења о актуелној ситуацији. Иако се на овом, још недовољно

познатом, сајту, за сада бележе понајвише духовитости, није искључено да би он могао да постане својеврсни мерач расположења јавног мњења. Логично је претпоставити да ће сајт бити и посећенији и интересантнији у предизборним ситуацијама.

<http://www.geocities.com/SoHo/2439/quote.htm>

Ево дивног сајта за песимисте! Ако су вам, којим случајем, досадили већ постојећи и добро познати разлози због којих бисте могли свој живот да сматрате бесмисленим, овај сајт је идеалан начин да себи упропастите дан. Ево неких од реченица које овде можете наћи: "Проблем са песимистима је то што су они увек у праву", или: "Супротно усталеном мишљењу, живот је заиста као да сте бачени у постељу од ружа. Осећате мирис ружа, али вас боде трње." А има и оваких: "Смрт се не може спречити. Само одложити." Нећу баш да вам покварим читаво задовољство. Нешто прочитајте и сами.

<http://www.onlinesurgery.com/>

Уз ризик да ме неко оптужи како сам данас заиста морбидно расположена, ево и адресе на којој можете уживо, преко нет-а, пратити разне хируршке операције. Можете бирати коју врсту операције хоћете да гледате, а такође и да "прочепркате" по биографијама најпознатијих светских хирурга. Ту су наравно и многи корисни савети о естетској хирургији. Ако ништа друго, овај сајт могао би да буде занимљив студентима медицине.

http://science.nasa.gov/newhome/headlines/ast18dec98_1.htm

Они који прате ову рубрику знају да се често појављују сајтови везани космос и ас-

трономију. Овај пут у питању је новопостављени сајт НАСА-е, који набраја најзначајније догађаје управо протекле 1998. године, из угла ове организације. Ради се наравно о највећим научним, космичким и астрономским достигнућима у протеклих 12 месеци.

<http://www.mrqe.com/lookup>

За оне који унапред желе да знају да ли вреди уопште одлазити у биоскоп и гледати неки филм... Сајт који садржи све, широм света, објављене филмске критике о продукцији која се последњих месеци врти у највећем броју земаља. Згодно место да се подробније информисете, како о томе како се који филм котира, а и да можда унапред прочитате каква вас врста изненађења очекује у биоскопу.

<http://hp.vector.co.jp/authors/VA013393/>

Нова година се може отпочети разним поспремањима, а сви заљубљеници компјутера неће пропустити ову прилику да у новој години и њихово "мезимче" има сасвим нови изглед. Ево адресе која ће вам у томе помоћи. Читаве тоне иконица, позадина, скринсејвера и свега осталог што ће учинити да ваш комп изгледа као нов!

<http://www.icepick.com/>

Алекс из Холандије је човек који је од свог дома направио праву сајбер-кућу! Повезао ју је са модемом, па је тако на улазним вратима камера која сваких десет минута шаље нову слику онога што се тамо догађа, фрижидер му је такође повезан са камером тако да можемо видети шта све Алекс једе ових дана, телефон му је повезан тако да можемо преслушати неколико последњих телефонских разговора, а све је праћено и статистикама у маниру типичног западног човека. Наравно, сасвим је друго питање зашто би нама уопште био занимљив живот или садржај фрижидера једног анонимног момка из Холандије, али - укуси су различити.

НОВЕ КЊИГЕ У ИЗДАЊУ "СРПСКЕ РЕЧИ"

ПРЕДРАГ ПЕЈИЋ СРБИ У МАУТХАУЗЕНУ

"Логорашка књижевност обележила је овај век у мери у којој је логорска стварност масовно, ужасно и срамно обележје истог тог века. Читаоцу се ова врста документарне литературе може учинити бескрајном траком истоврсних сведочења која изазивају мучнину па и неверицу упркос сазнању да су логори смрти беспрекорно функционисали као монструозни изум посувраћеног људског ума. На чињеницу масовних логора смрти човечанство се толико привикло да их је са историјске дистанце почело делити на боље и горе, као да уопште може бити нечег бо-

љег у идеји масовног уморства недужних људи.

Пејићево сведочење потресно је у својој једноставности, аутентичности и обилу података који дочаравају логорску свакодневницу као узорак пакла у коме је могућно опстати онима који успеју сачувати зрице наде у мору апсурда. Аутору чак полази за руком да у безмерју хаоса очу и неки систем и каква-таква правила, као што су рецимо специфична понашања различитих националних група у борби за голи опстанак". (из рецензије)

ЦЕНА 140 ДИНАРА

МИЛОРАД РОДИЋ ГРЛИЦЕ

Лирски звук Родићевих песама обузима читаоца као интегралан, модеран, дубоко личан али провокативан и на општем плану. Иза и изнад тог звука ствара се богат низ песничких слика раскошног колорита, а ове слике граде специфичну амбијенталну целину у којој станују час сетна и носталгична, час полетна и делатна мисао о кључним сегментима људске egzистенције. Мисао о љубави, нади, вери, скепси, мисао о пролазности и вечности.

Звуком, сликом и вишезначношћу нијансираних идеја о свету Милорад Родић заправо трага за смислом живота у коме емоције имају место и улогу можда битнију од рационалног поимања ствари и односа. Називима циклуса могло би се рећи овако: *Значења* постоје, *Присутији* их растварају, релативизују и објашњавају, а *Ојсене* их поново замагљују и враћају у свет варки, у простор чулних и умних метаморфоза.

"Грлице" тако постају и остају тријумф емоционалног виђења и прихватања живота и света. (из рецензије)

ЦЕНА 140 ДИНАРА

РАСТКО ЗАКИЋ "ПРИСТОЈНОСТ НАЛАЖЕ ДА СЕ ПОБУНИМО"

ЦЕНА 100 ДИНАРА

РАСТКО ЗАКИЋ "МИ НИСМО КРИВИ"

ЦЕНА 100 ДИНАРА

БОЈАН Б. ДИМИТРИЈЕВИЋ "ВАЉЕВСКИ РАВНОГОРЦИ"

ЦЕНА 160 ДИНАРА

Мр СРБАН БОРЂЕВИЋ "ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ"

ЦЕНА 120 ДИНАРА

СЛАВКО МАСЛАР

ЗАПИСИ ИЗ ГРАЂАНСКОГ РАТА 1941-1951...

СЛАВКО МАСЛАР "ЗАПИСИ ИЗ ГРАЂАНСКОГ РАТА 1941-1951..."

ЦЕНА 140 ДИНАРА

Књиге можете поручити поузећем на адресу "Српска реч", Вука Караџића 8, 11000 Београд. Попуст у редакцији 50%. Са истим попустом књиге можете купити и у књижари "Српска реч", на углу улица Змај Јовине и Чика Љубине у Београду

Љиљана ШОП

Тунис, особито ако се на првом кораку сретнете са његовим медитеранским, за туристе угланциним лицем, неће потврдити уобичајене, маштовите, књишке, филмске, научене представе о Африци, али је сигурно изузетан за први корак Европљанина да се са овим континентом упознаје постепено, безбедно, без шокова по организам и уврежене навике, а са довољно могућности да дах и дух Африке осети као физичку и духовну реалност. Ову за афричке појмове малу земљу (164.000 квадратних километара) доживела сам као врсту предворја у свеколика тајанства "црног континента", предворја које су географски положај и бурна историја танким али jakim нитима повезале са европским медитеранским устројством, пресудно битним како за видљиви изглед тако и за начин живота у савременом Тунису.

Ми смо склони да све своје мане и врлине, успехе и поразе, националне особине и менталитетне карактеристике објашњавамо положајем на ветрометини путева и борбом за опстанак на простору цивилизацијских укрштања и сукобљених интереса различитих народа. Врло сличну причу, једнако слојевиту и драматичну ако се дубоко зарони у прошлост и дух поднебља, казује и историја Туниса али он, чини ми се, данас не жури под трауматским оптерећењем ни даљом ни ближом прошлошћу на начин који би му угрожавао садашњост и компликовао будућност.

Наравно, туђи проблеми увек изгледају мањи и подношљивији и теже се уочавају од сопствених, а да би се нека земља иоле познавала ваљало би у њој живети. Најучљивији тунижански проблем јесте велики број сиромашних људи (данас Тунис има преко девет милиона становника) који се на различите начине довијају да преживе, како у великим градовима (Тунис, Сфакс, Габес, Сус, Керуан, Бизерта) тако и у пустињским насељима. Проблем дабоме није само туниски, а нарочито у последњој деценији постао је и наш у толикој мери да га посвуда можемо посматрати саучеснички, а нипошто са стварном или тобожњом европском надменошћу.

Тунижани су, наравно, поносни на своју четрдесеттворогодишњу самосталност и слободу од француских протектората, али када је прошао први жар рушилачког непријатељства према симболима француске цивилизације и културе, схваћена је и вредност утицаја и државне организације коју су овде донели Французи. На тој организацији заправо почива туниска свакодневница и то јој даје европски лик упркос свим локалним обележјима. И у најзабаченијим пустињским насељима лако се уочава пристojна зграда школе, поште, здравствене установе, поред обавезног - и свакако најдотеранијег здања - цамије. Тунижанска богомоља са својим стаменим, четвртастим минаретом архитектонски се разликује од турске, а излети програмом локалних туристичких агенција не

предвиђају посете овим верским објектима као што је то, рецимо, случај у Турској.

Тунис је апсолутно муслиманска земља (99% муслимани, 1% хришћани и Јевреји), али чак ни боравак за време рамаданског (рамазанског) поста не ускраћује иноверцима нормалан живот. Наравно, очигледно је да током дана домаћини не пију, не једу, не пуше, али гост може да упражњава све потребе и навике без устезања и прекорних погледа. Посуда, а нарочито у престоници, завесама су ограђени делови ресторана у којима, сакривени од погледа добрих верника, они који то нису ипак уживају у забрањеним пороцима. *Egare humanum est*, што би рекли они под чијом су владавином у давним временима ови простори били око четири века, упркос Ханибаловим невероватним операцијама и експедицијама у Другом пунском рату.

КАРТАГИНА ИЛИТИ ТУНИС - НЕКАД И САД

Нема у мојој и оближњим генерацијама гимназијалаца иоле заинтересованих за историју који није запамтио изреку римског војсковође, политичара, писца, сенатора Марка Порција Катона: *Ceterum censeo Carthaginem esse delendam* (Уосталом, мислим да Картагину ваља разорити). Али тек када се нађете на рушевинама феничанске Картагине и схватите шта је остало од величанствено утврђеног града који је утемељила легендарна феничанска принцеза из Тира, Елиза звана луталица, веза између Катонове политичке реторике и римске војне праксе указује се као савршена подударност између речи и дела. Остаци римске Картагине, која ће неком врстом историјске правде у односу на феничанску, али и због постојаности рушилачког нагона у људима,

Разгледница из Туниса

На месту двеју древних Картагина, феничанске и римске, њомно и мудро одабраном, осећање за реалност далеке прошлости нараста до ираница оишљивости. Али тада у реалност садашњице ирилично ирубо врате врло модерно оиремљени бројни чувари ириватности јосиодина Бен Алија, иредседника данашњеи Туниса.

такође бити уништена 697. године од Арапа, срећом су бројнији и очуванији. На пример, само оно што је остало од величанствених римских терми зауставља дах пред древним градитељским умећем. Кажу да се хиљаду људи истовремено могло купати у овим термама, а у модерној свести остаје поред истинског дивљења и чуђење са колико су естетске префињености негда прављена здања за јавну употребу.

На месту двеју древних Картагина, помно и мудро одабраним, осећање за реалност далеке прошлости нараста до граница опипљивости. Али тада у реалност садашњице прилично грубо врате врло модерно опремљени бројни чувари приватности господина Бен Алија, председника данашњег Туниса. Високим ѕидом опасан, наору-

жан чуварима обезбеђен, на пространом узвишењу са кога се пружа вероватно најлепши поглед на море, бели се тунишки бели двор, председничка палата ван домаћаја народа и било чијег радозналост погледа у владарска посла и ужитке. Узбудљива лепота картагинских рушевина заправо је под ногама савремених туниских владара, а упозорење да ни случајно не окренете објективе камера и фотоапарата према резиденцији, ни са поприличне удаљености, врло је озбиљно и ултимативно. Није узалуд Хабиб Бургиба био велики Брозов пријатељ.

Да председнички култ и данас итекако постоји, упркос чињеници да се Бен Али представља као демократско решење у туниском политичком животу, сведоче милиони портрета окачени и залепљени на свим могућим и немогућим местима широм земље, укључујући и зидове у срцу пустиње. Портрет је врло студиозно урађен, а на њему Бен Али некако чудно пружа руку самоме себи и прихвата је другом руком уз благ смешак. Нисам имала утисак да ово саморуковање симболише демократску ширину и пријатељску срдачност, што је сигурно био демагошки и програмски циљ ове позе. Пре некако изгледа као да председник задовољно трља руке због добро обављеног посла. Судаћи по резиденцији (која се види са следеће узвишице на којој се налази прелепо село Сиди Бусаид, типични узорак андалужанског стила, бело-плави аранжман окутан суцем), као и по министарским вилана у близини првог човека Туниса, посао је заиста добро обављен и врло уносан. Међутим, ни ово није само тунижански специјалитет, већ позната прича у бројним варијацијама.

Шпанци су Тунисом владали најкраће (четрдесетак година), али за тако мало времена саградили највише. Тако су неколицини туниских градова остале моћне зидине, куле и прелепи видици са њих, као сведочанство о шпанској намери да се овде укотве и одбране. Зидови су им били узалуд, али се у њима сачувао шпански градитељски дух који се претворило тунишку туристичку атракцију. Сиди Бусаид са својим оријентално нагизданим чајданицама и очаравајућим видицима на град и морску пучину, чувени је пример неостварених освајачких амбиција претворених у амбијенталну целину у којој поред трговачки расположених домаћина уживају белосветски путници намерници.

Савремени Тунис, метропола са милион и по становника, ничим не би фасцинирао да нема овог древног дела, заносних мозаика у националном музеју Бардо и китњастих француских грађевина попут зграде позоришта. Ипак, управо мешавина стилова, народа и култура даје му драг, а живост трговине (уз обавезно и театарно цељкање) у суковима, динамичност комуникације на свим језицима, поткрепљено темпераментом гестикулацијом, чини Тунис отвореном позорницом на којој има места за све. Док Картагином брује митови о боговима и славним историјским личностима, Тунис се прилагођава савременим митовима: у италијанској четврти Ла Гајет подсећају да је ту рођена Клаудија Кардинале, а пред хотелима напомињу да су ту одсели Мајкл Џексон, Жан Пол Белмондо... Какво време, такви и митови. Један од њих је наравно и

незаобилазна Авенија Хабиба Бургибе, жила куцавица административног, трговачког и туристичког Туниса данашњице.

ПУСТИЊА БЕЗ ФАТАМОРГАНА, ПА ИПАК...

Тамо где је зелен, Тунис је интензивно зелен (30 милиона стабала маслина, 5 милиона стабала палми, еукалиптуси који су се сасвим лепо примили уз средоземне путеве), једнако као што је у пустињским пространствима интензивно пуст. Прелазак из зеленог у жути Тунис постепено је али неумољив. Нама није лако замислити земљу са једном једином реком Меџерда која успева да се докопа мора и улива у њега а да не пресуши; све остале копнене воде су бујице које дођу и пресуше као да их није ни било. Слана језера су језера соли а не воде, а то што видите воду уместо соли један је од блажих облика чувене пустињске фатаморгана. Технолошка фатаморган је, међутим, бајковити хотел "Оаза ел Муради" у Дузи. Раскош у свему, а особито у води која пуни огромне базене и бројне каде у овом велелепном здању, док околу царују непрегледне пешчане дине у недоглед и шеткају питоме, стрљиве и непојмљиво издржљиве камиле, заиста делује као привиђење. Јахање камила вероватно је детињаст, типично туристички порив коме се разум може само подсмехнути а домородац смејати од срца, до суза, али овај је чин одиста доживљај за памћење. Упркос бучности шаролико туристичког каравана и чињеници да само окрзнете мрвицу у мору песка, ово јахање интензивира осећај безмерја простора и безмерја самоће, оне егзистенцијалне и вечне. Можда још само купање у океану изазива сличан осећај мајуности и осамелености у сучавању са елементарном снагом простора без ивица и промена. Једноличност као снага напросто сможди ум и емоције својом равнодушном логиком. Упркос свему што мислите да јесте или можете да budete, упркос значају и значају које себи придајете у обичним околностима, овде сте уистину тек зрно песка, кап у мору, тачка у недогледу, честица која (узалудно?) мисли. Пустинја не дозвољава да озбиљно мислите о себи. Гони да мислите о њој као о средишту, а да себе доживљавате као маргину и пуку случајност.

Берберско насеље Матмата изазива невелику да се и тако може живети: под земљом, у вечној потрази за водом, без струје, готово без ствари, са минимумом једноличне хране (кускус, брик). Принудни аскетизам није исто што и добровољни, али се у крајњој линији ваљда своди на исто, на нематеријални поглед на свет, на филозофију опстанка који је сам себи циљ. У берберском андерграунд "хотелу" купујем флашице пустињског пес-

ка са снажним осећањем да је то једина ствар коју одавде можете понети а да има смисла и да није узимање нечега од оних који немају ништа. Иако је реч о хотелу имам утисак да сви једу мало, не толико због необичног укуса хране колико због помисли да ћете домаћинима појести све што имају. Туризам је и иначе чудна и помало проблематична активност, а овде је тај осећај опипљивији него другде.

Најстарија и највећа оаза у Тозеру оставља ме равнодушном а да не разумем зашто. Да ли због видљивог система наводњавања, или због каравана кочија које иду заштртаном туристичком маршрутом, да ли због нападах продаваца датула код којих све кошта један динар, или због мршаваг, безубог урођеника који се прехранује тако што се због фотографисања невероватном брзином успиње на високу палму и силази с ње по цео боговетни дан?

Некадашњу престоницу Керуан памтићу по најагресивнијим трговцима у и иначе агресивном маниру тунижанске трговине. Смештен у моћним зидинама које изгледају као да ће се сваки час затворити за све што долази споља и прогутати вас заједно са вашом радозналошћу, збуњеношћу и умором од обиља утисака, овај град живи неким својим животом и темпом у коме вероватно траје и сећање на некадашњу важност а садашњу скрајнутост у односу на Тунис, Бизерту, Сус, Хамамет. Отуда ваљда и некаква љута жилавост његових становника који странце доживљавају као чудеке који ту морају оставити нешто пара и однети нешто обичне робе какве има и другде широм земље. Утисак о дивљини ублажио је солидан музеј, рецимо етнографски, смештен у раскошној оријенталној вили која је музеј и сама собом, расан примерак раскошне оријенталне архитектуре турскога типа. Како је негда било - изузетно је представљено у музеју, како је сада - живописно се види на улицама, у претрпаним суковима.

Утисци се преплићу, мешају и потиру баш као и различите цивилизације, културе, боје коже и очију, стапајући се у шаролико многогласје. Монументални колосеум у Ел Цеуму, питома Махарес на мору са расејаним скулптурама које остају после летњих фестивала вајарске уметности, Сус раскриљен између древне тврђаве, европски уре Беног центра и отвореног мора, љупка лука Порт ел Кантаун у којој се смењују модерне јахте са древним бродовима старинскога лика који би били лепо да не обилују кичерозним детаљима извајаних ратника, гусара, сирена, Хамамет као прва туристичка оаза и њердан безбројних хотела и помешаних стилова, типични сувенири: бочице за парфем, камиле, предмети од малиновог дрвета, тамтамови, кожа, сребро, песак, галабије, тунижанске капе и мараме...

Ретка сличност са нама: национална валута је динар. Разлика: динар је врло стабилан, црног курса нема, нити куповине за девизе, а вредност му је поприлична: 64 ДТ за 100 ДЕМ, 106 ДТ за 100 долара. Дакле, истине ради, нашу валуту бисмо у поређењу са туниским динаром слободно могли назвати динарчић. Вешти и превејани туниски трговци то очигледно добро знају.

Избјеглице из Хрватске и бивше РСК још не знају шта им доноси Нова 1999. година, па ни оне наредне, које ће се као и прошле, у трајању егзодуса низати једна за другом. Сви одговорни ћуте и типују на вријеме које је до сада доносило само појединачне и колективне несреће српском народу који је протјеран и понижен. Несретницима преостаје да се сјећају, да сањају, да очекују милост моћника или неко своје слободно самоорганизовање, да им се врати достојанство човјека, приватна имовина, а за већину њих и вјековни завичаји.

Академик Добрица Ћосић је дао дијагнозу наше несреће: "Наше доба није имало људе". Када су у питању РСК и РС основни терет пада на њихова бивша водства, првих због свађа око неосвојене власти и недораслости за умијећа могућег, а других што у једном пресудном рату и времену нису препознала непријатеља и што нису схватила постојање РСК за њих и укупну будућност српског народа. Надајмо се да то стање српског и крајишког немања људи неће надживјети 20. вијек и да трагично наше доба неће још дуго потрајати.

МЕДО МЕ ПРАТИО

Послије свих ратова постоје снажно доживљена сјећања о којима убијени ћуте, а преживјели причају и легенде стварају. Ево како је једна жена, чије име не објављујем из разумљивих разлога, доживјела најтеже дане свога живота, прогон из своје куће, дворишта и краја у којем су све њене успомене. Било је и других излаза, али и из њене исповијести се снажно потврђује теза Добрице Ћосића. Њезине муке су доживјеле врхунац на тлу

Зашто смо бјежали од куће

Шта је ту добра остало, а колико је народа убијено! Често размишљам и сањам о њима. Знам да је свако од њих имао некога свога и да се једним убиством никада не убија само један човјек. Сада сам овдје, у Србији. Одем ионекад и тамо. Мислим добићу своје. Тече и четврта година, ја ништа.

Баније, јер се Бањски корпус повукао и дозволио да народ Кордуна и његов 21. кордунашки корпус дођу у обруч између хрватске војске и 5. муслиманског корпуса, што ће довести до потписа капитулације и извлачења војске и народа Аутопутом за Србију. Наша Кордунашица је била међу посљедњима који су избјегли потпуно окружење. Жена је већ у годинама. Прича да све то у њој свакодневно живи, да се од куће и може побјећи, али од себе никада:

"Падале су гранате дан и ноћ, па опет два дана и једну ноћ: Кордунашки корпус није, кажу, једини добио наредбу за повлачење. Војна полиција је забранила да се народ повлачи. Постављене су рампе на цестама. Сазнали смо за пад Книна, Грачаца, Коренице, Плашког и Слунча. Наши су према Карловцу чак и напредовали. Како се снаћи у томе паклу? Тек је трећег дана дозвољено да се народ повлачи. Како све своје оставити: двије куће, краву, која треба да се отели свакога трена, кокоши, туке, крмачу са 10 петодневних прашчића, пун сјеник сијена, трговину текстила, резерве пшенице и кукуруза за двије године, трактор и прикључке као успомену од покојног мужа, 300 извезених пешкира и, Боже мој, пуне куће намјештаја и постељине. Гранате су падале, а мој миљеник, пас Медо се завлачио заједно с нама у подруме. Размишљам, бјежати или не? Туђман преко радија позива да останемо. Ко ће му вјеровати? Имала сам само четири године када су усташе у моме селу у једном дану побили 150 Срба, а и у овом рату нека далматинска, личка, банијска и славонска села нису боље прошла. Народ само грне и таласа према истоку. Мора-

ла сам и ја. Сјела сам с комшијама у трактор. Медо ме пратио до Биљега.

НИКО ТЕ НИШТА НЕ ПИТА

Ми који смо кренули раније успијевамо се пробити до Глине. Било је свакојаких препрека. Ту нас је сусретао народ и говорио да се враћамо јер је хрватска војска пресјекла пут, да су већ у Глини. Неки су то узели за здраво, па су се враћали, а ми смо наставили пут. С педесет метара су нас напали. Ту су нам направили велику штету. Утекли смо им. Пресјекли су нам срчаницу с тромболом на колима. Кола су се раздвојила. Трактор је био у пуној брзини. Било је то баш на излазу из Глине. Оне друге иза нас су похватили. Било је рањених и свакаких. Остали народ и војска су заробљени, њих око 30 хиљада.

Од Жировца путујемо 15 минута, па сат два ни макац. Умијешала се и јадна војска. Кад смо чули да иза нас иду тенкови, народ је бугарио, мислећи да ће нам бити као у Западној Славонији. Ко год је имао пушку, од војске, од људи, сви су их побацали у шумарке. Испоставило се да су то наши тенкови. Народ се морао мицати с пута. Газили би, па нек су наши. Ко се могао снаћи смакао се. Ко није, Боже мој, ту је кола згажено и пропустили смо ту колону. Ишли смо још десетак километара и видјели у колони генерала Милу Новаковића у ципу. Нама је лахнуло мислећи да смо ослобођени. Оно јадне војске што је било, пушке није имао ниједан и већ пред Двором се причало да су усташе међу нама, а и муслимани. Паника је била страшна међу народом. Све идеш пола сата, па по два три сата стојимо. Не дају ти непријед. Нико не зна шта се дешава. Те несреће су биле док није дошла, рекоше Арканова војска. Била је наказно обучена, али нам је крчила пут. Ту су почели велики пуцњи. Пуцало се и убијало. Народ је истргао са себе доње вешове, ставио на штапове и викао њашој војсци да јој матер и да ћемо сви бити поклани, јер су се увукли међу нас, а да нас нико не брани. То је било док тај збиља Аркан није дошао. Пуцњава је била онаква какву сам само у филмовима гледала. Ту је било мртвије. Само смо газили преко њих. Нико ништа није отале изнио. Мени је случајно била преко руке торбица. Њу сам једино сачувала. Тако смо дошли пред Двор. Авиони су нас тукли, од Костајнице усташе из шуме муслимани. Нико ти никада јести не да, нити те пита да ли си гладан. Пет дана смо превели на тој жару.

Кад смо се ослободили зла и тога мртвога народа, јесу ли муслимани или је то наш

народ? Дочекали су нас аутобуси. Тукли су авиони, па смо дошли у неко склониште. С нама су поново у аутобусе па на железничку станицу. Било нас је на хиљаде. Почело је гранатирање, баш тамо гдје смо ми. Опет паника, бугарења и врисак. Иза тога читаву су нас ноћ возили до Модриче, гдје су нас истрпали, па опет за Бањалуку. Ко је кога свога имао, отишао је код њега. Ја сам много тога прескочила, како смо лијегали, како су газили по нама, што су од нас радили када су се борбе водиле. Без трактора смо остали пред мостом, између Двора и Босанског Новог. То је био трактор Јанка Цвијановића. У њему сам и ја имала телевизор, моторку и много друге робе. Нико ништа није извезао. Причали су неки официри како се припрема да се све то пребаци на босанску страну и да ће дићи мост, али ништа од тога.

КАКО КАЖУ, НЕСТАЛИ...

Мислили смо да нико преживјети неће. Међу нама није било нити једнога војника који би нас храбрио, а нити цивила да нас храбри. Сви смо кукали и плакали, лупали се у прси и викали, шта ћемо и куда ћемо? Када су наишли они тенкови, говорили су: "Мичите се, јер они ће вас погазити". Ми смо се уз ону обалу набили, само да те не згаси. На цести је било оних јадних трактора. Тенкови ни мало нису застајали. Сјећам се да је у тим борбама и метежима убијена Милева Хајдин - Коцорепова. Народ се разбежао и по шумама. Преко радија су многи тражили своје. Препознавали су људи Хрвате из Костајнице, који су се умијешали међу нас. Клеле су се неке бабе да су их препознале у колони. Непрекидно су говориле: "Усташе су међу нама". Према нама је ишао неки човек из Бовића, звао се Арлов. Било је то када

смо се послје расула скупљали. Каже: "Е браћо, што сам доживио и видио. Идемо ја и неки војник. Сретоше нас двојица непознатих војника и командују: Руке у вис! Ја сам подигао руке, а јадни војник припита: А ко си ти да ти дижем руке у вис? Он није ни изустио то до краја, већ су га пресјекли рафалом и убили".

Велико је зло било од Глине, према Двору. Кад сам ја скочила, мајко моја мила, па вичем, да пишемо петицију. Питала сам: Има ли неко папира? Вичу да је УН-ПРОФОР пред нама, па да им упутимо петицију, да нас врате Туђману. Неки довикују: "Ево пала са живаца ова жена!" Из свега грла сам бугарила и онако низ колону. Неке жене вичу: "Ево све поклаше!" Било је ту много и пропаганде. Нинко да нам каже шта ће бити с нама, да ли идемо за Србију или за Босну? Када смо пролазили кроз Глину, надлијетали су авиони и избацивали своје товари. Стално сам Јанку довикивала да ћера трактор што брже, да нас не покољу. Ту је био Мишо Радовић с аутом. Рекла сам му да крене. Говорио је да не зна за маму и тату. Ухваћен је и нико послје није ништа чуо за њега. Јој, мајко моја, таковије мука и циркуса од народа... Шта је ту добра остало, а колико је народа побијено! Често размишљам и сањам о њима. Знаш да је свако од њих имао некога свога и да се једним убиством никада не убија само један човек. Сада сам овдје, у Србији. Одем понекад и тамо. Мислим добићу своје. Тече и четврта година, па ништа. Све су ми опљачкали и отели. Да сам остала на своме нумеру можда бих понешто и сачувала, а можда бих била и међу оних 1800 који су, како кажу, у "Олуји" нестали".

БОСНА

Александар
ЧОТРИЋ

Познато је да од плате не може да се живи.

Због тога влада и не исплаћује зараде.

Нас ништа не сме да успори.

Зато не отварамо падобран.

Стално доживљавамо поразе, јер не можемо увек да побеђујемо.

Шиптар су криви за ово што се догађа на Косову.

Нису извукли никакве поуке из рата у Босни.

Лепота је пролазна.

Зато се овај режим не мења.

Србија је рајски врт.

Овде живе голи и боси.

Увек идемо на све или ништа.

И увек морамо да се задовољимо половичним решењем.

Шта смо боље могли очекивати, када су и мртви за ово гласали?!

Педесет година су нам били на грбачи.

Зато нисмо могли да видимо кога носимо.

Србија може да храни целу Европу.

Али, то што ми највише производимо није за јело.

Проблеми на Косову не могу се решити пушкама.

Морају се употребити тенкови.

Кад земљу дрма криза, режим се учврсти!

Када би ишао на пусто острво, вођа би повео народ.

Ја сам слободан уметник.

Управо сам изашао из затвора.

Како да развијамо пољопривреду, када нам све овце нису на броју?

Друге народе воде лидери.

Нас воде дилери.

Закон о информисању је либералан и демократски.

Не предвиђа смртну казну.

Још није све изгубљено.

Остали су Војводина и Санџак.

Не знамо куда плови наш брод, али знамо где тоне.

Не морамо у свему да се угледамо на Запад.

У нечему можемо да се угледамо на Румунију.

У полицији раде неинформисани људи.

Стално морам да им нешто објашњавам.

Ми смо спремни и за највеће подвиге.

Ево, успели смо да преживимо прошлу годину.

И полицајци су се придружили демонстрантима.

Чувари реда су демонстрирали силу.

Он је прави кавалеер.

Пушта супругу испред себе.

Он је подељена личност.

Због тога и прима плату на више страна.

Народ нас слуша.

Јер не може очима да нас види.

Пуцам на високо.

Ја сам атентатор.

Нема тих долара за које бих издао своју земљу.

Ја више волим марке.

Није тачно да се сви у влади праве луди.

Неки су и природно обдарени.

Царево ново одело је Стаљинов шињел.

Предвиђају се измене Закона о информисању.

По њима ће бити кажњавани и читаоци.

Продај душу ђаволу, па Бог да те види!

Сви су против нас.

А ни ми нисмо хтели мимо света.

Нема услова за цивилно друштво.

Поред полицајаца у цивилу, потребни су и они у униформама.

Ко има дуге прсте, све му полази за руком.

Само педесет посто грађана је изашло на изборе.

Они су зато морали да гласају два пута.

Испунио сам своју грађанску и патриотску дужност.

Гласао сам за владајућу партију.

Наше вође су бесмртне.

Због нас се окрећу у гробу.

Због великог интересовања, грађанима је омогућено да за владајућу партију гласају и путем телефона.

Нисмо хтели у Европу.

Зато ће нам доћи Американци.

Шта ако Срби одлазе са Косова?

Позитивно је то да не напуштају Србију.

Велика Србија се граничи са немогућим.

Тешко је бирати између два зла.

А када имате три зла, онда ту нема избора.

Цео дан су ме саслушавали.

Сада ништа не чујем.

Земља је настала из хаоса.

Ми смо још увек у процесу настанка.

У Србији сви пију, а нико ништа не плаћа.

Ко контролише листове, нема разлога да брине за листиће.

Неколико пута је погледао народ са висине.

И већ је умислио да је Бог.

Правда највише касни тамо где се суди по хитном поступку.

Спали смо на ниске гране.

Испали смо мајмуни.

Знамо ми одакле ветар дува.
Штавише знамо да ће одатле и олуја.

Наше вође смело грабе напред.
Све што им дође под руку.

Да не би било незадовољних, влада ће
грађанима делити пилуле "вијагре".

Све проблеме треба решавати мирним
средствима.

Противнику треба обезбедити вечни
мир.

Уживамо благодети комунизма.
А користимо и друга халуценогена
средства.

Чаробним штапићем нећемо ништа
решити.

Али, штапом би се штошта дало ре-
шити.

Он је доследан човек.
По стоти пут је променио мишљење.

Срби су изабрани народ.
Али не знају да бирају.

Косово је српска колевка.
Ту смо се унередили.

Петлови су најавили промене.
Али, пилети мозгови то не схватају.

АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ

ПЕТА КОЛОНА

БРОШИРАНО
ФОРМАТ 12 x 21 ЦМ

ЋИРИЛИЦА
БРОЈ СТРАНА 112

ЦЕНА
100 ДИНАРА

КЊИГА СЕ МОЖЕ
НАРУЧИТИ НА ТЕЛЕФОНЕ:
628-242 И 620-891, ИЛИ
КУПИТИ У РЕДАКЦИЈИ
"СРПСКЕ РЕЧИ", ВУКА
КАРАЏИЋА 8 (ПРВИ СПРАТ),
У КЊИЖАРИ "СРПСКЕ
РЕЧИ", УГАО ЧИКА
ЉУБИНЕ И ЗМАЈ ЈОВИНЕ
УЛИЦЕ, КАО И НА КИОСКУ
ОПОЗИЦИОНЕ ШТАМПЕ У
СРЕМСКОЈ УЛИЦИ.

Не бринемо много што ће
Срба бити за под једну шљиву.
Биће ракије!

Када год пожелим да побегнем
од стварности, ја погледам вести
државне телевизије.

Није њима због народа и
српске историје.
Изгубиће тридесет
посланика.

Полиција је демонстранте
тукла по глави.
Зато што су се њом и
супротстављали.

Издајници добијају
доларе из иностранства.
Патриоте доларе износе
из земље.

Наше судије су објективне и не-
пристрасне.

Они пресуде доносе на основу
тога ко да више.

Када сам прочитао закон о ин-
формисању, ја сам занемео.

Више нећемо губити и на
мосту, и на хуприји.
Срушићемо их.

- Како је Шешел ушао у владу?
- Отпозади!

Спала књига на два слова:
Он!

АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ

ПЕТА КОЛОНА

АФОРИЗМИ

СРПСКА РЕЧ

"Књигом афоризама "Даћемо ми вама демократију" Александар Чотрић осведочио се као књижевни стваралац од угледа и показао сву раскош свог бриљантног књижевног талента. Том збирком афоризама Чотрић је сигурним кораком ушао трајно у нашу сатиричку књижевност која, барем када је о афоризму реч, неспорно спада у светски врх."

(Др Јовица Стојановић,
у "Београдским новинама")

"Александар Чотрић је критичар без временске дистанце. Он оштро засеца у политику као феномен обмане времена садашњег. Иронијским парадоксом удара право у срце политичке преваре. Да би се истакла уверљивост апсурда, афористичар посеже за црнохуморним "нијансирањима". Тај тон присутан је и у новој ауторској књизи "Пета колона"."

(Проф. др Рајко Божовић,
у сатиричнику "Данга")

"Несумњив је квалитет Чотрићевих афоризама што они нису начелни и уопштени, већ врло конкретни и непосредни. Чотрић је сатиричар чија су перцепција, сензибилитет и говор непосредни и који зна да је директан тон - пола афоризма."

(Стојан Борђић,
у "Књижевним новинама")

"Политички ангажман аутора баца дугу сенку на његово (литерарно?) дело, јер је у контрадикцији с улогом коју би афористичар требало да има. Ако је афористичар човек изоштреног ока и слуха за беспопштедну критику свега око нас, с брзом реакцијом и лапидарним начином изражавања, онда Чотрићев партијски ангажман и задаци сметају афористичару Чотрићу."

(Срђан Д. Стојановић, у "Нашој Борби")

Владајућа партија свима несребично по-
маже.

Где је несрећа, ту је она.

Хуманитарна помоћ се дели равноправно.
И коме треба, и коме не треба.

Срби се деле на оне који су живи, и оне
који су у земљи.

Код нас је 2000. дошла.
Ми већ имамо три нуле.

Пошто сви иду код вође, све је отишло
до врага.

Није време да се нешто мења.
Већ неко.

Лицемери

Србијом ових дана тумара некакав самозвани Савез за промене, састављен углавном од услужних, недослужних и заслужних комуниста. Комично се представља као политичка будућност Србије.

У жељи да читаоцима "Српске речи" (које иначе сматрам информисанима), створим још јаснију слику овог "савеза", позабавићу се мало челницима истог.

Крећући од Драгослава Аврамовића: постављен милошћу С. Милошевића да изиграва народног спаситеља. Месију. Максимално рекламиран. Постаје популаран и омиљен. Слављен као национални јунак. Доцније смењен. Додуше и даље је био популаран. Опозиција га ставља за носиоца листе за савезне изборе. Ово је битан детаљ. Управо Ђинђић захтева, да на челу коалиције Заједно не буде Вук Драшковић (несумњиво најзначајнија и најкрупнија личност у опозицији), већ да буде наводно нека нестраначка личност. И управо, залагањем Ђинђића, а по сценарију тадашњег шефа СДБ Јовице

Станишића, носилац листе постаје Драгослав Аврамовић.

Оног тренутка када се учинило да је времешни Аврамовић дао нову снагу коалицији Заједно, на сцену је ступио велики играч. Пред саме изборе, пада договор између СДБ (читај Станишића) и Аврамовића да се повуче са листе. Режим Аврамовићеву издају максимално користи. Опозиција се представља као обезглављена, напуштена, деморалисана. Рејтинг јој опада.

Режим је успео да ували Аврамовића. Станишић ликује, Ђинђић се са шефом СДБ још интензивније дружи и сарађује.

Зоран Ђинђић: лични пријатељ и сарадник (мада више радник) Ј. Станишића, и лева рука, његовог другог врло пријатеља Милорада Вучелића. Када се режим нашао у смртној опасности, у време зимског протеста, Ђинђић је одиграо своју прљаву игру. Тајно. Кришом. Ноћу. Онако како раде шпијун и проститутке, одлази на подворење Милошевићу, управо по договору са Станишићем и Вучелићем. Договор је пао! Треба срушити коалицију Заједно, оставити Вука на цедилу. Под уобразиљом да је европејац, блати монархију, четнике, Дражу, Равну Гору, цркву. Жели да очара своје пријатеље. По обичају, опет лаже и негира

да се састао са Милошевићем тог узбурканог јануара.

Врхунац лицемерја је, кад човек који је по налогу овог режима, обесмислио удруживање опозиције, ствара нови, наводно савез, и наводно опозициони, за наводну борбу против истог режима.

Милан Панић: такође милошћу Милошевића, доведен из Америке, да спашава режим. Панић је требао да створи утисак (свакако лажни), да се Србија приближава Америци, отвара према Западу. Кад његове услуге нису биле потребне, отпуштен је. Ношен крилима СПО и Вука Драшковића, добија велики број гласова на председничким изборима. То му помаже да уобрази да је значајан политичар, иако му је, руку на срце, најизраженија црта политичког кловна и комедијаша.

Кључни детаљ за објашњење Панића, јесте податак да он као несумњиво богат човек, ниједном паром није хтео помоћи опозицији, ни онда када га је иста, о свом руху и круху подржавала. Истовремено тргује са режимом кад год му "бизнисменски" интереси налажу (куповина његових лекова зависила је од ЈУЛ - а) Панић се такође врло често, са негативном конотацијом, одређује према српским симболима. Зет му је муслиман, Арапин.

Генерал Вук Обрадовић: догурао је до генералског руха у комунистичком режиму. У свим образложењима за унапређења, између осталог, истицана је његова оданост партији, идеји социјализма, тековинама револуције, његова ангажованост на чувању традиција пролетерских бригада. Захваљујући комунистичкој ревности, релативно млад домогао се чина генерала. Пензионисан је. Скида генералске еполете, које су још свеже мирисале на Броза, и постаје "опозиционар". Баш је комедијантски кад комунистички генерал глуми демократу. Или генерал мисли да му је довољно што се зове Вук да би био опозиционар.

Ето драги читаоци то су неки детаљи из биографија "вођства" Савеза за промене.

професор Горчило Потпара

Мајдантек

Три "мускетара"

Господе Боже, како само "поносито" ходају светом косовском земљом. Као да је сва њихова, као да је од памтивека газе. Један као руски бојар са нерцом око врата и зечјим репићима на рукавима раскошног зимског капута. Па онако све нешто испод ока околу стреља, строго, мојковачки, као да пали кубуре. У ствари, снима какав утисак изазива.

А онај херцеговачки талибан, сав округао и задригао, са вечито неуредном кошуљом и кратким рукавима својих хаџетака, носи главу ко да није његова. Ко да му је неко зачас позајмио другу са султановим турбаном, па гледа да се што више наужива, ходећи косовским варошима окружен многобројним телохранитељима и полицајцима.

Некако најмекше ходи онај професор полицијске академије, и најопрезније. Он се ваљда и најбоље разуме у те полицијске ствари и како се треба понашати кад је густо. Увек у средини групе, заклоњен од других, неприметан, па тек кад се стигне на

Dragi Prijatelji,

Skoro ce jedanaest mjeseci kako sam u zatvorskoj celiji broj 111, a od sudjenja ni pomola. Dokle ce tako, ja neznam, a vjerovatno ni oni sto me sude.

Vrijeme je svodjenja racuna za ovu godinu sto se pomalo topi. Neki ce to uciniti vrlo lako, ali mnogima ona nije bila naklonjena pa im i svodjenje racuna prestavlja jos jednu muku i nevolju. Ja, a vjerovatno i mnogi drugi imamo razloga da cekamo povoljniju priliku za to, i uz Boziju pomoc i docekacemo. Od mog dolaska u ove proklete zidine samnom je i SRBSKA REC. Svaka rijec u ovoj samoci mnogo znaci, a tek hiljade Vasih rijeci.

Dragi Prijatelji, prije nego vam cestitam praznike, hocu da vam se zahvalim na Vasoј upornost, jer i pored svega Vi saosjecate sa Haskim osudjenikom i redovno saljete Vas list i ja vam se na tome zahvaljujem.

Zelim vam sve najbolje u Novoj Godini, cestitam vam i ostale praznike, a za Bozic

Mir Boziji Hristos se rodi !!!

Наг 26.12.1998. год.

*Miroslav Tadic
Miroslav Tadic*

сигурно, пред камере онда храбро, по непријатељу.

Док год наша судбина и наши животи зависе од ова три "мускетара" и њима сличних, спаса нам нема.

Горчин Мрваљевскић

Занимање - Србин

Поштовања редакцијо,

све је очигледније да се код нас не може ништа променити, ни власт нити опозиција, а ни народ, јер сви се слажу да ни једно не ваља и нико нема намеру да се мења. Оно што је мене заинтриговало у једном од задњих бројева је писмо једног читаоца који поистовећује Равну Гору и династију Карађорђевића и који каже да је отприлике сваки опозиционар добар, само ако је заклет Равногорац и Карађорђевац. По мени, пошто имамо сјајне историчаре, дајмо им препоруку нека већ једном напишу ту историју двадесетог века са тачним одмеравањем, колико нам је који покрет помогао и користио а колико нас је коштао и уназадио.

Равна гора, у реду, ту је генерал српски рекао целој Европи да се не мисли предати Хитлеру и да не да српство низашта а да све даје за српство. Подигнут му је споменик, одмазда комуниста многим нам је позната како према равноторцима тако и многим неутралним људима. Ништа боље нису прошли ни њихови најоданији чланови када су почели другачије да мисле.

Било би народу драже да се политичке странке држе својих програма, а сва ова светишта из другог светског рата нека служе за опомену и поуку наредним генерацијама. Што се тиче династије Карађорђевић, када дође до референдума, свако ко има поштовања према својим прецима, нека поступи тако како би поступили наши дедови и прадедови, они су нам повратили отету земљу од Турака, а сада ваљда ми треба по оиој, "где ја стадох ти продужи". Оно о гурању србијанаца на положаје, мислим да је тачно само када се ради о ратним положајима, иначе бар када је Београд у питању, чини се да је стање управо обрнуто. Ни 10% Србијанаца нећете наћи међу малим или великим привредницима, мисли се на директорска места. У здравству, од педесетак установа ваљда ни један директор није из Србије, вероватно је исто стање у школству, у култури, медијима, општинама, војсци, полицији. мени, лично, то и не смета, а и не бавим се нечим што није моја брига.

Пошто сам Србијанац, пета генерација, морам помало да будем пристрасан, Србију ће увек волети највише Србијанци, то и јесте природно, остали нарочито лојални и способни увек ће добро доћи.

Оно са чиме се никада нећу сложити то се у задње време веома одомаћило, заклињање на верност Србији, а стварати јој проблеме на сваком кораку. Добро је познато шта се ту све радило у име Србије, етничка чишћења у Босни од стране паравојних формација, због чега су нашој земљи натурне санкције и била сатанизована од традиционалних савезника, протеривање глумца неспрског порекла итд. Реаговање људи одавде староседелаца на понашање националиста није било адекватно, посебно после напада на

часне сестре у Земуну. Сигурно је морало бити упамћено пожртвовање тих жена према тешким болесницима којих није било мало у послератним годинама по београдским болницама. Добро се свакако добрим мора вратити.

Сретну Нову годину и Божић жели вам,

Никола Милосављевић

Нови Београд

Истина се не може сакрити

Доста! За име Бога 54. године је прошло од Другог светског рата а ви стално некога и нешто осуђујете. Силе осовине - Немачка, Јапан и Италија те савезници Америка, Француска и Енглеска су се давно већ помириле и увелико сарађују. А ви бисте још да ратујете против грађана Србије који не мисле као ви. Престаните да делите на четнике и партизане, на монархисте и републиканце, на родољубе и стране плаћенике. Ако сте тако велике патриоте поделите те ваше огромне станове и пензије са борцима тј. инвалидима овог рата.

"Пролетери свих земаља, уједините се!" Глупост, наводно сте за интернационалност, а ви не желите јединство са грађанима Србије. Истина се не може сакрити. Ваша црвена идеологија може да има прођу само у незнању и неинформисаности народа. Чињеница је да сте за врховног команданта имали потпуно мистериозну личност - и име, и порекло и циљ и пут..

Претпоставимо да је ипак био Хрват, католик или антихрист. Како сте могли да имате поверења у такву личност? како сте могли Аустроугарског каплара који је изгубио рат од Српске војске па је зато био против Срба и Србије од почетка Другог светског рата па до смрти, да прихватите за врховног команданта? Српски народ одувек је имао своју химну - "Боже правде". Вашим доласком на власт наметнули сте нам комунистичку измишљотину - "Хеј, Словени". Зашто нисте реаговали када је Броз на Сремски фронт послао српску децу против немачке машинерије? У Јасеновцу су мучени и убијани претежно Срби све до 1945. године а да нисте и покушавали да их спасите. Организовали сте велике губитке за ђенералом Дражом Михајловићем док сте дозволили Павелићу и Артуковићу одлазак из Југославије! Место да направите а. покрајине Истра, Далмација, Крајина, ви сте растурили Србију (Косово и Војводина). Фабрике из Србије, наводно због опасности од СССР пресељавате у Словенију, без икакве наде. Дозвољавате досељавање Албанаца на Косово. Забрањили сте повратак Срба на своја огњишта (Косово) који су током рата морали да напусте ту територију. Изграђујете пругу кроз Албанију а Неготин - Кладово ни данас нема пругу. Зашто су Немци убијани само по Србији а знало се за одмазду сто Срба за једног Немца. Огроман број Срба је убијено након окончања рата. Чињеница је да је ваш врховни командант Броз био велики развратник списак његових жена и деце је подгучак. Историчари а и поједини његови генерали признају да су партизани сарађивали са Немачком. Да ли сте заборавили да је председник Српске радикалне стра-

нке на платоу испред музеја "25. мај" пре пар година организовао митинг тражећи уклањање познатих остатака вашег Броза, те рушење Куће цвећа, а сада га признајете за коалиционог партнера. Бранко Костић, бивши потпредседник председништва Југославије је тврдио "Армија никада неће напустити БиХ" када је то учинила, да ли сте протествовали? Када је пала Српска Крајина, Славонија, Барања, и Западни Срем, нисте се огласили. Када су социјалисти одбацили петокраку са заставе Србије и Југославије нисте имали храбрости да се супротставите. Сетите се како сте поступили према православним свештеницима, и уопште Србима који су веровали у Бога и Христа а не Тита и Стаљина. После оних краћа на изборима 1996. године, јасно ми је како сте победили на изборима 1945. године, за републику а не монархију.

Милица Корнић

Михајловац код Неготина

Поштована редакцијо,

Ономад је у контакт емисији радија Б - 92 гостовао г. Мочник из Љубљане, да би у склопу неколико питања слушалаца морао да одговара и на она "незгодна", због онога што се тамо дешавало пре седам година. Водитељ је, међутим, деловао помирљиво између госта и слушалаца, поучен вероватно из досадашњих примера када су и водитељи тражили да им гост полаже рачуна за оно што се догодило тог трагичног јула. Питање једне, по гласу старије слушатељке, је отприлике гласило "Зашто смо ми Срби тако глуп народ?", мислећи вероватно на познату и истиниту причу како је Србија жртвовала своју државност и готово половину свога становништва у Првом светском рату за стварање заједничке државе јужних Словена, да би на крају остала на почетној позицији, што се величине тиче. Неки мисле да је то довољна величина а да би можда касније референдумом требало утврдити вољу две бивше суседне републике о некаквом облику интеграције. Теоретски гледано, у таквој заједници не би могли да се понове Јасеновац, Требиловци или она најновија кланица у коју би неки да нас поново увуку. Што се народа тиче, њега нико није ни питао 1918. године нити га данас ко пита, а да се слави уједињење, слави се... Мисли се на прославу годишњице стварања Краљевине СХС, одржане 1. децембра ове године у Сава центру.

Ако већ треба да се прославља, шта је са потомцима ујединитеља, нису виђени у првим редовима. Некада је било "уједињење или смрт", требало би сада рећи: "не, хвала, ни једно ни друго, али потомци ујединитеља - да".

На крају треба ли понављати да народ овај није ни глуп, ни неспособан, само је под великом дозом опијености па се споро трезни.

Тешко је изводити било какве дефиниције, као оно да се у спорту и култури доста добро котирамо у свету, само шта вреди када, уместо у позоришта и спортске хале, ми празнимо контејнере.

Никола Милосављевић

Нови Београд

**SRPSKA
REČ I**

ŠAH

Уређује Владимир Јовићевић Јов

GENS UNA SUMUS

У Београду, у хотелу Југославија, завршен је турнир Купа Европских шампиона у шаху, тријумфом холандске екипе Пан-фокс Бреда. Посебно добро је на трећој табли играо енглески велемајстор Мајкл Адамс (8-9 на новој Рејтинг листи). Ево како је ефектно завршио партију против велемајстора Розенталиса (Полонија, Варшава).

Адамс - Розенталис

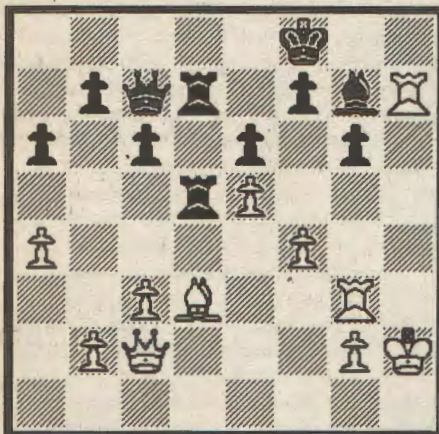

Решење проблема
број 88.
1.Tr2!

Нова рејтинг листа

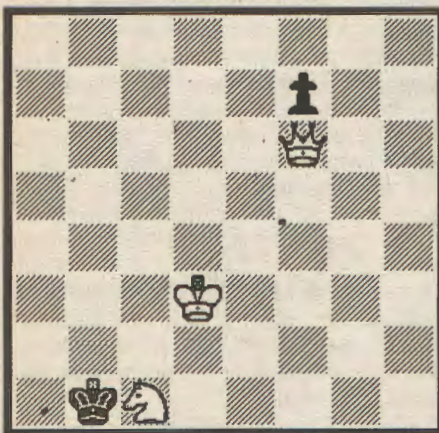
	"Топ 100"
1. Каспаров	2812
2. Ананд	1783
3. Крампник	2740
4. Шпиров	2726
5. Морозевич	2723
6. Иванчук	2714
7. Лeko	2711
8-9. Карпов и Адамс	2710
10. Питер Свидлер	2703...
99-101. Спасов, Мирослав Марковић, Волков	2587

На југо-рејтинг листи највише је напредовао Веселин Бошковић (2395) скочивши на 97 место. Тако се популарни ФИДЕ мајстор нашао на листи "Југо-топ 100").

1.Лг6!,фг, 2.Дг6,Тф7, 3.Дх5,Ле5, 4.Дх6,Тг7, 5.фe,Де5, 6.Дг7. Црни предаје.

Проблем број 89.
Јакаб, 1922.
класика

Мат у два потеза

Четврти "Меморијал Јован Хаџи Костић"

Стоиљковић победник

Мајсторски кандидат Љубиша Стоиљковић победник је четвртог "Меморијала Јован Хаџи Костић" који је игран на броду Тиквара, на Дунаву. Учествовао је 16 играча. Коначан пласман: Стоиљковић 12, Јов 11, Мартиновић 10,5, Кузмановић и Јарчевић 10, Н.Стојановић 9,5 итд. Сећање на Јоцу Хаџи Костића евоцирали су Миле Зарић, Раша Попов, Зоран Р. Ковачевић и Митар Митровић.

Тријумф Чукарице

На Новогодишњем шаховском турниру београдских општина у организацији Општине Савски венац, после узбудљивог плеј-офа, тријумфовала је екипа Чукарице. Коначан пласман: 1. Чукарица, 2. Вождовац, 3. Нови Београд, 4. Гроцка, 5. Скупштина града, 6. Звездара, 7. Стари град, 8. Савски венац, 9. Палилула, 10. Врачар, 11. Раковица.

SRPSKA REC

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ НОВИНАРА

ДИРЕКТОР: Даница Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
Бољољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
Илија Давидовић
Стево Бајић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:
Александар Чојирић, Александар Цвейковић, Блазица Стојановић, Ђорђе Вукоје (фојто), Јелена Ленголд, Љиљана Шој, Милан Божић, Милена Појовић, Милица Ђорђевић, Мирко Дошен (Вашингтон), Миленко Вучевић, Миодраг Крстић, Небојша Реџић, Никола Бурзан, Ситије Сикавица, Владимир Јовићевић Јов

ДИЗАЈН И КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА:
D-design

СЕКРЕТАРИЈАТ РЕДАКЦИЈЕ:
Драгица Буџарски, Нада Бошковић

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бука Караџића бр. 8/1, 11000 Београд
Тел. 011/ 620-891, 628-242, 620-968

КОМЕРЦИЈАЛНА И ИЗДАВАЧКА
ДЕЛАТНОСТ:
Бранкова 13-15, 11000 Београд,
шел. 011/ 625-937, 624-598

ЖИРО-РАЧУН:
40801 - 603 - 4 - 27562 Сшари град

РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ НЕ
ВРАЂАЈУ

ШТАМПА:
АБЦ Глас, Влајковићева 6, Београд.
Мишљењем Секретаријата за информације
Републике Србије бр. 413-01 221/91-01 од
15.2.1991. одређена је стопа пореза од 3%.

ПРЕПЛАТА
Прејилајтиу на Српску реч можеће
извршићи уилајтом на жиро-рачун 40801-
603-4-27562, Сшари град, са назнаком - за
прејилајтиу - и тио за:
3 месеца (6 бројева) - 42 динара
6 месеци (12 бројева) - 84 динара
12 месеци (24 броја) - 168 динара
ЗА ИНОСТРАНСТВО - ЕВРОПСКЕ
ЗЕМЉЕ
3 месеца (6 бројева) - 35 ДЕМ
6 месеци (12 бројева) - 70 ДЕМ
12 месеци (24 броја) - 140 ДЕМ
ЗА ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ 50% ВИШЕ
Информације на шелефон
011/620-891, 628-242, 620-968

"SRPSKA REC" НА ИНТЕРНЕТУ

HTTP://WWW.SRPSKA-REC.CO.YU

Знате ли шта је највећи проблем сваког велеграда?

Превише аутомобила!

И по том критеријуму Београд је постао велеград.

Ми смо ту да бисмо тај проблем решавали...

Да паркирате а да не сметате...
да будете слободни и као возач и као пешак...

Користите наше вишеетажне гараже,
затворена и отворена паркиралишта.
Ми их одржавамо и управљамо њима.

На нас можете рачунати и за:

- гаражирање возила у бокс гаражама
- организацију и управљање пословима међународног теретног терминала
 - складиштење, надзор, и евидентирање царинске робе
 - угоститељске услуге
- технички преглед и осигурање моторних возила

Београд је европска раскрсница, наш је посао да се саобраћај на њој одвија несметано.

И кад тако не изгледа - ми радимо за вас!

**ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ
ЗА ЈАВНЕ ГАРАЖЕ И ПАРКИРАЛИШТА
Београд, 27. марта 21
Тел: 011/3246-136, Факс: 011/3243-210**

**EKSKLUZIVNI
ZASTUPNIK
ZA JUGOSLAVIJU!** company

IZLOŽBENO PRODAJNI CENTAR:

BULEVAR REVOLUCIJE 297 (CVETKOVA PIJACA)

Tel: 424-178, 415-358, 625-949

NEW!

WALT DISNEY

NOVO!

PROGRAM ZA ŠKOLU:

PRODAJA NA VELIKO!

RUKSACI, TORBE ZA PRVAKE, TORBE ZA UŽINU, TORBE ZA PATIKE...

DISNEY PERNICE - OBIČNE I METALNE

DISNEY OLOVKE, REZAČI, LENJIRI, GUMICE, FLOMASTERI ...

DISNEY SVESKE

DISNEY DEČJI KIŠOBRANI, KABANICE

DISNEY PLIŠANE IGRAČKE, PUZLE I DRUŠTVENE IGRE ...

DISNEY ČAŠE, PODMETAČI, TERMOSI, ŠOLJE TANJIRI ...

I MNOGO TOGA JOŠ OD DIZNIJA - DOĐITE I VIDITE!

NEW!

**NAJPOVOLJNIJE
CENE!**

NEW!

